

36834

Odgovori na ugovore proti sv. veri

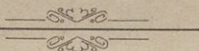
Francosko spisal
Abbé de Ségur.

○ ○ ○

Z dovoljenjem prečast. ljubljanskega
knezoškofijstva z dnem 6. nov. 1902,
št. 4665

prevel za Slovence

A. M. (*Erkman*)

Samozaložba.

Ponatisk iz „Zgodnje Danice“.
Tisk Katoliške Tiskarne.
1902.

36834

1905.
The Tiskane.
"Danice".

Odgovori na ugovore proti sv. veri.

○ ○ ○

Francosko spisal

Abbé de Ségur.

○ ○ ○

Z dovoljenjem prečastitega ljubljanskega knezoškofijstva
z dnem 6. novembra 1902, št. 4665

prevel za Slovence

A. M.

Samozaložba.

Ponatisk iz „Zgodnje Danice“. — Tisk Katoliške Tiskarne.
1902.

030034254

Predgovor.

Še nikdar se ni med Slovenci sv. vera in sv. katoliška cerkev tako napadala, kakor ravno zadnje čase. S svojimi protiverskimi spisi so nasprotniki že mnoge preslepili in zapeljali. A časno in večno nesrečen je vsakdo, kdor izgubi najdražji zaklad, sv. vero.

Da bi verni katoličani imeli neko orožje proti verskim napadom nasprotnikov, prevedel sem prosto na slovenski jezik slavnega francoskega prelata monsignora Ségurja knjigo: „Odgovori na ugovore proti sveti veri“. ali kakor se popoln naslov glasi: „Kratki in zaupljivi odgovori na najbolj razširjene ugovore proti katoliški veri.“

Ugovore in predsodke, ki so najbolj razširjeni proti sveti veri, zavrača pisatelj kratko in jedrnato. Seveda kdor bi se hotel temeljiteje poučiti o verskih resnicah, ta bi moral proučiti kako večje apologetično delo.

Ségurjevi „Odgovori“ so še prestavljeni na mnoge jezike, samo v francoščini je izšla že 220. izdaja. To je dovolj jasen dokaz, da je knjiga res dobra in koristna. Slovenski prevod je ponatisk iz „Zgodnje Danice“. Bog daj, da bi tudi marsikateremu Slovincu ta knjiga pokazala pot do večne resnice in blašene večnosti.

*Velike Lašiče, na dan sv. Karola Boromeja,
4. novembra 1902.*

A. M.

U V O D.

Ljubi moj čitatelj!

Ta spis sem napisal nalašč zate. Tebi ga posvečujem in sicer prav zato, ker ti na prvi mah ne ugaja. To je pa znak, da ti je prav potreben.

Rek je: dober spis je dober prijatelj. Upam, da ti tu predstavljam takega prijatelja, sprejmi ga, kakor se sprejemajo prijatelji: veselo, iskreno. Z istimi občutki ti ga i jaz predstavljam.

Dasi ta prijatelj bolj resno govori, vendar mislim po vsej pravici, da te ne podolgočasi. Zabičaval sem mu zelo, in obljubil mi je, da ti ne bode propovedoval, ampak da se bode prav zaupno s teboj razgovarjal. Ko prečitaš zadnje poglavje, povedal mi bodeš, če je bil res mož-beseda.

Gotovo bodeš kmalu opazil, da so trojni predsodki, katere pobijam. Prvi izvirajo iz brezbožnosti, — ti so najhujši, ž njimi sem tudi prišel; drugi so le posledice nevednosti, tretji pa so otroci malodušnosti. Upam, da ti je večina teh ugovorov tuja in da jih nisi nikdar resno zastavljal. Vendar sem jih zabiležil in nanje odgovoril. Morebiti ti bodo v prihodnosti kdaj dobrodošli kot kak protistrup.

Iz prijetne izkušnje vem: naša prava sreča je, da Boga spoznamo in Ga ljubimo ter Mu služimo. Zato iskreno želim, da ta moja sreča — saj je tako čista in stalna! — postane tudi tvoja.

Moj namen je dober, zlasti v naših časih je velikega pomena. Ali je pa tudi spis dober? Upam, da; dasi poznam svojo slabost. Gotovo bodeš mislil, da so nekatera vprašanja prekratko razložena. Toda bal sem

se, da te utrudim. Boljše je na kratko povedati, da od dolgega časa ne zaspiš. Pač slab spis, pri katerem čitatelj zaspi!

Prosim te, da ne čitaš preveč na enkrat. Rajše beri s pomislekom in skrbno razmotrivaj o razlogih, ki ti jih navajam. Pred vsem te pa prosim: išči resnice, ne odbijaj je, ko ti jo pokažem. Tvoje srce je pošteno in iskreno, zato bode našlo kmalu in lahko luč resnice.

I. Nikar vedno o veri govoriti!

Odgovor: Zakaj ne?

Saj vera ni nič drugega nego: „da Boga spoznamo, Ga ljubimo, Mu služimo, da vemo, kaj je dobro in da to dobro tudi izpolnujemo.“ Ali je v teh besedah kaj, kar bi ne bilo dostojno tebe in sploh vsakega poštenega in pametnega moža?

Verjemi mi, ti ne poznaš vere. Seveda, kakor si jo ti misliš, pač lahko razumevam, da ti je zoprna. Toda vera je vse kaj drugega kakor si jo domišlja svet.

To ti hočem povedati v kratkih razgovorih prav po domače. Dokažem ti, da je vera za tebe in ti za vero, ker vera daje razumu resnico in srcu mir. Vera ti poučno odgovarja na vprašanja: kdo si? odkod si? kaj je tvoj namen? Vera ti dokaže, da si brez nje bitje, ki je izgrešilo svoj namen, izgubljeno, torej nesrečno bitje.

In pa — ali more sploh kaj biti, kar je prikladnejše pazljivosti in trudu razumnega človeka nego je nauk, iz katerega so zajemali največji možje svojo izobrazbo, svojo dušno hrano?

Ali je sploh kaj bolj častitljivega nego je vera, katero so trdili imenitni možje, kakor: sv. Vincencij Pavlanski, sv. Frančišek Ksaverij, sv. Karol Baromej, sv. Frančišek Saleški, sv. Bonifacij? — Sam Napoleon je rekel: „Največja zasluga, katero sem učinil Francoski, je bila, da sem ji povrnil katoliško vero. Da ni vere, kaj bi postali

ljudje? Klali bi se za tisto ženo, ki je lepša; za tisto hruško, ki je mehkejša.“ Oh, ko bi mogel ti, moj prijatelj, biti priča, kakor sem jaz, kako ta sveta vera otira solze revežem, preobrača srca hudobnežev, pretvarja zločinca v svetnika; ko bi mogel videti, kako vliwa v srce mir, upanje, radost, zatajevanje, pokoj, čistost: — da, potem bi ti drugače govoril in vzkliknil bi brez dvombe: „Govori mi o veri, govori mi vedno o njej! razsvetli mi duha z njeno lučjo, očisti mi srce z njeno sveto milostjo, — z njeno pomočjo me tolaži v tugi!“

Pripusti torej, da ti govorim o veri, a da se prepričaš o njenem vplivu (zelo namreč želim, da se nikdar ne odtegneš temu vplivu), tedaj mi dovoli, naj pričem najine razgovore z ganljivim dogodkom, kateremu sem bil prisoten in pri katerem sem imel celo opraviti. Ta dogodek bolj dokaže mojo trditev, nego ne vem, kateri drug dokaz.

Leta 1848. je sedel nesrečen podčastnik v vojaški ječi v Parizu: bil je obsojen na smrt in čakal, da se obsodba izvrši. Njegov zločin je bil zares velik. Ubil je s premislekom svojega častnika, da se je maščeval, ker mu je častnik bil preje pretil s kaznijo. Jaz sem bil dušni oskrbnik tej ječi in kot tak sem obiskal nesrečnega podčastnika imenom Herbuela. Tolažil sem ga s pomočki sv. vere. Kesal se je svojega zločina, in zato je ponižno sprejemal moje opomine. Dva ali tri dni potem, ko je izvedel svojo obsodbo, je prejel sv. zakramente in od tega trenutka je bil ves nov človek. To ni bil več stari Herbuel.

„Sedaj sem“, rekel mi je večkrat, „sedaj sem srečen. Pripravljen sem, — naj ljubi Bog z menoj naredi, kar hoče; mirem sem popolnoma. Da moram umreti, mi je le zato žal, ker se ne morem na tem svetu zadostno spokoriti za svoj zločin.“ Izpovedal se je in prejemal sv. obhajilo vsak teden enkrat. Po dvemesečni ječi so mu naznanili 1. novembra 1848. izvršitev smrtne obsodbe. To strašno naznanilo je prejel s pravo krščansko pokojnostjo. Sicer se je njegovo telo krčevito treslo, toda njegova duša je premagala ta trepet, in ni niti za trenotek izgubil notranjega miru svojega srca.

„Naj se zgodi božja volja!“ rekel je zapovedniku ječe, „vendar priznavam, da po tolikem odlašanju nisem več pričakoval takega izida.“ Jaz sem ostal pri njem, še enkrat se je izpovedal svojih grehov, in podelil sem mu sv. popotnico. Molil je vso noč, le časih je izpregovoril kako besedico z orožnikoma, ki sta ga stražila. Osodepolni voz, ki naj ga odpelje v Vincennes, je dospel okrog šeste ure. Herbuel je objel vratarja in zapovednika ječe. Vsi pričujoči so si brisali solze. Nato sem stopil ž njim v zaprti voz.

Med vožnjo je bil miren, celo vesel. Rekel mi je: „Častiti gospod, ne morem Vam dopovedati, kak je bil včerajšnji dan zame; oh, kako sem bil srečen! To je bil predokus blaženstva, katero mi je dodelila božja previdnost. Vedel sem, da so bili včeraj Vsi sveti, in molil sem ves dan. Zvečer sem bil docela vesel in sem še zdaj. Ne morem povedati, kako sladek notranji mir sem užival to noč. To je bila radost, katere pojmiti ni mogoče.“ In šel je v smrt! Dostavil je: „Smrt ni nič zame. Vem, kam grem — da grem gori k svojemu Očetu, da grem v domovino. V malo trenutkih bodem tam. Sicer sem velik grešnik, največji med vsemi, — razžalil sem Boga, grešil sem, toda Bog je dobrotljiv in neskončno zaupanje imam v Njega.“ Ko je nato čital neko molitev, ki ga je spominjala sv. obhajila, je na tihem šepetal: „Moj Bog je pričujoč!“ in bil je poln svetega veselja. „Verujem trdno vse resnice svete cerkve. O, kako velik mir uživa moja duša! — in kako lep je ta dan! — kmalu bodem pri Bogu.“ Nato se zopet k meni obrne in mi smehlja je reče: „Častiti oče, pričakoval Vas bodem tam gori — ali bolje — tja noter tudi Vas popeljem.“ Nato se zopet zamisli: „Jaz nisem nič, le Bog je vse. Kar je dobrega na meni, je Njegovo, in pride od Njega; — jaz nimam nikakih zaslug, jaz sem le velik grešnik.“

Pokazal mi je svoj molitvenik¹⁾ in rekel: „Vsi vojaki bi morali imeti tako knjižico. Ako

¹⁾ To je med francoskimi vojaki zelo razširjena knjižica: „Manuel du chrétien“ — Kristjanu voditelj.

bi jo jaz preje čital, ne bi bil storil tega, kar sem storil in bi sedaj ne šel na morišče.“

Prišel je strašni čas smrti. Dal sem nesrečniku v roke sveto razpelo. Vzel je je in je motril z neizrekljivo ljubkostjo, tiho šepetajoč: „Moj Odrešitelj, moj Zveličar! Ti si, ki si zame umrl, tudi jaz umrem za Te.“ Nato je poljubil sveto razpelo.

Vse je bilo pripravljeno. Stopila sva z voza. Herbuel je prosil, naj mu dovolijo, da sam dá vojakom znamenje za strel. Dobil je dovoljenje in potem pravi: „Ako sem bil hraber pri zločinu, bom tudi hraber, da za zločin zadostujem v dejanju.“ Pokleknil je, in dal sem mu blagoslov. Nato se je postavil pred vojake, ki naj ga ustrelé; v rokah sveto razpelo držeč zakliče s tresočim glasom: „Tovariši, jaz umrjem kot kristjan, vidite to razpelo našega Gospoda Jezusa Krista, pogledajte ga! Jaz umrjem kot kristjan. Ne storite, kar sem jaz storil. Bodite pokorni svojim predstojnikom!“ Še enkrat sem ga objel — še en trenutek in slišal sem grozoviti pok — In Herbuel je bil pri Bogu, ki rad odpušča kesanim grešnikom. — Povej mi, ljubi prijatelj, kaj misliš o veri, ki velikega zločinca vodi v tako smrt? Ali ne boš nekoliko premišljeval o taki veri?

II. Saj ni Boga!

Odgovor: Ali veš to za gotovo, da ni Boga?

Kdo pa je ustvaril nebo in zemljo, solnce, luno in zvezde, človeka, svet? Ali se je vse to naredilo samo od sebe? Ako bi ti kdo pokazal hišo in bi trdil, da se je sama sestavila, kaj bi ti rekel o takem človeku? Ali pa, ko bi kdo samo trdil, da je kaj takega mogoče, kaj bi ti mislil o njem? Kaj ne, mislil bi, da se iz tebe norčuje ali pa da sam nori. Če še edna hiša ne more nastati sama od sebe, koliko manj morejo same od sebe nastati stvari, s katerimi je stvarstvo napolnjeno?

Ni Boga!

Kdo pa je to rekel? Gotovo kdo onih zaslepljenec, ki seveda ljubega Boga še nikdar niso videli, a iz tega sklepajo, da ni Boga. Ali res ni nikakih drugih bitij, nego onih, katere vidimo, slišimo, duhamo, tipamo? Ali tvoja misel, ali bolj rečeno tvoja duša, ki misli, v resnici ne biva? Gotovo biva, o njenem bivanju si tako trdno in odločno prepričan, da ti ne more noben človek na svetu protivnega dokazati. In vendar — ali si kdaj svojo misel, svojo dušo, ki v tebi misli, videl, slišal ali potipal?“

Vidiš torej, kako smešno je govorjenje: „Ni Boga, ker Ga ne vidim.“

Bog je čist duh t. j. bitje, katerega ne moremo zaznati s čuti svojega telesa, bitje, katerega moremo izpoznati le z dušnimi silami.

Tudi naša duša je duh. Bog jo je ustvaril po svoji podobi.

Pripoveduje se: V prejšnjem stoletju, ko je bilo brezverje na dnevnem redu, je sedel duhovit mož pri obedu z nekaterimi laži-modrijani. Govorili so o Bogu in tajili Njegovo bivanje. Oni gospod je molčal. Končno ga vprašajo: kako on misli? Uprav tačas je ura bila. Tu pokaže s prstom na uro ter mirno in duhovito odgovori: „Čim bolj premišljujem, tem bolj mi je jasno, da ta-le ura ni sama od sebe, ampak jo je moral kak urar narediti.“ — Kaj so gospodje odgovorili, ne vemo, vsekako jim je bilo težavno izkopati se iz te zadrege.

Prav tako se pripoveduje, kako je neka duhovita gospa odgovorila razupitemu modrijanu Voltaire-ove šole. Trudil se je namreč na vse pretege, da bi jo pridobil za svoje brezverske nazore. Toda zastoj! Slednjič jezen radi tolike trdovratnosti pravi: „Vendar ne bi bil nikdar mislil, da sem jaz edin v društvu pametnih ljudi, ki ne verujem na Boga.“ „O nikakor ne, vi niste edin, dragi gospod“, reče gospa, „glejte, moji konji, moj psiček, moja mačka vživajo danes vsi to čast; a razloček je pa pri živali ta, da se ne baha s čim takim, kot se danes bahate vi.“

Ali veš, dragi prijatelj, kaj pomenjajo brezmi-selne besede: „Ni Boga?“ Razjasnim ti jih. To se pravi: „Jaz sem hudoben človek in bi rad, da ne bi bilo Boga, ker se Ga bojim.“

III. S smrtjo je vsega konec!

Odgovor.¹⁾ Da, pri psih, mačkah, oslih, vrabcih i. dr. A ponižen si pa res, če se prištevaš k tej družbi.

1.) Ti si človek, dragi prijatelj, in ne žival — in med človekom in živaljo je velik raz-loček. Človek ima dušo, ki more premišljevati, ki hoče pravo ali nepravo, — in ta duša je neumrljiva. Žival pa nima duše in mora popolnoma poginiti. Duša dela človeka človeka, duša je ono bitje v nas, ki misli, ki nas vabi, da izpoznamo resnico in delamo dobro. V tem se razločujemo od živine. Sedaj tudi veš, zakaj žalimo svojega bližnjega, če mu pravimo, „da je živina, da je pes, da je osel“ i. dr. S takimi psovskami ozna-čujemo, da ga ne priznavamo za človeka.

Ce kdo pravi: „Ko umrjem, je vsega konec“, je isto, kot da bi rekel: „Jaz sem živina, jaz sem osel.“ Premišluj stvar natanč-neje, kaka živina bi bil tak človek? Slabši bi bil nego pes, zakaj pes teče hitrejši, vidi bolje, spi mir-neje, ima ostrejši vonj i. dr., veliko slabši bi bil nego mačka, zakaj mačka vidi tudi po noči in jej ni skrbeti niti za obleko niti za obuvalo i. dr. Kratko, kdor pravi: „S smrtjo je vsega konec“, pravi ob enem: „Jaz sem najnižja žival na svetu.“ No, če te veseli tako go-voriti, le govori o samem sebi; toda oprost, mi se smatramo za kaj višjega, mi odločno izjavljamo, da smo ljudje.

2.) Pomisli vendar, kaj bi bilo iz sveta, ko bi bila tvoja trditev opravičena? Ves svet ne bi bil nič dru-

¹⁾ Tu v tem spisu navaja učeni pisatelj le nekaj jasnih negativnih dokazov za nesmrtnost človeške duše, dočim je po-polnoma opustil pozitivna, filozofična izvajanja, ker ni hotel pisati preučene razprave. Prelagatelj.

gega, nego velika razbojniška jama. Pravica in krivica, krepost in pregreha bile bi le prazne neumne besede, da, bile bi grda laž. Tatvina bila bi isto, kar poštenost, prešestvo isto, kar čistost, ubojstvo isto, kar dobrota, očetomor isto, kar sinovska ljubezen.

Seveda, če se mi ni po smrti ničesar bati in sem na tem svetu dovolj oprezen in previden, zakaj ne bi kradel, ne moril, ako imam od tega velike koristi? zakaj ne bi živel kolikor mogoče razkošno? zakaj naj bi krotil svoje strasti? zakaj naj ne bi grešil na skrivnem in delal različne krivice? saj se nimam ničesar več bati. In moja vest? — ha ta je grda lažnjivka; pripravim jo že do tega, da umolkne. Samo enega se bojim — namreč orožnika. Zame in za vsakega pametnega poštenjaka je le ena pravica, namreč: „paziti, da me orožnik ali gosposka ne zasači“, in le ena krivica, in sicer, če me zgrabijo. Če sem premeteno ukral, potem lahko mirno uživam ukradeno blago in poleg tega bom imel pri svetu še ugled. In kadar umrjem, povrnem se — v nič in edina razlika med menoj in žrtvami mojih hudobij je ta, da bodem imel sijajen pogreb.

Tedaj, dragi moj prijatelj, če bi ti kdo kaj takega govoril, bi mu li ti odgovarjal? Bržkone bi si mislil: „Revežu se je zmešalo, nori. Treba ga je peljati v norišnico. To je nevarna zverina. Kdor ima take nazore, je vsega zmožen.“

In ko bi res grobarjeva lopata naredila konec našemu bivanju, potem bi imel v vsakem oziru prav oni človek, katerega ti po vsej pravici smatraš za norca. Ako res ni po smrti nikakega življenja, potem ne morem pojmiti, v čem bi bil sv. Vincencij Pavlanski večji nego Voltaire in Robespierre!

Pravica in krivica sta potem le prazni besedi. „Po sadju izpoznaš drevo“, uči zdrav razum in evangelij sv. Luka poglavje 6, vrsta 44. Iz teh groznih zaključkov presodi, kakovo je načelo. — Potem pa se ne drzni govoriti: „Kadar je človek mrtev, potem je vsega konec.“ Kaj to pomenja, sedaj dobro vemo.

3.) Ako po sadju izpoznaš drevo, potem je tudi lahko presodiš po ljudeh, ki so je vsadili in ki je gojé — in prišel bodeš do istega zaključka.

Prosim te, kaki so pa ti ljudje, ki trdijo, „s smrtjo je vsega konec“, „ni Boga“, „ni duše“, ni „prihodnjega življenja“? Pokaži mi le enega poštenega družinskega očeta, le enega zvestega zakonskega moža, le eno zvesto zakonsko ženo ali sploh kakega rednega, spoštovanega, krepostnega človeka, ki bi učil take nauke?

Ne, ne, le pokvarjenost more človeku v glavo vteptati taka načela. Ako ga sili pregrešno življenje, da se boji božje pravice, ako ga prevladujejo najgrše strasti, le tedaj se oklene takih načel, ker misli, da bode ž njimi udušil nemirno vest, dalje, da bode tako premotil javno mnenje ter dosegel, da bi drugi mileje o njem sodili. In ko trobi v svet te svoje nazore (ta odurni materializem), češ, da je do njih prišel le po dolgem razmišljanju, upa, da jih bo mnogo pritrdilo njegovemu nauku, — in to bi mu bilo neko poroštvo, — dalje upa, da si bode pridobil na svojo stran večino, (nesrečno večino, moj Bog!) ki bode odobraval njegovo razudanost, nesramnost, brezverstvo, lenobo in nered.

4.) Toda veruj mi, moj prijatelj, ti brezverci niso uverjeni o tem, kar govoré. To so le prazne besede.

Opazuj takega brezbožca, kadar umira. Oj kako je izpremenil svojo govorico! Ali je morebiti ta človek, preden je postal bolan, bolje proučil vero, temeljiteje mislil? Ne, ne, — smrt je pred durmi, pred Resnico je, koja ga bode kmalu obsodila. To je vse. Nečista množica strasti je zbežala pred strašno lučjo te Resnica. Vest, katero je dušil toliko časa, oglašča se zopet močneje.

Tedaj ne zaničuje nič več duhovnika, ne norčuje se iz molitve, iz izpovedi, iz sv. obhajila, tedaj mu nebesa in pekel niso več bajke, kojih se plaše žene in otroci — ampak so nekaj več.¹⁾

¹⁾ Seveda so tudi izjeme; vsi, ki so tajili prihodnje življenje, se niso pred smrtjo izpreobrnili. Nevednost, izkvarjenost in topost, ki so le posledice gotovih strasti, neumno upanje, da še ozdravijo, a osobito trdovratna ošabnost so vzrok, da brezbožnik umrje, kakor je živel. Toda „izjema

5.) Toda ne samo jaz zametavam ta načela, ampak zametava jih tudi vse človeštvo,

Ali je kje na svetu kak narod, ali je bil kdaj kak narod, ki bi ne bil veroval v prihodnje življenje? Naj navedem za dokaz spoštovanje, katero se je mrtvecem izkazovalo na vseh krajih in ob vseh časih. Povsod in od nekdanj so spoštovali pokojnike, molili so zanje in drugim priporočali, da naj molijo za umrlega očeta, za umrlo mater, za prijatelja, za otroka. Odkod ta vsepovsodna navada? Ali ni v nas neko neodoljivo čuvstvo nesmrtnosti, ki nas uči, da smrt ni nič drugega nego prehod v drugo življenje?

„Ne jokajte“, je rekel Bernard de Saint Pierre na smrtni postelji svoji ženi in svojim otrokom. „Oni del mene, ki vas ljubi, bode dalje živel. Le za trenotek se razstanemo, ne delajte meni in vam težavne te ločitve. Čutim, da zapuščam svet, a nikakor ne življenja.“

To je glas vesti, sladki in tolažljivi glas Resnice. To je ob enem krščanstva svečana beseda. Krščanstvo uči: „Sedanje življenje je le začasna izkušnja, katero bode Bog poplačal z vencem večnega blaženstva.“

Bog nas pozivlja in nas nagiba, da to blaženstvo zaslužimo s krepostmi in z zvestim izpolnovanjem naših dolžnosti. Kadar kristjan konča svoje zemsko potovanje, tedaj polaga s polnim zaupanjem svojo dušo v božje roke; po čistem, svetem in mirnem življenju pride večnost največjega blaženstva.

Proč od nas, proč od naše lepe slovenske domovine pogubni materializem, ki bi nas oropal vzvišenih nad! Proč od nas, ve črne laži, ki ponižujete srce, ki vse uničujete, kar je dobrega, vse, kar je dostojnega in sladkega na zemlji! Proč od nas, neusmiljeni nauk, ki revežu, kateri toliko trpi in plaka, ki zatirani nedolžnosti nič drugega ne privošči — nego obup. Človeška vest vas odbija od sebe z zaničevanjem.

potrjuje pravilo“ ali „ni pravila brez izjeme“; lahko trdimo, da bogotajci in tajivci nesmrtnosti niso nič drugega nego predrzni lažnjivci.

IV. Slučaj vlada svet, sicer bi ne bilo toliko nereda na zemlji. Koliko nepotrebnih in slabih, koliko nepopolnih stvari! Bog se ne briga za nas.

Odgovor: 1.) Ali gotovo verjameš, kar govoriš? Oprosti mi, jaz po vsej pravici dvomim, da verjameš. To so zopet one misli, ki pridejo človeku le tedaj na um, če je bolno srce.

Bodi nekoliko nezaupen proti samemu sebi! Strast stopi prav tako lahko v glavo kakor vino, in ta nevarna pijanost učini, da govoriš take bedarije.

Kaj je neprosredno praktična posledica govorjenja: „Bog se ne briga za me?“ Ali nisi — vprašam te resno — potem prost, da delaš, kakor te nagibljejo strasti? ali z drugimi besedami: „Ti bi rad grešil, toda ti bi rad grešil v vsej ugodnosti, ne da bi bilo potem treba česa se ti bati, ali da bi se kesal?“

2) Razjasni mi, kaj pa je slučaj, ki ga čistiš namestu božje previdnosti?

Slučaj je nekaj vsemu svetu nepoznanega, nekaj, česar ni nihče mogel nikdar razjasniti; slučaj je nič in vendar ta nič vse dela, vse nadzoruje, vsemu je neizprosni vladar.

Čakaj malo, dragi prijatelj, povem ti jaz, kaj je slučaj ali usoda — ali katero ime že hočeš. Nič ni, prazna beseda je brez pomena, izmišljena od bogotajcev, da jo stavijo namestu božje previdnosti, katere se bojé. To je le neko pripravnejše govorilo, ki hoče na videz nekaj razjasniti ki pa je v resnici le nesmisel in neumnost.

Slučaj torej ne more nič vladati, ker je sam nič. Edino Bog, najvišji vladar in edin stvaritelj vseh bitij, vlada vse, čuva nad vsem, ravna vse po svoji previdnosti; to se pravi: On, ki je neskončno dober, moder in pravičen, vodi vse skupaj in vsakega posebej k zadnjemu smotru; in ta smoter ne more biti drugi nego On sam. Vodi pa po potih, katere spozna kot najpripravnejše. Prav kakor je vse brez napora ustvaril, istotako vse vlada, ne da bi se kaj utrudil, in kakor ni

bilo zanj nedostojno ustvariti vse stvari, prav tako ni nedostojno skrbeti za vse. Radi edinega dejstva, ker je brezkončno bitje, ve vse, vidi vse, vodi vse na enkrat; a sam ostane neizpremenljiv in neutrudljiv. Za najmanjše živalce skrbi, a obenem skrbi tudi z isto vsevednostjo, vsemodrostjo in dobrotljivostjo za svoje najvzvišenejše stvari. — Bog o t a j e c se boji, da bi toliko opravilo utrudilo ljubelega Boga; o kolika skrb! Ne, ne le pomiri se radi tega! Bog čuva nad vsemi stvarmi, zlasti pa nad teboj, ki si njegovo razumno bitje, katero je ustvaril On, da bi Ga ti spoznal, Ga ljubil, Mu služil in da bi enkrat bil vreden gledati Ga na veke.

3.) Toda ti tajiš previdnost božjo zato, ker je, kakor meniš, toliko nerednosti na svetu. Ti vprašaš: čemu toliko nepotrebnih stvari, toliko nepopolnosti, toliko slabega na zemlji? čemu je eden rojen bogat, a drugi reven? Zakaj tolika neenakost človeških razmer? Zakaj so nekateri srečni, a drugi nesrečni? Po tvojem mnenju je vse slabo, samo ti bi vse stvari bolje uredil. Kdo pa ti je rekel, veleučeni prijatelj, da je vse, česar ne razumeš, neurejeno? Seveda, ti smatraš mnoge stvari za odveč ker ne veš, čemu so. Ti smatraš to in to bitje za slabo, ker ne poznaš njegovih dobrih lastnosti? Kdo pa si ti — povej mi, prosim te — kdo pa si ti, nevedna, mala stvar, omejena v svoji razsodnosti, v sredstvih, v vsem svojem bistvu — kdo si, ki se drzneš presojevati delo Onega, ki je sama vsemogočnost, modrost, dobrotljivost, pravičnost? Da, to je v resnici skrajna tvoja predrznost!

Ako bi neuk človek, ki niti čitati ne zna, odprl knjigo kakega največjega pesnika in bi bil videl toliko nepoznanih znakov, razporejenih na tisoče raznih načinov, zdaj po dva, po tri, štiri, osem ali še po več znakov, da potem tvorijo besede; in ako bi rašel mnogo vrstic, daljših ali krajših; in ako bi opazil, da so tu strani popolnoma izpolnjene, a tam malo i. dr.; ako bi tedaj ta človek, ki nima o vsem tem niti pojma, vprašal: zakaj so te črke, te vrste, te strani semkaj postavljene

in ne tjakaj? zakaj ne stoji kar je v začetku, rajše na koncu ali v sredi? i. dr. Tedaj bi mu gotovo odgovoril: „Priatelj, to je bil velik pesnik, duhovit mož, ki je vredil te znake, da je izrazil svoje misli. Ako bi samo eno stran predstavili na drugo mesto, ako bi samo eno vrsto, eno besedo, eno črko predstavili, bilo bi lepo delo v neredu in vzvišeni namen njegovega početnika uničen.“ In ako bi ta neuki človek hotel biti veščak in bi jel grajati red v knjigi, rekoč: „Meni se zdi, da bi bilo veliko bolje in lepše, ako bi bile vse črke, ki so si podobne, skupaj postavljene, velike k velikim, male k malim: veliko ugodnej red bi bil, ako bi bi bile vse besede enako dolge. Čemu je tu stran prazna in zakaj ne tam? Vse to je slabo urejeno. Oni, ki je ustvaril to delo, ni mnogo pojnil; vse je nastalo po slučaju.“ Gotovo bi temu odgovoril: „Ti si nevednež; nič ne razumeš. Ako bi uredili po tvojem smislu, ne bilo bi nikake misli in pomena v knjigi. Kakor je, tako je dobro. Razum, ki je brezprimernokrat večji nego tvoj, je vse to uredil, in ako tega ne razumeš, kriva je tvoja nevednost.“

Mar mi kaj drugače delamo, kadar presojava božja dela?

Kadar gledamo naravo, vidimo Njegovo veliko knjigo: stoletja so strani, leta se vrste, a vse stvari od angela in človeka do najdrobnejše travice in najmanjšega zrna so črke, vsako stvar je dejala na svoje pravo mesto roka velikega Mojstra, ki pozna svoje večne namene in celokupnost svojega stvarstva. Vprašaš, zakaj je ena stvar popolnejša nego druga? zakaj je ena tu a druga tam? zakaj je po zimi mraz, a po leti vroče? zakaj danes dežuje in ne jutri? zakaj tolika neenakost med ljudmi: eden bogat, a drugi siromaki; ta zdrav kakor dren, a oni vedno bolehen? zakaj umrje v tej hiši otrok, a v oni živi onemogel starček? zakaj umre ta dobrotnik, a živi oni hudobnež, ki dela le slabo i. dr. — Na vsa taka in enaka vprašanja odgovarjam: „Brezkončna modrost, brezkončni razum, brezkončna pravica, brezkončna dobrost je vse to uredila! In vse je, bodi uverjen, v največem redu,

dasi se nam morda drugače zdi. Ako hočeš kako delo presojati, moraš je povsem poznati, v celoti in v podrobnostih, in primerjati z namenom, kateri mu je določen.“

Kateri človek, katera stvar je že kdaj mogla pojmiti skrivnost večnih stvarnikovih sklepov?

Da, ali ni tako spoznanje povsem potrebno, ako želimo izreči razborito sodbo o božji modrosti in pravičnosti z ozirom na človeka, ki je razumno in svobodno bitje, da je zmožno delati dobro ali slabo, zaslužiti plačilo ali kazen? — Ali tedaj bi se morala pred nami odpreti vrata večnega življenja, kjer bi videli vse stvari v čudovitem soglasju, in vse poravnano, kar se nam je zdelo na zemlji krivica.

Vprašal si: zakaj Bog ne kaznuje tega zločinca? zakaj obsiplje onega hudobneža z bogastvom, medtem ko oni poštenjak pomanjkanje trpi? Pa še govoriš, da Bog za nas skrbi? Ali kje je njegova pravičnost, modrost, njegova dobrost?

Večnost reši to zagonetko. Pravično in modro je, da se temu zlikovcu poplača to, kar je storil dobrega. Zato je dobil na tem svetu plačilo a za svoje pregrehe bo trpel večne kazni. Oni poštenjaki pa, ki jih svet pomiluje radi njihove nesreče, se na tem svetu pokore po neprijetnostih, ki jim jih pošilja Bog, a večno blaženstvo jih čaka onkraj groba kot plačilo za njihove kreposti.

Večnost je, ki nam razjasni, zakaj je nadloga večkrat dobrot, ker privede dušo k Bogu, katerega je v svoji lagodnosti pozabila. O, koliko duš v nebesih hvali Boga in Ga bodo hvalile, da jih je obiskal na zemlji z bolečinami! Bogastvo in časno dobro je večkrat kazen. Koliko jih je že radi časnih dobrin preziralo in izgubilo večno blaženstvo! Mnogi bodo v večnosti preklinjali nasladnosti, bogastvo in dostojanstva, ker so jim bila v pogubljenje!

Na merilu večnosti moramo vse premeriti, kar se človeku dogaja na zemlji; sicer je nemogoče, da bi vsaj malce pojмили, kaj z nami Bog namerava.

Predvsem moramo spremeniti svoje nazore. Ni-
kar ne sodimo svojega najvišjega Sod-
nika! Niti ti, moj prijatelj, niti jaz, verjemi mi, niti
kdo drugi vidi tako daleč, kakor On.

Kar On stori, je dobro, in če pripušča zlo, zgodi
se to radi večjega dobrega. Se-li spominjaš iz svojih
otroških let te le zgodbe? Neki popotnik je legel pod
visok košat hrast, da se nekoliko odpočije od svo-
jega dolgega potovanja. Ker ni mogel takoj zaspati,
jel je presojevati razne reči okrog sebe. Ne daleč od
sebe vidi bučevino, ki se je spenjala po plotu, a nad
seboj je motril košat hrast, ki je bil poln drobnega
želoda. „Hm! Hm! to se mi pa že ne dopada, da tako
drobna in slaba trta rodi tako debele buče, a košati
in močni hrast le drobni želod. Ko bi bil jaz svet ustvaril,
bilo bi vse drugače. Visoki hrast bi rodil velike buče, a
na trti bi rastli le drobni želodi.“ Tako premišljujoč zaspi.
Kar potegne veter in z visokega hrasta pade želod po-
potniku ravno na nos s tako silo, da mu koj začne
kri teči. „Jej“, vzklikne, „kaj bi bilo, ko bi bila mesto
želoda buča pala na glavo. Gotovo bi me bila ubila.
O Bog, kako si modro in pametno vse ustvaril.“

Dragi prijatelj, občuduj stvarnika, kakor ga je
slednjič ta popotnik; varuj se pritoževati nad tem, kar
ti nalaga božja previdnost.

V. Vera je le za ženske.

Odgovor: In zakaj tudi ne za može?

Vera je ali prava ali kriva. Če je prava, je prava
in torej tudi dobra prav tako za može, kakor za žene.
Če je pa kriva, slaba je prav tako za žene kakor za
može, zakaj laž ni za nikogar dobra.

Gotovo je vera dobra za žene, pa tudi, in sicer
iz prav tistih vzrokov za može.

Kakor žene, tako se morajo tudi može bojevati s
strastmi, in sicer večkrat s silovitimi strastmi, prav
kakor žene. Kot žene, tako jih tudi može ne morejo
premagati brez strahu božjega, brez ljubezni božje,
brez onih uspešnih sredstev, ki jih daje edino vera.

Možje in žene imajo težke dolžnosti: dolžnosti pred Bogom, dolžnosti do družbe, dolžnosti do družine in dolžnosti do samih sebe.

Možje, kakor žene so dolžni moliti Boga, Mu služiti, skrbeti za zveličanje svoje neumrljive duše, in zato morajo dobro delati in slabega se varovati, da potem zaslužijo nebesa in uidejo peklu, da jih Bog milostno sodi. Kakor ženam tako tudi možem vedno preti smrt, na katero se morajo pripravljati.

Kakor za žene tako je tudi za može umrl Jezus Kristus na križu. Njegove zapovedi so dane vsemu svetu.

Vera je potemtakem za žene in za može, le s to razliko, da je večkrat bolj potrebna možem, nego pa ženam, posebno potrebna pa je mladim možem. Ti so zlasti izpostavljeni raznim nevarnostim, obdani so od raznih slabih zgledov glede na nenravnost, nezmernost in brezboštvo. Radi tega še bolj potrebujejo one pripomoči, katere vera vsakemu nudi; zakaj nevarnosti, ki jim pretè, so večje in zelo opasne.

VI. Da sem le poštenjak, pa je dobro. To je najboljša vera; ta vera zadostuje.

Odgovor: Da, zadosti je, da te ne obesijo, a ni zadosti, da prideš v nebesa; pred ljudmi je zadosti, a nikakor ne pred Bogom, največjim sodnikom.

1.) Ti praviš, dragi moj, zadosti je, da sem le pošten? — Toda razumejmo se. Koga pa imenuješ poštenega? To je le neka beseda, ki se mi zdi zelo raztegljiva, ki se lahko prilagodi vsem nazorom in željam.

Le vprašaj onega mladeniča, ki tako nenravno živi, če more biti kljubu tako lahkomišljenemu življenju pošten? „Kaj pošten?“ te zavrne, mladostne napake vendar ne morejo ovirati, da bi človek ne bil pošten. Prepričan sem, da sem pošten, in kdo je, ki mi more odrekati poštenost?“

Vprašaj tega skopega kupca, ki ponareja svoje slabo blago in ga kot dobro blago prodaja. Vprašaj tega delavca, ki komaj na polovico zasluži svojo dnino, vprašaj onega gospodarja, ki ne dá svojim poslom niti v nedeljo potrebnega počitka, vprašaj vse te, če jih tako ravnanje ovira, da bi ne veljali pred svetom za poštene? A vsakdo izmed njih bo trdil: „Poštenjak sem; kak mal dobiček — ta pa tako mora biti. Kako sicer živeti?“

Vprašaj tega zapravljevca, ki razsipa svoje premoženje, katero bi moral prihraniti za svoje otroke; vprašaj onega starega skopuha, vprašaj zmedenega pijanca: ali ni vsak njih strasten dovolj, da pride po tem potu ob svoje pošteno ime? Vsakdo njih bo trdil, da je poštenjak, samo da bo izgovarjal svoje najljubše nagnenje.

Po mnenju tu naštetih poštenjakov more torej razkošnež, goljuf, pijanec, skopuh, oderuh, zapravljevec biti povsem poštenjak, in nihče jim ne more ničesar oporekati, da le niso kradli ali pobijali?

Ali nito novo pravoslovje pripravno? Kdor še ni sedel na zatožni klopi, čist je potemtakem pred Bogom! Odslej se ne bode nič več poštenje ali nepoštenje bralo v srcu, ampak na plečih t. j. kdor nima znamenja vtisnjenega na plečih, ta je sposoben za nebesa.

To je torej vera, katero hočejo širiti kot vero poštenjakov! In ti, prijatelj, praviš, da je to tudi tvoja vera? To bodi najboljša vera? Vera, ki vse dovoljuje, razun tatvine in umora?

2. „Ne, ne“, zopet praviš, „jaz pojnim pod besedo: poštenjak kaj več nego pojmiyo vsakdanji ljudje. Poštenjak je oni, ki spolnuje svoje dolžnosti, ki dela dobro, a se varuje slabega.“

Dobro, a jaz ti odgovarjam in se sklicujem na izkustvo: Če si res tak, kar si sedajle izrekel, in si tak brez verske pomoči, tedaj si ti osmo čudo na svetu. Toda stavim, da nisi. Ti me ne boš nikdar prepričal, da nimaš nikakih strasti, da nimaš nikakega hudega nagnenja. Vsak človek jih ima in sicer ne malo. Če si nagnjen k razkošnosti, nezmernosti, ne-

čistosti — kdo te bode zadrževal? Če si nagnjen k jezi, k lenobi, k ošabnosti — kdo naj te strasti premaga? Strah božji bi to storil, a o njem ni govora v vaši veri poštenjakov. Ali te bode zadrževal razum? Žal, iz izkustva vemo, kako malo premore razum v boju s hudimi strastmi. Torej kdo? Le samo strah pred policijo. Povej mi odkritosrčno, kaka vera je to? Čestitam ti na taki veri, in iskreno ti povem, da je moja vera boljša. Povej mi, kak poštenjak pa je to, ki ga more držati v redu le policija? Edina vera krščanska nudi dosti jakih pomoči za naše strasti. Nikar ne trdimo, da je človek tako popoln, da ne more grešiti, ali da je človek angel. Zato le priznavajmo, kako nemogoče je, da bi brez krščanstva mogli vztrajno izpolnovati vse dolžnosti, ki delajo človeka pravega poštenjaka.

Celo krepotni kristjani se časih pregreše zoper svoje dolžnosti, dasi iz vere črpajo nadnaravno moč; tolika je človeška slabost! In ti hočeš brez verske pomoči, izpostavljen raznovrstnim nevarnostim sveta in naravnim nagonom, zvest ostati svojim dolžnostim? Veruj mi, vsakdo med nami, ki ni kristjan, a si prisvaja čast poštenega človeka, ali sam sebe vara ali grdo laže.

3. A stopiva dalje. Tudi potem, ko bi bil prepričan, da izpolnuješ dolžnosti, ki ti gredó kot državljanu, očetu, soprogu, prijatelju, kratko, če izpolnuješ vse dolžnosti poštenega človeka, tudi potem bi jaz trdil, da to ni zadosti. Veruj mi, to ni zadosti.

Zakaj pa ne? Zato ne, ker je Bog v nebesih, ki vse vlada, ki te je ustvaril, ki vse ohranjuje, ki te k sebi kliče, ki ti je dal postavo. Zato, ker imaš dolžnosti do tega velikega Boga, in sicer dolžnost, da Ga moliš, častiš in da si Mu hvaležen. A te dolžnosti so še resnejše, še večje, nego li so dolžnosti do svojega bližnjega. Da, dolžnosti do bližnjega bilahko čisto prenehale, ako bi se ločili od sveta in bi živeli v popolni samoti; dočim dolžnosti do Boga trajajo povsod in vedno. Vedno in na vseh krajih moramo v Boga verovati, Ga ljubiti, Ga moliti in prositi.

4. „Saj sem dober, saj si nimam ničesar očitati!“ tako končno praviš. More li tako kak nehvaležnež k samemu sebi govoriti? Ne, gotovo ne. Dobro, ti, ki si po mišljenju sveta poštenjak, ti si nehvaležnež, ker si pozabil na Boga. On je tvoj Oče, od Njega imaš svojo bit, svoje življenje, pamet, dostojanstvo, zdravje, zunanje dobrine, od Njega imaš vse. On je ustvaril svet — za te, tebi v korist in veselje; On je pripravil v nebesih za te brezkončno blaženstvo; On je tvoj Gospod, On te blagoslavlja, ti odpušča, ti prizanaša in potrpi, On te ljubi.

In ti, kako Mu povračuješ vse to? Káko ljubezen, spoštovanje in čast Mu izkazuješ? Morda razmišljuješ vse one prazne ugovore, izmišljene po sovražnikih sv. vere, le da bi te odvrčali od bogoslužja. Morda dolžnosti, ki ti jih veleva Bog, zasmehuješ in zaničuješ, Boga ne moliš, Ga ne častiš. Nisi mu hvaležen, norčuješ se iz božje besede in božjih zapovedi. Nehvaležnež! In ti bi si ne vedel ničesar očitati? In ti na ta način izpolnuješ vse svoje dolžnosti?

Ne varaj samega sebe. Kaj ti koristi, če samega sebe zapeljuješ? Kaj ti pomaga, če zakrivaš in tajiš svojo krivico?

Priznaj rajše, da ti je jarem sv. vere postal pretežaven. Da si se pa lože iznebil tega jarma, izmisli si si tako imenovano vero poštenjakov.

Ta vera pa ni samo nedostatna; ne, ampak da ti resnico povem, ta vera ni nič drugega nego prazna bajka brez vrednosti. Izmišljena je le zato, da zakriva pred svetom slabosti in zmote, katere more odpraviti samo krščanstvo.

VII. Moja vera je: stôri dobro svojemu bližnjemu.

Odgovor: Nič ni lepšega nego ljubiti svojega bližnjega in mu delati dobro. Uprav to je, kar krščanska vera zelo povdarja, da ona stavi to zapoved v isto vrsto s prvo dolžnostjo: „Ljubi Boga.“ — „Ljubi Boga, svojega Gospoda, iz vsega srca, to je prva zapo-

ved in druga je prvi jednaka. Glasi se: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.“

To so besede Jezusa Kristusa (Matej 22, 37—40). In Jezus je še nekaj dostavil, česar, dragi moj, še pomislil nisi; rekel je: „V teh dveh zapovedih je vsa postava.“

Ako trdiš, da je vsa vera v tem: delaj dobro svojemu bližnjemu, tedaj ugonabljaš eno teh dveh zapovedi in sicer poglavitno, iz katere izhaja čisto naravno druga, in iz katere ta črpa svojo življenjsko moč. Da, še le radi ljubezni do Boga se dvigne ljubezen do bližnjega — v tisto junaštvo, ki se mu čudi svet. In ti si v stanu, da zatiraš dolžnost: ljubiti Boga.

Da more človek hoditi, mora imeti dve nogi, ali ne res? Prav tako, ako hočemo mi izvrševati svoj poklic na zemlji in priti enkrat v nebesa, moramo izpolnovati obe zapovedi: 1. Ljubi Boga; 2. ljubi svoje brate, kakor samega sebe.

Le redkokrat se izpolnuje druga zapoved, ako ni prva v veljavi. To priča izkustvo devetnajstih stoletij. Edino kristjani, pri katerih se ljubezen do bližnjega naslanja na ljubezen božjo, ljubijo resnično, dejansko, čisto in vstrajno.

Kdo so bili največji dobrotniki trpečega človeštva? Bili so svetniki t. j. ljudje, ki so kar goreli ljubezni do Boga. Pomisli le sv. Vincencija Pavlanskega, tega junaka bratske usmiljenosti, tega očeta vseh nesrečnih, ki še dandanes izkazuje po vsej zemlji svojo ljubezen po svojih dobrotvornih zavodih, po žrtvoljubnih, junaških usmiljenkah. In kdo je bil sv. Vincencij Pavlanski? Bil je duhovnik. Kje je črpal čudovito moč za požrtvovalnost do svojega bližnjega? Iz ljubezni božje, v izpolnovanju krščanskih dolžnosti.

Kateri dobrodelni zavodi uspevajo najboljše? (da ne rečem, kateri edino uspevajo)? Kateri trajajo že stoletja? Oni, ki jih je ustanovila sv. cerkev, ki so vznikli iz pobožnega namena, oni, nad katerimi se takorekoč dviga sveto razpelo.

Kdo je ustanavljal bolnišnice in hospice? Cerkev. Kdo je že od najstarejših časov sprejemal bolnike trpinčene na duhu ali na telesu, otroke, odrastle in starčke ter jim je stregel? Cerkev.

In to dela cerkev še dandanes, dasi jej zaslepljeni svet napravlja razne zapreke. Kdo je oživotvoril vse one meniške in ženske redove, eni, da vzgajajo zapuščene otročičke, drugi, da strežejo bolnikom, ti, da zdravijo zblaznele, a drugi zopet, da odkupujejo sužnje in vjetnike i. dr. i. dr.? Kdo drugi nego cerkev in edino cerkev? Cerkev vzgaja usmiljene sestre, pošilja misijonarje in menihe tje gori v večni sneg, na goro sv. Bernarda!

Vse to dela cerkev iz ljubezni do Boga, ki je najgotovjša in najtrdnjša podlaga, najčistejši in neizcrpljiv vir ljubezni do bližnjega.

Uprav v naših časih se toliko govori o humaniteti, človekoljubju, o bratstvu, ljubezni do bolnikov, i. dr. Več kakor kdaj se v tem oziru govore krasni govori in tiskajo gostobesedne razprave. — A, dragi, lepotično govorstvo — to ne stane nič. — In zakaj nima vse to nikakega uspeha? Ker nedostaja tem težnjam prave življenjske moči, ker ni vere. Ni u č i n k a b r e z v z r o k a, v z r o k p a, najizdatnejši nagon bratske usmiljenosti, je in ostane v človeškem srcu ljubezen do Boga.

Nikar ne verjami, ljubi prijatelj, lepim sestavom bratske ljubezni, ki nočejo ničesar vedeti o veri. Kdor ne ljubi Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa, ta ne more ljubiti resnično, dejansko, čisto in vztrajno svojega bližnjega!

VIII. Bolje bi bilo, da bi se vera pobrigala za sedanje zemsko življenje, namestu da toliko govori o bodočem življenju. Na tem svetu naj bi cerkev širila blaženstvo.

Odgovor: Za to nepremišljeno tožbo je skrito eno najbolj perečih in važnih vprašanj. To je: vprašanje po sreči.

Sreče iščeš; srečen želiš biti, in prav imaš. Bog v svoji očetovski dobroti te ni za nič drugega vstvaril, nego da bi te osrečil. Išči torej sreče, a prosim te, — pazi, da se v izboru sredstev ne varaš. Mnogo potov pelje do sreče, toda le ena je resnična. Gorje ti, ako kreneš po napačni!

Laglje kakor kdaj se človek zmoti dandanes, ko je svet preplavljen z lažnjivimi nauki. Širijo jih različni ljudje, hudobneži in zapeljanci na razne načine, zlasti po časopisju. Trudijo se, da bi ljudi pregovorili: vstvarjeni ste, da na zemlji uživajte; upanje prihodnjega življenja je neumno in prazno, blaženstvo je v svetnem blagostanju, v denarju in v uživanju, vse to si pa lahko pripravimo z denarjem.

Nekateri drznejši in doslednejši učé: Vsa sredstva so dobra, da le pridemo do denarja in uživamo vse to veselje; vsakdo naj skuša dospeti do te popolne zemske sreče, čeprav pri tem propade javna družba, družina in vera. Sedanje stanje človeške družbe je nedostatno, napačno, zlo; vse se mora preobrniti, prenarediti, vsi zemlji se mora dati drugo lice; potem bo srečen ves svet.

Dragi prijatelj, ta nauk že poznaš! To je komunizem. — Imenuje se tudi drugače fourierizem, socijalizem, Saint Simonizem i. dr. V bistvu so si vsi ti sestavi enaki, kar se tiče pravoslovja; razlikujejo se le v malenkostih. Učenjaki imenujejo ta nauk panteizem — (vsebog) zakaj pravoslovje panteizmu je skoro isto kakor komunizmu. Panteizem ni nič drugega kakor komunizem, ki se je preoblekel v učenjaka in jel govoriti latinski.

Mislim, dragi prijatelj, da bi te močno razžalil, ako bi ti hotel dokazovati, kako tak nauk, tako blaženstvo ponižuje človeka in ga ropa vsake časti. Ta nauk uničuje vse, kar nas loči od živali, uničuje in podira krepost, požrtvovalnost, moralni red, pravo. Po tem nauku se človek razlikuje od svojega psa le po koži

i n p o d o b i, zakaj svojo srečo iščeta obadva v zadovoljevanju svoji pohotnosti in svojim nagonom v uživanju.

Opozoriti te pa hočem na to, na kar nisi niti pomislil. T o t i h o č e m p o j a s n i t i, d a j e k o m u n i s t i č n i n a u k p o p o l n o m a n e i z v e d l j i v, da je tako imenovana splošna sreča gola brezumnost. Dokazati ti hočem, da je ta nauk v popolni opreki ne le z naravnimi stvarmi, ampak tudi s temi resnicami, katere ne more nihče premeniti; pojasniti ti hočem, da je to le sanjarija, smešna in nevarna sanjarija, in da za tem visokoletečim besedičenjem prav nič ne tiči.

Če je kaka resnica, ki bi bila tako jasna kakor solnčna luč, gotova je ta, da moramo vsi trpeti in umreti. To je človekova usoda na zemlji, nedeljiva od njegove bitnosti. Tako stanje je odločeno meni in tebi, našim prastarišem je bilo in bode našim potomcem; nikaka zemska sila ne more odstraniti te potrebe. Vprašam te, ali niso, ali ne bodo vedno na zemlji razne bolezni in bolečine? Ali niso in ne bodo vedno vdove in sirote, matere, ki neutešno plakajo pri prazni zibelki umrlega otroka?

Bile so in bodo vedno med ljudmi različne nravi, nasprotne želje, žalostne prevare?

Kako naj pridemo temu zlu do živega? More li kaka nova društvena preosnova — naj bo, katera si hoče — preprečiti, da ne bo nič več sušice, vročinske bolezni, mrzlice, griže, udnice, kostenice, kolere, da ne bode sploh nič več nikakih bolezni in boli, da nam ne bodo nič več umirali naši dragi? Katera državna ustava more zabraniti občutljivo izpremembro letnih časov, mrzlo zimo, neznosno vroče poletje? Kaka moč naj bi iztrgala iz človeške narave razne napake, oholost, sebičnost, nasilstvo, sovraštvo? In slednjič, kateri državni zakon naj nas obvaruje pred smrtjo?

Istinito so ti nedostatki in bodo tudi neprestano. Kdor bi tega hotel tajiti, je norec.

In če je torej to istina, — povej mi, dragi moj, kaj preostaje pri tolikih in neizogibnih napakah od

tega trajnega in popolnega zemskega blaženstva, koje nam obljublja komunizem? Že, ako preti bolezen, ako se bojimo prepirov, že, ako mislimo na smrt, zado-
stuje, da se uniči to uživanje, to blaženstvo — in ti
neprijatelji so naši vsakdanji gosti, kakor veš.

Potemtakem je komunizem, socializem — ali imenuj
ta nauk, kakor že hočeš, nič drugega, kako sanja-
rija, izmišljotina, v živi opreki z naravnimi stvarmi.
Torej komunizem vara samega sebe ali
patebe, ker obljublja blaženstvo na
zemlji, kjer blaženstva bitine more.
Komunizem stavlja blaženstvo v neprestano uživanje,
koje ni mogoče.

Torej moraš to blaženstvo iskati nekje drugje,
zakaj blaženstvo je gotovo nekje, to nam jamči božja
dobrota, modrost in vsemogočnost. A kje je iskati?
— nikjer drugje, kakor uči krščanstvo. Tako bla-
ženstvo prikljuje na zemlji, a še le v
nebesih popolno dozori.

Krščanstvo ni v nikakem protislovju z veliko
resnico naše nesmrtnosti, saj uprav krščanstvo razjas-
njuje veliko vprašanje o trpljenju in smrti. Ono nas
spominja kazni za greh; pove nam, da so vse neiz-
ogibljive težave našega življenja le časne kazni nebe-
škega Očeta. Tako hoče nebeški Oče izkušati našo
zvestobo, da se kesamo svojih grehov, da smo vedno
bolj in bolj podobni križanemu Zveličarju, in si tem
potem zaslužimo tem večjo slavo v naši večni domo-
vini. Krščanstvo nas uči, da prenašamo vse te težave
s potrpežljivostjo, da, časih celo z veseljem; uči nas,
da ljubimo nebeškega Očeta, ker nas kaznuje le radi
našega zveličanja.

Krščanstvo pojmi človeka takega, kakršen je v
resnici. Ne zabi ničesar, niti onega, česar se komu-
nizem še ne domišlja, ne, namreč: izvirnega greha,
dolžnosti kesanja, odrešitve po Jezusu Kristusu, dolž-
nosti, da nasledujemo Jezusa Kristusa, ako hočemo, da
bodemo enkrat deležni njegove slave; da je večno živ-
ljenje i. dr. Krščanstvo ne zida gradov v
zraku, kakor komunizem. Ozira se na vse

človekove potrebe: na telo in na dušo, na zemsko življenje in na večno življenje — ne zabi ničesar. Komu izem vidi pri človeku le lupino, a pozablja na jedro — na dušo.

Krščanstvo ne zabi lupine t. j. telesa, a vidi obenem jedro in to smatra za mnogo dragocenejše nego telo; vse nanaša na dušo, na večnost in na Boga.

Ljubeznivo a odločno trebi krščanstvo iz naše duše ošabnost, pohlepnost, pohotnost, samoljubje — kratko, vse napake, in izpuli te strasti prav pri korenini. Zares, vse naše napake izvirajo iz strasti, in uprav te strasti brzda in ukroti krščanstvo. Krščanstvo dodeli našemu srcu ono tiho veselje, oni sladki mir, ki je sad čiste vesti.

Vera razsvetljuje pot, ki vodi k blaženstvu! Upanje in ljubezen nas krepita na tem potu in oslajata jarem naših dolžnosti.

Dasi krščanstvo toliko skrbi za dušo, vendar ne zanemarja telesa. Ono smatra telo za prebivališče nemumljive duše, ki je živi hram božji. Krščanstvo ne prestando skrbi, da lajša telesne bolečine, radi tega ustanavlja dobrodelnne zavode, bolnišnice i. dr. — Kjer se začuje glas krščanstva, tam se manjša človeška beda; bogatin je prijatelj, brat, da, celo služabnik revežu. Od svojega bogastva deli revežem in tako se lahko prenaša revščina, dasi se ne more docela odstraniti.¹⁾

Človeška beda je kazen za greh. Radi tega je nemogoče uničiti uboštva; a nemogoče pa ni zmanjšati in olajšati uboštva — in to se zgodi po veri.

Bogatini naj bodo dobri in usmiljeni kristjani, in prav tako reveži dobri in potrpežljivi kristjani! V tem je vsa skriv-

¹⁾ Uboštvo se ne more odpraviti, ker se ne morejo odstraniti njegovi vzroki. A ti so: neenakost človeških telesnih moči, neenakost zdravja, nadarjenosti, znanja in delavnosti i. dr. Kdo učini, da bi bili vsi ljudje enako močni, pametni in nadarjeni? Drugi vzrok revščine so napake naše po izvirnem grehu pokvarjene narave: lenoba, razuzdanost, pijanost, razsipnost i. dr.

nost. Krščanstvo skrbi za telo, seveda ne kot za glavno stvar — to bi bilo narobe svet — ampak kot za postransko stvar. Ohranja je po treznosti in čistosti, posvečuje po zunanji božji službi, po sprejemanju svetih zakramentov, a osobito po zedinjenju s presvetim Telesom Kristusovim pri sv. obhajilu. Krščanstvo sprejme njegove zadnje vzdihne, častno je spremi do hladnega groba in še ondi mu ne reče z Bogom na veke, ker ve in uči, da bode to telo veličastno vstalo iz pepela v slavi, da se bode združilo z dušo in da bode ž njo uživalo neskončno veselje v raji!

Tako je krščanstvo! Pozna, obljublja in dodeli blaženstvo. Na zemlji dá, kar je mogoče; — ako ne dá vsega, je vzrok, da na zemlji niti vsega dati ne sme, niti vsega dati ne more. Svoje obljube opira na neovrgljive dokaze. Kristjan ve in je prepričan, da bode enkrat dosegel, česar še nima.

In zares, vsak dober kristjan je srečen. Seveda ima svoje skrbi in težave, zakaj nemogoče je brez teh živeti, a njegovo srce je zadovoljno, vedno mirno, vedno vedro.

Ali tudi tako postopa komunizem z zapeljanimi reveži, ki jih ziblje v sanjarijah? Komunizem obljublja, česar nihče pod milim solncem dati ne more. Komunizem obljublja; a kako dokazuje. Dokazi so mu le drzne trditve njegovih prvakov. Toda ali je verodostojnost teh prvakov toliko, da jim je verovati tudi tedaj, ko obetajo nemogoče?

„Svet bo tedaj srečen“, pravijo komunisti, „kadar bode vse premenjeno.“ Morebiti — a kedaj pa bode vse premenjeno? Komunizem dela tako, kakor oni krčmar, ki je dal nad vrata napisati: „Danes se pije za denar, jutri za stonj.“ Kdor je prišel in se hotel na to sklicevati, rekel mu je krčmar: „Da, jutri; a danes ni jutri.“

Komunizem zahteva plačila brez dela — krščanstvo obljublja plačilo za delo.

Eden govori kot malopriden delavec, a drugi kot dober; naravno je, da se vsak lenuh in izprijenec rad poprime komunističnega nauka, a odbija glas vere.

Predragi rojaki, varujte se pred temi praznimi zapeljivimi obljubami, s katerimi polnijo vaši sovražniki svoje časopise, romane, sramotilne spise! Odbijte jih, zavržite jih! Obsodite ljudi, ki se ne sramujejo nuditi svojim bratom kot vzor blaženstva čutno uživanje! Kaznujte jih z zaničevanjem!

Kvišku srca! Oživimo svojo mrzlo vero, postanimo zopet in ostanimo — kristjani! Edino tu imamo pričakovati rešitve iz vseh potreb. Poučimo se dobro v sveti krščanski veri; ona naj prodira naš duh, naše srce, naše navade, naše uredbe, naše postave!... In tako bomo na tem svetu imeli blaženstvo, kolikor je mogoče, a v nebesih pa popolno blaženstvo. Kdor več zahteva, je nespametnej in ne bode dosegel niti prvega niti drugega.

IX. So učenjaki, ki nimajo nikake vere.

Odgovor: Kaj pa je zato? k večjemu to: Če kdo hoče biti dober kristjan, ne zadostuje svetno znanje, ampak moramo imeti srce pošteno, čisto, ponižno, voljno, pripravljeno na vse žrtve, koje bi nam naložila vera. In uprav to je, kar primanjkuje tem učenjakom brez vere.

Kakošni pa so?

1. Ti so ravnodušni napram veri, ali pravi nevedneži v tem oziru, ter žive za svojo matematiko, fiziko, astronomijo i. dr., a na Boga in na dušo ne mislijo. Potem se pa ne smemo čuditi, da ne pojmiijo verskih resnic in vsega, kar se tiče vere, da so res v tem oziru pravi nevedneži. In v tem slučaju nima njih sodba o veri večje važnosti in vrednosti, kakor sodba slepčeva o slikarstvu. Zalibog, so učenjaki, ki o veri manj vedo nego desetletni deček, ki se uči pridno katekizma.

2. Še češče se dogaja, da neverni učenjaki postanejo ošabni tako, da se drznejo govoriti in soditi o božjih stvareh ter o Bogu, kakor o sebi enakem ter presojajo vsa njegova dela s svojim slabim razumom. Ošabnost je najgrša pregreha. Take ljudi Bog zavrže in jim odtegne razsvitljenje, katero daje le krotkim in ponižnim. Bog noče, da bi se kdo ustavljal njegovi nezmotljivi resnici.

3. Ti učenjaki imajo navadno svoje slabosti, napake, hude strasti — z ravnodušnostjo napram veri in z ošabnostjo se to združuje le premnogokrat. Teh strasti se nočejo otresti in vendar vedó, da ne bode krščanska vera nikdar dopustila teh napak. Torej izginejo ugovori, katere navajajo ti učenjaki proti sveti veri.

Sicer pa število teh brezverskih učenjakov ni toliko, kakor se govori. Prav lahko trdimo, da v vseh 19tih stoletjih ni bil niti vsak dvajseti učenjak brezveren. In še lahko trdimo, da v tem malem številu brezverskih učenjakov ni bila večina docela brezverska, ampak so se do mala vsi pred smrtjo povernili k veri, katero so preje grdili. Taki so bili izmed mnogo drugih tudi nekateri prvaki Voltairove šole, namreč: Montesquieu, Buffon, La Harpe.

Ko je Voltaire ležal v Parizu bolan, dal je sam eden mesec pred svojo smrtjo poklicati župnika pri sv. Sulpiciju. Toda nevarnost je minula in ž njo tudi strah božji. Prišla je druga nevarnost, in zopet je Voltaire — tako je zagotavljal zdravnik, ki je bil priča — zahteval duhovnika in verske utehe. Toda to pot zastonj, zakaj njegovi prijatelji, ki niso izostali kakor prvič, so dostop preprečili duhovniku k umirajočemu. In tako je Voltaire, ki je sam prosil verske tolažbe, moral umreti v groznem obupu.

Prav tako se je D' Alembert hotel pred svojo smrtjo izpovedati, a bil je, kakor njegov gospod in učitelj Voltaire, zadržan po tako imenovanih filozofih, ki niso hoteli iti proč od njegove postelje. Eden iz-

med njih se je celo izrazil: „Da ni bilo nas ondi, bil bi se potuhnil, kakor mnogi drugi.“

Koliko brezbožnih učenjakov torej še preostaja, ako odštejemo one, ki so se izpreobrnil, ki torej niso nikdar bili resni brezbožniki? In kako moralno vrednost ima to malo število? Koliko velja njih brezverstvo, osobito ako jim nasproti postavimo bogoljubnost premnogih, zares velikih mislecev, pravih genijev, a ob enem najpoštenjših ljudi, ki so kedaj živeli. In tem v resnici velikim duhovom — (in tega, dragi moj, ne smeš zabiti, ako jih hočeš primerjati z onimi odpadniki) — je vera nalagala kakor drugim ljudem težke dolžnosti. Le globoko versko prepričanje jih je navduševalo, da so ostali zvesti.

Nočem tu govoriti o onih velikih učenjaki, katere cerkev imenuje svoje očete, — bili so skoraj edini misleci, modrijani in učenjaki prvih petnajstih stoletij in njihova imena so: sv. Atanazij, Ambrozij, Gregor Veliki, Hieronim, Avguštin, Bernard, Tomaž Akvinski (ki je bil učenjak, kakršnega morda svet še ni videl). In koliko slavnih imen v vseh znanostih šteje sv. cerkev še med svojimi otroki!

Filozofi in svetni učenjaki so bili: Roger, Baco, Kopernik, Leibnitz, Descartes, Pascal, Malebranche, Friderik Schlegel, Görres i. dr.

Propovedniki in govorniki: Bossuet, Fénelon, Bourdaloue, Massillon.

Pesniki starejše dobe: Corneille, Racine, Dante, Tasso, Petrarca, Henrik Ofterdingski, Boilleau in v naših časih: Chateaubriand i. dr.

Veliki vojskovodje, ali niso bili tudi verni kristjani? Karol Veliki, Gottfried Bouilonski, Tancred, Bayard, Du Guesclin, princ Evgen, nadvojvoda Karol, Radecki i. dr. se niso sramovali pripogniti svojih z latorikami ovenčanih glav pred vero. Turenne je na dan bitke, ki je bil tudi dan njegove smrti, prejel sv. obhajilo. Nad vsemi pa je sv. Ludovik, ta pravi junak, toli ljubeznjiv in toli popoln človek, prava dika vere in Francoske!

Znano je, kaj in kako je mislil Napoleon I. o krščanski veri. Seveda v dnevih svoje slave in v svojem brezmejnem samoljubju se je zelo pregrešil proti cerkvi in proti božjim zapovedim, vendar pa je ostal veren katoličan in je vedno spoštoval vero. Rekel je: „Jaz sem katoličan, mojsintudi, a žalilo bi me, da ne bi bil tudi moj vnuk.“ Ko je osamljen živel na otoku sv. Helene, jel je premišljevati vero svojih otroških let, in njegov veliki duh je priznal svetost in resnico katoliške vere. V veri je iskal zadnjo uteho. Dal je poklicati na otok katoliškega duhovnika, da mu je opravljal v njegovem stanovanju najsvetejšo daritev in vsak dan je bil sam pri sv. maši. Svojemu kuharju je zapovedal, da naj ne pripravlja ob postnih dnevih mesnih jedil. Njegovi prijatelji so se čudili, ako jim je govoril o temeljnih resnicah sv. vere. Ko se mu je bližala smrt, odpustil je svoje zdravnike in dal poklicati duhovnika Vignali, svojega kapelana, in mu je rekel: „Verujem v Boga; v katoliški veri sem rojen, hočem spolniti dolžnosti, ki nam jih nalaga vera, želim, da prejmem utehe, ki jih vera deli.“ Izpovedal se je ter prejel sv. popotnico in sv. poslednje olje. Nato je rekel generalu Montholon: „Srečen sem, ker sem spolnil svojo dolžnost. Želim, da bi tudi Vi imeli tako srečo ob svoji smrtni uri. Na prestolu nisem spolnoval verskih dolžnosti, priznati moram: moč zaslepi človeka, da mu pride omotica v glavo. A veroval sem vedno. Glas zvonov mi je vselej segel v srce, in kadar sem videl duhovnika, sem bil vesel. Preje sem sicer hotel res vse to zatajiti, a sedaj uvidevam, da bi bila to gola slabost. Zato hočem sedaj Bogu dati dolžno čast.“

Naposled je ukazal napraviti v sosedni sobi oltar in na njem izpostaviti presveto Rešnje Telo in tam opraviti štirideseturno molitev. Tako je Napoleon umrl kot kristjan.

Ne bojmo se, dragi moji, da zaidemo, ako gremo za temi velikimi možmi, ki po številu, po verski izobrazbi in po moralni vrednosti tisočkrat nadkriljujejo peščico onih, ki niso priznavali krščanstva. Le samo ošabnost, pohlepnost po znanju, ki povsem omoti, in druge hude in podle strasti so bile več ko zadosten vzrok njihove nevere. A one druge je edino le resnica krščanske vere prisilila, da so upognili svoje glave pod igo sv. katoliške vere.

***X. Duhovniki opravljajo svoje „rokodelstvo“
— pustite je, naj govore.***

Odgovor: Kaj hočeš s tem reči, dragi prijatelj? Morebiti to, da so duhovniki goljufi? da opravljajo svoje sveto opravilo, da propovedujejo, izpovedujejo, krščujejo, mašujejo i. dr., a da sami ne verujejo, kar delajo in govoré? Morebiti celo: da pri vseh svojih važnih opravkih ne iščejo drugega nego edino svoj dobiček? — Ako tako govoriš, potem ti naravnost pravim, da si lažnik. Ti ne žališ s temi besedami samo duhovskega stanu, ampak ga tudi ostudno obrekuješ.

Duhovniki Kristusovi da so goljufi? Odkod to veš? Kako moreš brati v njihovih srcih, ali verujejo ali ne na svoje svečeniško poslanstvo? Tožitelj mora svoje trditve tudi dokazati. Torej dokaži svojo trditev, to zahtevamo od tebe! Toda ne navajaj mi za dokaz ime kakega nevrednega duhovnika. Vedi, da ni pravila brez izjeme, da izjema celo potrjuje pravilo. Gotovo ne bi niti opazili nevrednega duhovnika, ako bi ne bila velika večina sveta, čista, čednostna in pobožna. Na beli obleki se črni madež zelo pozna, dočim ga na črni obleki komaj opazimo. Prav tako je s katoliškim duhovništvom, kojemu brezverci izkazujejo na ta način proti svoji volji največje spoštovanje.

Da so nevredni duhovniki, ne bo nihče tajil. A ne zabi, da je bil tudi med dvanajsterimi apostoli Juda

Iškarijot. Toda vedi tudi, da so apostoli izobčili izdajavca, in da niso bili odgovorni za njegov zločin. Sv. cerkev še z veliko večjim zaničevanjem in odločnostjo, nego to storé brezverci, zametava take nevredne duhovnike, ki so postali nezvesti svojim vzvišenim dolžnostim. Pred vsem se potruji, da bi je privela na pravi pot s pohlevnostjo, prizanesljivostjo in sočutjem. Zakaj tudi duhovnik ima prav tako kakor drugi ljudje pravico do usmiljenja božjega. Ako pa se ne poboljšajo, ako vztrajajo trdovratno na svojem zlem potu, tedaj jih izobči cerkev, prekolne jih in jim prepove opravljati svojo sveto službo.

Sicer pa, kako korist imajo tvoj župnik, ako ti propovedujejo, te izpovedujejo, ako te odvrčajo od pregreh, ako poučujejo tvoje otroke v krščanskem nauku? — ako reveže podpirajo, temu svetujejo, onega tolažijo, tretjemu miloščino delé? A ko bi g. župnik molčali radi pregreh in nerodnosti, ki se godé v njihovi župniji, ako bi vsakega pustili k mizi Gospodovi, k zakramentu sv. zakona, ne da bi preje preiskovali njega dušnega stanja; ako bi krščanski nauk za otroke za polovico prikrajšali i. dr., kdo bi si drznil vzeti le en sam novič od njihove že tako pičle plače? Vedno bodo krsti, poroke, pogrebi, in gospod župnik bodo vedno imeli dovolj razlogov, da zahtevajo plačo. — Kako korist imajo torej župnik od tega, ako vestno in dobro izpolnujejo svoje dolžnosti? Ne, ne, duhovnik ni, kar hočejo brezverci iz njega narediti, in uprav radi tega, ker to dobro vedó, ga tako sovražijo. Vidiijo v njem namestnika božjega, ki obsoja njihove pregrehe, poslanca Jezusa Kristusa, ki ga preklinjajo in ki jih bode enkrat sodil. V duhovniku vidiijo takorekoč utelovljeno božjo postavu, postavu, katero vedno prestopajo. Ker nočejo nič vedeti o Gospodu, tudi služabnika nočejo poslušati.

Ti praviš, dragi prijatelj, da župniki opravljajo svoje rokodelstvo. Da, svečeniki Kristusovi opravljajo čudovito, vzvišeno delo. Trudijo se reševati duše svojih bratov in jih zveličati. Duhovnika imenujemo

delavca v vinogradu Gospodovem, ker mu v resnici trdo in težavno delo nalaga poslanstvo, koje je prejel od našega Zveličarja.

Delavec se trudi za posvetne stvari, duhovnik za dušo; in kolikor je duša vzvišenejša nad stvarmi, toliko je duhovnikovo delo vzvišenejše nad vsakim drugim delom na zemlji. Torej je v resnici nedostojno imenovati tako vzvišeno poslanstvo „rokodelstvo“. Duhovnik nadaljuje veliko delo našega Zveličarja, da rešuje duše. Jezus Kristus, naš Bog in vzor, je prvi to storil. In od njega postavljeni duhovniki nadaljujejo neprestano to delo vsa stoletja. Po vzgledu Jezusovem živi duhovnik le, da deli dobrote; on je služabnik celi župniji; vse, kar smejo drugi ljudje imenovati svoje — vse to ni duhovnikova lastnina; vse to je njihovo posestvo. Njegovo srce, njegov čas, zdravje, denar, življenje — to je vseh, zlasti otrok, revežev, zapuščenih in onih, ki plakajo in so brez prijateljev. In za vso to požrtvovalnost ne pričakuje nikakega povračila. Često prejme za to črno nehvaležnost in zasramovanje, toda duhovnik molči in izvršuje še nadalje svoja dobra dela. Kako življenje! Kako nadnaravno zatajevanje!

Kadar nastane splošna beda, kadar divjajo domače vojske, nalezljive bolezni, kadar razsaja kolera in druge stiske, tedaj stavijo katoliški duhovniki svoje zdravje in svoje življenje v smrtno nevarnost, samo, da rešijo svoje brate ali da jim vsaj zmanjšajo bolečine. Spomni se samo na presvetlega nadškofa pariškega d'Affre na barikadah, Karola Boromejskega za časa kuge v Milanu. Taki so bili duhovniki v Parizu in mnogih drugih mestih, ko je l. 1832. in l. 1849. razsajala kolera.

Vidiš, to je duhovnikovo „rokodelstvo“. Kateri nasprotnik, ki grdi duhovniški stan, opravlja plemeniteje „rokodelstvo“? Nehvaležneži! Vi črnite one, ki jih bodele potrebovali v bolezni, ki jih bodele k sebi klicali ob smrtni uri;

one, ki so blagoslavljali Vašo mladost in ki molijo neprestano za Vas tudi sedaj.

Vse nadloge našega slovenskega naroda izvirajo od tod, ker ljudje ne storé tega, česar jih duhovniki učé. In naša lepa slovenska domovina, razdejana po bratomornih prepirih, pač moreš reči z onim nesrečnikom, na smrt obsojenim, ki je pokazal molitvenik jetniškemu duhovniku govoreč: „Oh, oče, ko bi bil jaz preje vedel, kaj je tu notri pisanega, ne bi bil storil tega.“ Da, ako bi naš mali narod upošteval, kar duhovniki učé, bil bi pa edin v vsem: v verskih nazorih; v narodnih težnjah: V vsem — mi Slovenci bi potem kraljevali; ne pa hlapčevali.

Gotovo, ti ljuba slovenska domovina, boš prospevala. A poslušaj služabnike Onega, ki je svet odrešil. Duhovniki so rešitev narodov. Brez vere je človeška družba izgubljena. Bolj nego kdaj moramo danes duhovnike poslušati, častiti jih in jim biti hvaležni. Kdor tega ne stori, ne pozna našega časa, — če je Slovenec, ne pozna s cela našega naroda. Spoštujmo svoje duhovnike. Ako pa opazimo na kakem duhovniku kaj nepopolnega, ne zabimo, da smo ljudje in da smo kot taki slabostim podvrženi prav vsi: ti kot jaz. Ne glejmo toliko na človekove slabosti, kakor na duhovnikovo poslanstvo! Duhovniku kot duhovniku gre — vselej spoštovanje, zakaj njegovo poslanstvo je sveto. Njegova služba je nadaljevanje Jezus Kristusovega poslanstva. Svojim naslednikom je vaš Odrešenik govoril: „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje“ (Luka. 10, 16).

XI. Jaz ne verujem ničesar drugega nego kar razumem. More li pameten človek verovati verske skrivnosti?

Odgovor: Ti torej ne veruješ ničesar, ničesar na svetu. Niti tega ne verjameš, da živiš, govoriš, slišiš i. dr. Saj pa res nisi v stanu pojmiti niti svojega živ-

ljenja! Mi li moreš razložiti, kaj je življenje? kaj jezik? kaj zvok, kaj šum? kaj barva, kaj vonj? kaj je veter? kje se začne? kje in zakaj neha? kaj je vročina in kaj zopet mráz? kaj je spanje? kako se zgodi, da v spanju nič ne slišiš, dasi imaš ušesa odprta kakor, kadar čuješ? zakaj in kako se zbudiš? kaj je trud, bol, veselje? kaj je tvarina, tisto nekaj, ki sprejema raznovrstne oblike in pa barve.

Kdo razumeva, kaj je to? Kako je to, da ti s svojimi očmi, — ki niso nič drugega nego dve krogličici, znotraj čisto temni — vse vidiš, kar te obdaja, celo milijone milj daleč vidiš, n. pr. zvezde? Kako to, da bi se duša od telesa ločila, kakor bi hitro nehal jesti?

Vse na tebi je skrivnost do tvojega najnižjega, živalskega oprava

Skrivnost je namreč vsaka resnica, koje bivanje moremo z gotovostjo dokazati, a je v njenem bistvu na nepopoln način ali celo nič pojmiti ne moremo. Vsakdo, ki zna le nekoliko misliti, izpozna, da je vse v naravi, v veri skrivnost. **Skrivnost je pečat božji na njegovih delih.**

Kje je učenjak, ki bi pojmil te skrivnosti? Ali kdo more samo eno teh skrivnosti razumeti?

In ti, dragi moj, hočeš pojmiti Onega, ki je vsa ta bitja ustvaril, ko vendar ne moreš niti njegovih stvari pojmiti? Ti hočeš razumeti Neskončnega, Večnega, med tem ko ne moreš razumeti niti kaj končnega? Ne morem pojmiti ni drobnega želodā, ni male mušice, ni drobnega cveta, a da bi pojmil Boga in ves Njegov nauk?!

Dragi moj, ako tako misliš, tedaj ti ne morem ničesar odgovoriti, nego to, „da si brez pametnik“.

Skrivnosti sv. vere lahko primerjamo solncu. Dasi teh skrivnosti ne moremo razumeti, vendar razsvetlujejo in oživljajo vsakega, ki ponižno hodi v njihovi luči, a oslepé samo onega, ki drzno hoče gledati solnčne žarke.

Skrivnosti so nad razumom, a niso proti razumu, in to je treba dobro pomniti.

Razum ne more sicer iz lastne moči jasno pojmiti resnice, kojo izražajo skrivnosti, a isto tako razum ne more najti razloga, zakaj bi bile te skrivnosti nemogoče. Tako n. pr. skrivnost večnosti in brezkončnosti božje. Jaz sicer ne morem pojmiti, kako more biti bitje brez začetka, kako more to bitje bivati povsod v svoji celoti. A zopet pa tega tudi ne vem, zakaj da bi bilo to nemogoče, in ne vidim v teh izrazih nikakega protislovja.

Istotaka je skrivnost presvete Trojice. Ne morem razumeti, kako more ena sama brezkončna narava, eno in isto božanstvo pripadati v istem času trem osebam. A zopet ne smem sklepati, da se to protivi resnici, in da je to nemogoče. Da, ako bi kdo rekel: „Tri osebe tvorijo eno samo osebo“, to bi bilo napačno in nezmiselno, ne pa, ako pravimo: „Tri osebe imajo eno in isto, nedeljivo božjo naravo in so torej le eden sam Bog.“

Take so tudi skrivnosti včlovečenja, odrešenja, sv. Rešnjega telesa, večnosti, plačila in kazni in druge skrivnosti, kar jih uči sv. katoliška cerkev. Razumeti ne morem, kako se je v Jezusu Kristusu združila božja narava s človeško, kako je Jezus Kristus Bog, in človek, s svojo smrtjo zadostil za vse naše grehe, in kako On s svojo milostjo, ki jo deli v zakramentih, posvečuje naše duše. Ne vidim, kako je Njegovo povikšano Telo prisotno v sv. hostiji, kako se podstat (substancia) kruha in vina po mašnikovi posveti pri sveti maši izpreminja v bistvo presvetega Telesa in Krvi Jezusa Kristusa. Ne razumevam, kako more biti večno veselje ali večno trpljenje, plačilo ali kazen, za le samo časna dobra ali slaba dela i. dr. Vsega tega ne umevam, a vendar ne morem niti jaz niti kdo drugi reči: „To se očitno protivi resnici in je povsem nemogoče.“

Torej skrivnosti sv. vere so nad razumom, a niso proti razumu. Ne, ne, vera ni v protislovju z razumom; ne, ampak je njegova pomočnica, njegova sestra. Ona je jasnejša, svitlejša luč, ki povišuje slabejšo luč. Vera je za naš um, kar je teleskop za naše oko. S

teleskopovo pomočjo vidi naše oko tudi one stvari, kojih sicer ne moremo ugledati. Z daljnogledom opazujemo nebesna telesa, ki bi nam bila drugače nepristopna. Ali bodeš zato, dragi prijatelj, trdil, da je daljnogled v protislovju z našim vidom? Prav tako je z vero. Ona ojačuje in ravna naš um. Vera pušča razum samemu sebi v vseh stvareh, ki so mu dostopne; ko mu pa poidejo moči, tedaj ga poprime vera in ga vodi do novih resnic, do nadnaravnih, božanskih resnic — tja do samih božjih skrivnosti.

Jaz, dragi prijatelj, verujem verske skrivnosti prav tako, kakor verujem naravne skrivnosti zato, ker sem prepričan, da so. Da so v naravi skrivnosti, imam dovolj neovrgljivih prič: moji lastni čuti in moj zdrav razum to pričata.

Da so v veri skrivnosti, imamo še bolj trdne, neovrgljive dokaze, in ti so: Jezus Kristus in Njegova sv. cerkev.¹⁾

Mojemu razumu je samo preiskavati, koliko so ti dokazi verodostojni. A ko sem s pomočjo modro slovja, kritike in zdravega razuma preiskal vse, kar mi dokazuje njihovo istinitost, božanstvo in nezmotljivost, tedaj je moj um opravil svoje, pripeljal me je do resnice, in nato naj se veri umakne. Potem naj vera govori, meni je le slušati, srce odpreti, verovati in moliti.

Vera v krščanske skrivnosti je torej nad vse pametna ter dokazuje, da moj duh čvrsto misli in dosledno. Če mi je moj um rekel: „Te priče se ne morejo motiti in te ne morejo prevariti; one ti prinesò z neba resnico“; potem bi se protivil svojemu razumu, ako bi ne veroval takemu pričevanju. Le to verovati, kar se pojmi; to je znak duševne slabosti.

¹⁾ Božanstvo Kristusovo in njegove svete cerkve dokažemo v XIII. in XIV. odstavku.

XII. Rad bi veroval, toda ne morem.

Odgovor: Veruj mi, to je prazen izgovor, ki te ne bode opravičil pred sodnim stolom groznega Sodnika. Ta Sodnik je govoril: „Kdor v Me veruje, ima večno življenje; kdor pa ne veruje v Me, je že obsojen.“ (Jan. 3, 18. 36.) Ti praviš, da ne moreš verovati? Kaka sredstva pa si rabil, da bi došel do vere? Kdor hoče doseči namen, rabiti mora tudi sredstva, kdor pa zanemarja sredstva, ta kaže očitno, da se malo briga za namen. Ako torej ne veruješ, je znak, da nisi rabil sredstev, ako si jih pa, nisi jih prav. Glej, to je pa oboje čisto enako.

1. Ali si kaj molil? Molitev je prvi pogoj za vse božje darove, torej tudi za vero, ki je najdragocenejši in najpoglavitejši dar božji. Ali si prosil Boga za milost sv. vere? In kako si prosil? Morebiti kar tja v en dan, ne da bi o tem vedelo tvoje srce, morebiti samo enkrat in brez vztrajnosti? Ali si tudi, kadar si molil, imel pravo, iskreno in živo željo, da postaneš vernik? O, so ljudje, ki prosijo za kreposti, a se ob enem bojé, da bi jih dosegli!

2. Ali si se tudi poučil o veri, kakor je potrebno? Ali si poiskal kakega duhovnika, dobro poučenega duhovnika, ali vsaj kristjana, ki razumeva vero, da bi mu razložil svoje težkoče in da bi ti jih ta razrešil?

O, kolikrat je tu ošabnost na potu!

3. Ali si pripravljen, da bodeš, ako te Bog razsvetli z vero, živel po božjih svetih, a ostrih zapovedih? Ali si pripravljen krotiti svoje strasti, truditi se za zveličanje svoje duše in storiti vse, kar bi Bog od tebe zahteval? To je pri večini poglaviti vzrok nevere. Ne razum, ampak srce ali bolj strasti odbijajo vero, ker jim je nadležna in zoprna. Sam Jezus Kristus je rekel: „Luč je prišla na svet, in ljudje so bolj ljubili temo nego luč, zakaj njihova dela so bila hudobna.“ (Jan. 3, 19.)

In hudobno srce zametava resnico. Umstveni dokazi ne veljajo nič, ker noče ničesar vedeti o resnici. „Ni večjega glušca od onega, ki slišati noče“, veli star pregovor. Ta zaslepljenost je prostovoljna in kaznjiva. Radi tega je naš Odrešenik Jezus Kristus rekel, da je vsak brezverec že obsojen, ker se ustavlja resnici.

Išči resnice z dobrim namenom, prosi Boga ponižno in vztrajno, da ti razsvetli um, povej svoje dvome kakemu razsvitljenemu in ljubeznjivemu duhovniku. Skleni živeti po veri, kakor hitro Bog pošlje z neba v tvojo dušo žarek svoje milosti! — Ako vse to storiš, jamčim ti v imenu Jezusa Kristusa, da boš kmalu postal dober in veren katoličan.

XIII. Vsaka vera je dobra.

Odgovor: Vsaka vera je dobra? — Kaj ne, to se pravi: da sem le pošten človek, potem je vse eno, ali sem pogan, turk, kristjan, protestant ali katoličan? To se dalje pravi: Vse vere so ljudske izmišljotine, za ktere se Bog malo briga. Naposled to znači: Vse vere so krive.

Povej mi vendar, odkod pa veš, da je Bogu vse eno, naj ljudje mislijo karkoli o njem. Kdo ti je razodel, da so vse vrste bogoslužja, ki so na zemlji, Bogu enako mile? Ali morda, ker so na svetu krive vere, sledi iz tega, da „ni nobene prave? Torej, ako smo obdani od goljufov, ne moremo imeti ni enega pravega prijatelja?

Da so vse vere ljudske izmišljotine, tako praviš. Pomisli, da si s tem izrekom v nasprotju z vsem človeškim rodом. Ali ne vidiš, da je pogan, ki časti svojega Jupitra, Indijanec, ki spoštuje smešne inkarnacije svojega Buda, Mohamedanec, ki se klanja svojemu preroku, da so vsi ti uverjeni in trdno prepričani, da ni Bog prepustil človeka samemu sebi ter da sosebnost v verskem oziru nismo ločeni od svojega stvarnika. Ako vse praznoverje, indijsko, egipčansko,

druidsko, grško, rimsko, pogansko, mohamedansko ni moglo uničiti tega uverenja, potem je pač to glas resnice, naravna potreba, neizpremenljivo poročilo človeškega rodu. Le žarek resnice je mogel namreč prodreti skozi toliki mrak.

In ti, dragi prijatelj, prideš in trdiš uprav nasprotno. Ti praviš, da je Bogu tako ljub kristjan, ki moli Jezusa Kristusa, kakor Jud, ki ga smatra za go-ljufa. Odkod veš, da je dopuščeno in celo dobro bilo, v poganskih krajih namestu Boga obožavati Jupitra, Marta, Merkurija, Venero, da se v Egiptu krokodilom in biku Apisu izkazuje božja čast, da Feničani žrtvu-jejo lastne otroke Molohu, da so stari Galci in Meksi-kanci tisoče in tisoče ljudi poklali nesramnim malikom? Kdo ti je razodel, da je Bogu všeč, ako ljudje tu pred drevesom poklekujejo, tam pred kamenom, drugod zopet pred ostanki živalskih ali človeških teles? Kako prideš do tega, da je vse eno, ako molijo iz dna duše v Carigradu: „Alah je Bog, a Mohamed njegov prerok“, in v Rimu ter v drugih kristjanskih mestih pa iz dna duše prezirajo i Mohameda i ves njegov nauk?

Nemogoče je, da bi ti to resno veroval; in ven-dar praviš: „Vsaka vera je dobra.“ Le rajše priznaj, da ne maraš iskati resnice, in da se ti to zdi odveč in nadležno. Toda, prosim te, iskati prave resnice, to naj bi bilo nekoristno, odveč? To je lahko-miselnost! Kaj pa, če je Bog kljubu tvoji nedokazani trditvi določil neki način, da ga po njem ljudje časté? Ako je med vsemi temi verami ena dobra, istinita vera, ki je v resnici čista resnica, ki odbija vsako laž? ... Ako je temu tako, tedaj si v veliki nevarnosti. Mar misliš, da se bodeš pred sodnim stolom večnega Boga izgovarjal s svojo ravnodušnostjo? Ali nisi v veliki nevarnosti? Kaka bodočnost te čaka?

Le poglej bližje uboštvo takega človeka, ki nima nikake vere! Pri blede luči svojega razuma je izročen dvomom, čestokrat živi v pogubnem in sramotnem ne-znanju gledé na glavna vprašanja o svojem namenu, o svojih dolžnostih, o svojem blaženstvu. Odkod sem? Kdo sem? Kam grem? Kaj je moj namen? Kako ga

naj dosežem? Kaj bo po tem življenju? Kaj je Bog in kaj hoče od mene? i. dr.

Ako se človek zanaša le na svoje moči, kaj naj razum odgovori na vsa ta vprašanja? Obmolči ali pa samo jeclja, da je to in to verjetno, toda razni „morda“ ne morejo upokoriti niti ene naše strasti, niti nas ne morejo zadržavati, da ne krenemo s pota naših dolžnosti! In modri in dobri Bog naj bi svojo razumno stvar, človeka, ki je krona njegovega stvarstva, zapustil kar tako?

Ne, ne! Bog je razsvetlil človeka z nebeško lučjo, ki mu jasno kaže bistvo, pravičnost, dobrost in sklepe tega Boga ki je naš začetek in naš konec. Razsvetlil nas je in nam pokazal pot k dobremu in pot k hudemu, ki sta obe pred nami odprti; ona pelje v večno blaženstvo, ta v večno trpljenje. Nebeško luč nam je poslal Gospod, luč, koja se razločuje od drugih krivih luči, ki jih je prižgala človeška sprijenost, po svoji svitlobi, oživljajoči moči in po popolnosti. Ta luč je krščansko razodejte, krščanstvo, edina vera, ki ima dokaze, ki razjasnuje um, ki posvečuje srce, ki ravna vse naše duševne moči k spoznanju in ljubezni božji. —

Kdo bi mogel navesti vse dokaze za resničnost naše krščanske vere?

Glej nazaj na začetek človeškega rodu! Krščanstvo najdeš pri prerokih, ker so je prerokovali; pri patriarhih, ki so živeli v tej veri, v tem upanju in ljubezni, v judovskem bogoslužju, ki je bilo krščanstvu le predpoda.

Zares, od začetka sveta pa do danes je bila vedno ena in ista vera, da si se je razvijala v treh neposrednih dobah, namreč:

1. V patriarhalni veri, ki je trajala od Adama do Mozesa;

2. v judovski veri, koju je oznanjeval Mozes na božje povelje in ki je trajala do prihoda Jezusa Kristusa;

3. v krščanski, katoliški veri, ki jo je učil Jezus Kristus in jo oznanjeval po apostolih.

Kršćanstvo se je od začetka sveta razvijalo sicer počasi, a veličastno, kakor vsa druga božja dela; kakor človek, ki mora prekoračiti otroško in mladeniško dobo, predno postane popoln mož; kakor svitli dan napoči, ki ga naznanjata mrak in zora.

Kršćanstvo in edino krščanstvo obsega ves človeški rod. Krščanstvo vlada vsem časom, vsem stoletjem, preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Ono izhaja iz večnosti, da se vrne nekočkrat v večnost. Od Boga je in počiva večno v Bogu.

V krščanski veri je vse dostojno svojega velikega početnika. Krščanstvo je resnica in svetost. Kdor preiskuje to resnico, odkriva se mu v nji divno soglasje, krasna lepota in božje veličanstvo. Čim bolj kdo veruje v krščanske resnice, tem bolj so mu jasne. Krščanstvo sega v srce, a ob enem razsvetljuje um ter napolnjuje celega človeka.

Človeške moči niso zadostne ustvariti tako delo. niti ohraniti ga niso v stanu, — da, niti do cela pojmiti ga ne morejo. Tu dela le samo božja moč. Temu priča naslednje: Vzvišeni, nadnaravni, neprispodobljivi značaj Jezusa Kristusa, ustanovnika krščanstva (O božanstvu Kristusovem bomo v naslednjem oddelku obširneje govorili).

Božanska popolnost Jezusovega življenja.

Svetost Njegovih zapovedi.

Vzvišenost Njegovega nauka.

Način Njegovega govorjenja.

Veliko število Njegovih čudežev, ki jih pripoznavajo Njegovi najhujši sovražniki.

Moč Njegovega križa.

Vse okolnosti Njegovega neizrekljivega trpljenja, katero je bilo že davno prej prerokovano.

Slavno Njegovo vstajenje, ki je je že preje ob različnih prilikah štirinajstkrat prerokoval svojim učencem.

Nevernost Njegovih apostolov, ki jih je komaj najjasnejši dokaz uveril, da je res vstal.

Njegov vnebohod v pričo več nego petsto navzočnikov.

Nadnaravni razvoj in širjenje Njegove cerkve kljub vsem nasprotujočim zaprekam.

Čudeži, katere so po vsem svetu delali Njegovi apostoli: ti izprva tako boječi in nevedni ribiči, a sedaj naenkrat postali največji učitelji in osvojitelji sveta.

Nadnaravna hrabrost devet milijonov krščanskih mučnikov.

Veleumi cerkvenih učnikov, ki so s svojimi duhovitimi razlagami krščanskih resnic pobijali vse krive nauke.

Sveto življenje kristjanov v primeri z naravno slabostjo in popačenostjo človeštva.

Velika izpremena, katero je povzročilo krščanstvo v človeški družbi ob vseh časih in jo, kjerkoli se širi, povzročuje še danes. Končno obstoj krščanstva, neizpremenljivost njegovega nauka, njegove katoliške hierarhije; nerazpadljivo edinstvo v sredi tlikih držav, ki nastajajo in propadajo ali se menjajo.

Ali ne uvidaš, da vse to priča, kako je tu prst božji? Kateri človek bi si namreč mogel izmisliti, ali izvesti ali vse čase celo vzdržavati tako velikanško delo!

Torej, ljubi prijatelj, prava vera biva; ena edina je tista prava vera, in ta je krščanska vera. Edino ona je religija, t. j. vez, ki nas spaja z Bogom, našim Stvarnikom in našim Očetom. Ona edina nam podaja pravi verski nauk, t. j. oni nauk, ki ga nas uči Bog o sebi, o svoji naravi, o svojih delih, o nas samih, o našem namenu in naših dolžnostih.

Vse druge tako imenovane vere, ki učé, kar krščanstvo zametava, in zametavajo, kar krščanstvo uči, — judovska,¹⁾ mohamedanska, poganska ali naj

¹⁾ Kar se tiče judovske vere, je treba razločevati. Ta je bila po božjem namenu le priprava za prihod Mesijev. Pred

se imenujejo že kakorkoli, vse so krive in vse te krive vere so — človeške iznajdbe, a vera, prava vera je božja naredba. One so le predrzni, roparski posnetki prave vere, kakor je ponarejen novc le zla ponaredba pravega novca. Kaj bi ti, dragi prijatelj, rekel človeku, ki bi trdil, da so vsi novci dobri, ne da bi ločil pravih od ponarejenih? „Norec je“, bi mu ti rekel. — A še veliko neumnije je trditi kar tja v en dan: „Vse vere so dobre.“

To bi bila brezmejna neumnost, ako bi ti to trdil iz nevednosti ali lahkomišljenosti, ali pa bi bilo grozno brezboštvo, ako bi to govoril iz mlačnosti in malomarnosti.

XIV. Ali je Jezus Kristus res več nego velik modrijan, človeštvu velik dobrotnik ter velik prerok? Ali je v resnici pravi Bog?

Odgovor: Slušaj 'Njega samega:

„Da, ti si rekel, Jaz sem.“ (Matej 26, 64.; Marka 14, 62; Luka 22, 70.)

„Toliko časa sem pri vas. in Me ne poznate? Kdor Mene vidi, vidi tudi Očeta.“ ¹⁾ (Jan. 14, 9.) Tako je rekel Judom v tempelju, ko so Ga pozivljali, naj pove, če je Mesija.

Kristusovim prihodom je bila prava vera, a odkar je Jezus Kristus na zemlji učil, ni več prava. Judovska vera je bila tako-rekoč neki oder za stavbo. Ko je pa stavba končana, odzame se oder, ker se več ne rabi in dela le golo napotje. Judje so v svojem zaslepljenju prezrli stavbo in pazili le na oder; senco so ohranili mesto stvari. Odkar je Zveličar prišel na svet, bivajo Judje brez svojega tempelja, brez oltarjev, brez daritev, razpršeni so po vsem svetu. Ti Judje ne izumrejo, vsa stoletja bodo ohranjeno imeli to „truplo“ svoje vere. Tako je namreč Jezusovo prerokovanje o njih za vsa stoletja. Jezus, večna resnica, se pa ne moti.

¹⁾ Te zadnje besede je Jezus govoril pred svojim trpljenjem, ko Ga je Filip prosil, naj pokaže Očeta. One prej pa je izgovoril pred velikim duhovnikom, ko Ga je ta zarotil „pri živem Bogu“, da naj pove, ali je res Sin Božji. Jezus je potrdil in še dostavil: „Posehmal bodele videli Sinu človekovega sedeti na desnici vsemogočnega Boga in priti v oblakih neba.“

Napisati bi morali veliko knjigo, da bi na ta vprašanja dovolj odgovorili. Omenil sem jih že nekoliko v prejšnjem oddelku, govoreč o božanstvu krščanske vere.

Treba je, da še enkrat o tem govorimo in da si utrdimo podlago, na kateri je vsa naša vera.

Jezus Kristus je evangeliju središče.¹⁾

1) Premišljuj velikost in Vzvišenost Njegove osebe in jo primerjaj z največjimi možmi! Vsi umrjó, naredé sicer nekoliko šuma ali ropota, ko živé; morebiti celo vznemirijo svet; — a ko umrjó, kaj potem? Njihovo ime se seveda izprva hvali ali graja, a pozneje se nihče ne briga za nje. Morebiti živé v kaki stari knjigi. Ni jih več na svetu. Edino Jezus Kristus še živi in bode vedno in povsod živel. On je prisoten na svetu, danes kakor pred 1900 leti. V Parizu, v Londonu, v Rimu, v Petrogradu, v Aziji, v Ameriki, povsod Ga ljubijo in sovražijo prav tako, kakor ko je še živel zemsko življenje. On je, okolu katerega se vrté vsa vprašanja, ki svet pretresajo, on je središče, na katero merijo vsa vprašanja, ki se tičejo človeškega srca. On živi, govori, zapoveduje, uči, prepoveduje in razvija svoje mogočno življenje v krščanstvu. On je tudi začetek, duša in vsebina vsemu krščanstvu. Usoda krščanstva je usoda Jezusa Kristusa, zakaj krščanstvo ni nič drugega nego nadaljevanje življenja Jezusa Kristusa v vseh stoletjih. Življenje Kristusovo je torej svetovno dejstvo, neprestano, resnično, ki deluje devetnajst stoletij. Vpisano je z debelimi črkami takorekoč v vse generacije človeškega rodu, v vse dežele, vsa ljudstva. Njegovo življenje je edino svoje vrste. Vse drugo življenje je omejeno po prostoru, a Njegovo pronica ves svet. Vse okrog Njega preide, vse umira, a edino On, edino On živi in bode živel za

¹⁾ Evangelij je zgodovina o Jezusu Kristusu, ki so jo spisali očevidci med očevidci, t. j. med Judi in prvimi kristjani. Evangelisti so bili najsvetejši možje, ki so dali življenje za resnico svojih besedi. Čitaj sv. evangelij in resnica se ti pokaže sama. Celo neverni Rousseau je rekel: „Take zgodovine si nihče izmisliti ne more. Ako bi kdo si izmislil tako knjigo, bil bi še zanimivejši mož, nego je povestin junak sam.“

vselej. On je torej več nego človek. Prav je rekel Napoleon: „To mislim, da poznam človeka; ta pa, to vam povem, ta je več nego človek.“

2) Drugo čudno dejstvo, edino Jezusu Kristusu lastno, je, da je Njegovo življenje, ki napolnuje po Njegovem prihodu ves svet, tudi napolnjevalo svet že pred prihodom, in sicer že od začetka sveta. Za istega Jezusa, za katerega so živeli, živè in bodo živeli vsi kristjani, so živeli tudi vsi rodovi vernikov starega zakona, patrijarhi, Mozesovi učenci, preroki. Vsi so v Njega verovali, v Njega so upali, Njega so pričakovali in Ga ljubili.

Kakor solnce na poldanski višini razsvetljuje i one dele, katere je že prešlo, i one, katere še preide: prav tako Jezus Kristus kot središče človeštvu, oživlja in razsvetljuje vse, preteklost, sedanost in prihodnost.

3) Jezus Kristus, On edin je tip popolnosti, vzor, po katerem se mora ravnati nravnost in izobraženost vsega sveta, primer, po katerem se mora vse človeštvo prenoviti in se očistiti napak. Kaj je čednost kaj drugega nego posnemanje Jezusa Kristusa?

Nikjer nimamo nikakega vzora popolnosti niti pri Judih, niti pri Grkih, niti pri Rimljanih niti kje drugje, da bi se mogel primerjati Jezusu Kristusu. On je On, On samostojen On, On je edin, visoko nad vsem je On. Gledé na popolnost opažamo med ljudmi vedno neko tekmovalje v krepostih, drug prekaša drugega ali ima pa sebi enake. A Jezus Kristus je izjema. Njegovo popolnost je nemogoče primerjati s popolnostjo ljudi. Čigavo ime hočete postaviti poleg Njegovega? Koga si upate primerjati ž Njim? Svetniki so sicer junaki v krepostih, a niso nič drugega nego posnetki po Jezusu Kristusu.

Nihče ne misli na to, nihče ni mislil na to, da bi se smatral Njemu enak, zakaj vsakdo vé, da tu ne gre za tekmovalje. Vse obledi pred Njegovo lučjo, kakor obledé vse zemske luči, kadar solnce posije. Saj je On sam rekel: „Jaz sem luč sveta.“ (Jan. 8, 12 in 9, 5.)

Ta nadnaravna popolnost je edina prikazen svoje vrste. Ona je bila, kakor Njegov nauk, pri tej priči dovršena. Ta edina prikazen ne pripada nobeni šoli, niti modroslovski, niti bogoslovski. Nikakega pričetka nima, iz katerega bi bila izšla. Ta prikazen je večna pričujočnost, prisotnost popolnosti je — in to je Bog.

Drugo čudovito edino Jezusu lastno svojstvo je: da je ta Njegova božja popolnost, toliko vzvišena nad človeštvom, docela nedosegljiva naši slabosti. A obvsemtem je vendar le najpraktičnejše, najlažje posnemati, najplodovitejša in prav za prav edina, koja ima posnematelje in učence.

Ona je za vsakega, za otroka in za starčka, za nevedneža in za učenjaka, za reveža in za bogatina, kakor tudi za začetnika in izvežbanca. Za vsakega je, kakor za vse. Kdo ne vidi v tem božjega prsta? Ali je človek, ki bi to zamogel?

Zadnje svojstvo popolnosti Jezusove — nadnaravno in njemu edino lastno, kakor vsa ostala svojstva — je, da Njegova popolnost na noben način ni pretirana.

Človek vedno pretirava. Ker se čuti slabega in se boji, da bi zgrešil, zato gre celo v dobrem predaleč. Sveti Vincencij Pavlanski je bil ponižen, a zdi se, da je pretiraval, ko je samega sebe cenil premalo; sv. Karol Boromejski je bil strog, toda njegova strogost je strašljiva; sv. Frančišek je bil ubog, a mi se zgrozujemo tega uboštva. Človeška slabost biva celo v junaških krepostih.

A v Jezusu Kristusu pa je dobro popolnoma resnično — nič pretiranega! Popolnost božje narave se razodeva ter združuje z vsemi plemenitimi čuvstvi človeške narave. V Njem se vidi cel človek, Bog in človek ob enem, popoln in ves. Radi tega pa tudi ni ta vzor popolnosti strašljiv, ampak mil, nežen in ljubezniv. Predpodoba popolne a dosegljive čednosti je ta človek, upodobljen po Bogu-človeku in prav tako pravi človek kakor pravi Bog. Kak edin

čudež je torej Jezus Kristus! Kdo more utajiti, da ni tu „prst božji“.

4) In njegov nauk! Že devetnajst stoletij se ga oklepajo mali in veliki narodi. Največji duhovi so se ž njim pečali, ga razmišljavali, proučevali, a tudi napadali. In kdo je bil v stanu dokazati mu že kako zmoto? Ta nauk vedno ostane, kar je: „luč sveta.“ Vsak poskus, da bi se uničil, vedno v novo dokazuje, kako resnično je mojstrovo prerokovanje. „Nebo in zemlja bota prešla, a moje besede ne bodo prešle.“ (Luka 21, 33.)

Kjer se oznanja Njegov sveti nauk, tja prodre tudi omika, nravno in umstveno življenje, napredek prosveta; kjer se pa ne oznanja, tam vlada propalost, zaspanost, surovost, barbarstvo, duševna smrt in to tem bolj, čim manj vlada Kristusov nauk.

Jezusa Kristusa nauk nam je vtemeljil vso prosveto. Vodnik in luč je vsemu človeškemu razumu in modroslovju.

„Nikoli ni noben človek tako govoril, kakor ta človek“, rekli so Judje. (Jan. 7, 46.) In zares, odpri evangelij, kjer hočeš; kaka rajska nedolžnost in priprostost! . . . Jezus uči, kar vidi in kar ve. Nikoli se ne prička, nikoli ne dokazuje. Dovolj je Njegove besede, ker ve, da je Njegova beseda resnica. On je stalen v svojem nauku, On le trdi. Samo Bog, ki je človek postal, in ki se sedaj do ljudi zglašuje, more tako govoriti.

Še več: Jezusova beseda se sama dokazuje. Saj Jezus vedno povdarja svoje božanstvo. Samega sebe imenuje: Boga, Sina Božjega, Kristusa (Maziljenca Gospodovega). Resnico, Življenje, Odrešenika in Zveličarja, Mesija.¹⁾

¹⁾ Z izrazom „Sin Božji“ ni niti Kristus niti Judje niso mislili „kakega poštenega človeka, prijatelja božjega, otroka božjega“. On sam in njegovi poslušavci so razumevali v tem izrazu: „Božjo Besedo, drugo osebo sv. Trojice, večnega in edinega Sinu Božjega, ki je Bog kakor Bog Oče in Bog sv. Duh.“ Ko se je Jezus pred Kajfo slovesno izjavil: „Jaz sem Sin Božji“, tedaj so veliki duhovniki in farizeji zakričali, „da Boga kolne“, in so Jezusa obsodili na smrt „kot bogokletnika, ker sam sebe dela Boga.“ (Matej 26. pogl., Marka 14. pogl., Luka 22, Jan. 8, 54.)

„Ako si ti Kristus, (Maziljenec Gospodov, pričakovani Mesija), povej nam naravnost“, rekli so mu Judje. A On je odgovoril: „Pravim vam in ne verujete. Čudeži, ki jih Jaz delam v imenu svojega Očeta, ti spričujejo o Meni. „Jaz in Oče sva eno.“ Judje pa, namestu da bi mu verjeli, Ga hočejo kamenati. „Zakaj me hočete kamenati?“ vprašal jih je Jezus. „Radi tvojega bogokletstva; in ker se samega delaš Boga, ko si človek.“ (Jan. 10, 24—34.)

Samaritanka Mu govori o Kristusu Odrešeniku, ki bo ljudi odrešil in jih resnico učil. A On jej pravi: „Jaz sem, ki s teboj govorim.“ (Jan. 4, 26.)

Drugi pot je učil množico, ki se je okoli Njega zbrala, rekoč: „Resnično, resnično vam povem, kakor Oče mrtve obuja in oživlja, tako tudi Sin oživlja, katere hoče, da vsi časté Sinú, kakor časté Očeta. Kdor Sinú ne časti, tudi ne časti Očeta.“ (Jan. 5, 21. 23.)

Nikodem, učen Jud, pride k Njemu, da bi slišal Njegov nauk. Temu pravi: „Nihče ni šel v nebesa, kakor kateri je prišel iz nebes, Sin človekov, ki je v nebesih. Zakaj Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sinú, da, kdor koli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje. Bog je svojega Sinana svet poslal, da bi bil svet po Njem zveličan. Kdor vanj veruje, ne bo sojen; kdor pa ne veruje, je že sojen, ker ne veruje v ime edinorojenega Sinú Božjega.“ (Jan. 3, 13—18.)

Sleporojenca ozdravi. Ko so ga farizeji vrgli iz sinagoge, je rekel, da je njegov dobrotnik vsaj prerok, pride zopet k Jezusu in pade na kolena. Jezus ga vpraša: „Veruješ li v Sina Božjega?“ On je odgovoril in rekel: „Gospod! kdo je, da verujem vanj?“ In Jezus mu je rekel: „Videl si Ga in kateri s teboj govori, On je.“ On pa je rekel: „Gospod! verujem.“ In ozdravljeni sleporojeni je padel pred Njim in Ga molil. (Jan. 9, 35—38.) Kaj zahtevaš še več?

Judom je rekel: „Abraham, vaš oče, se je silno veselil, da je videl moj dan.“ Judje so mu pa rekli: „Še petdeset let nimaš, in si Abrahama videl?“ (Abraham je živel 2000 let pred Kristusom) „Preden je bil Abraham, sem Jaz.“ (Jan. 8, 56—58.) Sestri Lazarjevi, ki ga je prosila, da bi obudil njenega brata, pravi: „Jaz sem Vstajenje in Življenje; kdor v Me veruje, bo živel, čeprav umrje. In kdorkoli živi in veruje, ne bo umrl vekomaj. Veruješ to?“ Marta mu odgovori: „Da, verujem, Gospod! da si Ti Kristus, Sin živega Boga, ki si na ta svet prišel!“ Malo potem, ko pride h grobu Lazarjevemu, govori: „Oče! zahvaljujem Te, da si me uslišal. Jaz sem vedel, da me vselej uslišiš. A radi ljudstva, ki okoli stoji, sem rekel, da veruje, da si me Ti poslal.“ In z močnim glasom zavpije: „Lazar, pridi vun“, in ki je bil mrtev, je zdaj vun prišel, povezan na rokah in na nogah s povoji. (Jan. 11, 25—44.)

Navesti bi morali ves Janezov evangelij. Prečitaj pred vsem pazno Njegove vzvišene govore pred zadnjo večerjo v evangeliju sv. Janeza 14. poglavje, vrsta 6, 7, 9, 13, 15, 23. V onem svečanem trenutku pravi apostolom: „Jaz sem Pot, Resnica in Življenje. — Nihče ne pride k Očetu drugače nego po Meni. Ako bi Mene poznali, poznali bi gotovo tudi Mojega Očeta. Kdor mene vidi, vidi tudi Očeta. In karkoli bote Očeta v Mojem imenu prosili, to bom storil, da bo Oče v Sinu poveličan. Ako Me kdo ljubi, spolnoval bo Moje besede in Moj Oče ga bo ljubil, in bova k Njemu prišla, in pri Njem prebivala.“ Do križa in na križu še kaže Jezus Kristus, da je Bog, in da govori kot Bog. Skesani razbojnik na Njegovi desnici, ki se je bil izpreobrnil, vzdihne: „Gospod! spomni se me, kadar prideš v Svoje kraljestvo.“ In Jezus mu je rekel: „Še danes boš z Menoj v raj.“ (Luka 23, 42 in 43.)

Končajmo. Neverni Tomaž noče verjeti, da je Kristus od smrti vstal, a ko vidi svojega Gospoda in učenika pred seboj in se na Njegovo povelje dotakne Njegovega telesa, tedaj pade na kolena in vsklikne:

„Moj Gospod in moj Bog!“ A Jezus ga zato ni karal, ker Ga je imenoval Boga, ampak je še celo zardil in rekel: „Ker si Me videl, Tomaž, si veroval. Blaženi oni, ki me ne bodo videli, a bodo verovali.“ (Jan. 20, 28 in 29.)

Glej, kake besede! kako vedenje! kako veličanstvo! Kako se pusti imenovati Boga! Kako govori kot Bog! Kako si prisvaja božja prava: vero, obožavanje, da Ga molijo, ljubezen, žrtev!

Zato je zaključek temu odstavku jako kratek in enostaven: Ali je Jezus govoril resnico ali je ni govoril? Kako tretje vprašanje je nemogoče.

1.) Ako govori resnico, tedaj je v resnici to, kar pravi, da je Bog, večni Sin živega Boga, slavljen od vekomaj do vekomaj — in potem so vse Njegove besede, vsa Njegova dela, Njegovi čudeži in vsa Njegova slava lahko razumljiva, zakaj Bogu ni nič nemogočega.

2.) Ako ne govori resnice, tedaj je (strah me je napisati to bogokletstvo, dasi ga le zato napišem, da ga zavrnem) — tedaj je bil norec in goljuf.

Norec, ako bi se ne zavedel, kaj govori in kako ravna; goljuf, ako bi pri polni zavesti lagal. Ai se drzneš kaj takega le samo misliti — Jezus Kristus kratkomalo imenovan največji modrijan, celo po sovražnikih kot tak priznan, naj bi bil norec? Jezus Kristus, najkrepostnejši, najsvetejši izmed ljudi, čemur morajo tudi njegovi nasprotniki pritrditi, da bi bil lažnjivec, bogokleten goljuf?

Človek, ki bi se drznil kaj takega trditi, bi moral izgubiti ves razum in vsako нравno čuvstvovanje.

Tedaj je Jezus Kristus Bog.

Stavimo si Ga pred svoj razum takšnega, kakor je bil pred Kajfom v dan Njegovega trpljenja. Zaklinjam Te pri živem Bogu“, rekel mu je veliki duhovnik, „da mi poveš, ako si Ti Kristus, Sin Božji?“ In Jezus odgovarja: „Da, ti si rekel, Jaz sem.“

Tej rotitvi moraš ali verovati ali ne. Tretja pot ti ne preostaja.

Ako veruješ, tedaj moli Jezusa, zakaj tvoj Bog je. Ako ne veruješ, tedaj smatraj tega človeka. ki tako govori, ali 1.) za nesrečnega neumneža, ki ne ve, kaj govori in Ga preziraj, ali pa 2.) za goljufa in potem Ga obsodi z Judi, zavrni ga od sebe, križaj Ga in izreci nad Njim smrtno obsodbo radi bogokletstva — saj bi bil to stokrat zaslužil.

Dvoje je mogoče, ali pripoznaj evangeljskega Boga in človeka Jezusa Kristusa popolnoma, kakršen je v evangeliju, ali pa ga do cela zavrzi; — „kdor ni zanj, je proti njemu“. Kdor Ga ne moli, ne more Ga občudovati in slaviti kot modrijana, kot velikega moža, kot svetnika!

Z ozirom na nadnaravni Kristusov značaj, z ozirom na Njegove besede, Njegove trditve, Njegove čudeže in Njegovo veliko delo t. j. krščanstvo je za pametnega in odkritosrčnega človeka le ena pot, in ta je padi na kolena, moli brezkončno, usmiljenega Boga, ki je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina za nas. in vzklikni s svetim Tomažem: „Dominus meus et Deus meus. — Moj Gospod in moj Bog!“

XV. Veliko ugodneje je biti protestant nego li katoličan. Pa saj je to skoro vse eno: katoličan ali protestant, kristjana sta oba!

Odgovor: Da, prav praviš, skoro vse eno, prav kakor je ponarejen denar skoro enak pravemu denarju. Edin razloček je, da je eden dober, a drugi napačen. V verskih stvareh se ne vpraša, kaj je ugodno, ampak kaj je resnično.

Ne zabi, dragi prijatelj, glavnega načela: Med resnico in zmoto ni nič v sredi. Kar ni resnično, je napačno, in kar ni napačno, je resnično. V verskih stvareh je to načelo mnogo važnejše nego v kaki drugi znanosti. Le ena vera je prava vera, to smo videli — vera Jezusa Kristusa, ki obsega vsa stoletja, vse narode, vse ljudi in se zove radi tega katoliška t. j. splošna.

Protestantizem ni ta vera Kristusova, torej protestantizem ni prava vera, napačna je, zmotna in popačenje krščanstva. Že to bi bilo dovolj, toda idimo dalje in si stvar preiskujmo natančneje.

Jezus Kristus sam je utemeljitelj krščanstva in njega edin Gospod. Tega tudi še ni nihče tajil. Potemtakem nima noben človek pravice učiti in propovedovati vero krščansko, ako ni pooblaščen od Jezusa Kristusa. Recimo, da bi ti rekel: „Prijatelj, kaj ne ti si kristjan? Krščanska vera te uči to in to resnico, nalaga ti to in to dolžnost, a jaz sem vse to preuredil (reformiral). Ni treba, da bi vse veroval. Od te in te dolžnosti, ki ti je nadležna, te oprostim; kar ti tvoja vera prepoveduje, ti jaz dovoljujem i. dr.“ Kaj si boš mislil o meni? Zavrneš me, rekoč: „Kdo pa si ti, ki to delaš? Moja vera ima le enega Gospoda in Učitelja in ta je Jezus Kristus. Ali te je on poslal? Na kak način in kdaj? Do kaži mi svoje božje poslanstvo!“

Ko se je v današnjem času na Francoskem Châtel, ustanovnik tako imenovane francosko-katoliške cerkve, v Nemčiji Ronge, ko je v 4. stoletju Arij in ko so se pred tremi stoletji Luter, Kalvin, Cvingli proglasili za take reformatorje krščanstva, zavrnil bi jih lahko s tem enostavnim vprašanjem in jih ustavili.

In v resnici so jim mnogi stavili to vprašanje, a niso dobili odgovora; le nizke strasti so pripravile ljudi do tega, da so sprejeli novo vero. In zares je bila ta zelo ugodna človeškemu nagnenju. Odpravili so vse, kar je bilo nadležno, težavno; pokorščino pravim cerkvenim poglavarjem, potrebo dobrih del, spokorna dela, post in zdržek, izpoved, neoženjenost duhovnikov, redovniške obljube i. dr. Vse se je odpravilo, vsakemu naj bi bilo kot pravec vere in del sveto pismo, katero pa sme vsakdo tolmačiti, kakor mu drago.

Razun onih, ki so poslani od Jezusa Kristusa, nima nihče pravice učiti krščanske vere. Kdo pa so ti poslanci, ti poglavarji svete vere, ti zakoniti pastirji krščanskega ljudstva? Kako naj jih spoznamo? Po dveh zelo enostavnih resnicah.

Čitaj najprvo vsa ona mesta v svetem evangeliju našega Gospoda Jezusa Kristusa, kjer postavlja svetega apostola Petra za vrhovnega poglavarja svete cerkve t. j. vseh kristjanov in ukazuje njemu in vsem drugim apostolom učiti Njegovo vero med vsemi narodi.

Drugič opazuj veliko zgodovinsko dejstvo, ki je tako jasno in neovrgljivo, da si ga ne upajo tajiti niti protestantje, namreč dejstvo, da si od sv. Petra pa do sedanjega papeža, kot rimskega škofa in načelnika vesoljni katoliški cerkvi, v nepretrgani vrsti sledé papeži.

1.) Ali more sploh kaj biti jasnejšega, nego so Kristusove besede, ki jih je govoril sv. Petru? „Ti si Peter (t. j. skala) in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo zmagala. In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva; in karkoli boš zavezal na zemlji, zavezano bo tudi v nebesih, in karkoli boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 18, 19.) S temi besedami je bil sv. Peter po Jezusu Kristusu postavljen za vrhovnega poglavarja, za nepremakljiv temelj, za vrhovnega pastirja sv. cerkve in vsem ostalim njegovim učencem. Tako so umevali te besede kristjani vsa stoletja.

a) Torej biva krščanska cerkev, ker je Jezus Kristus rekel: „Mojo cerkev.“

b) Samo ena je krščanska cerkev, zakaj Jezus ni rekel: Moje cerkve, ampak: Mojo cerkev.

2.) Katera je prava med vsemi onimi cerkvami, ki si prisvajajo to čast? Ona, ki je sezidana na svetega Petra, ona, ki jo vlada in poučava sv. Peter, ki živi v svojih naslednikih. Potemtakem je to katoliška cerkev, koje vrhovni poglavar je papež, pravi naslednik svetemu Petru.

Ali more biti kaj enostavnejšega nego je ta zaključek?

Neposredno pred svojim vnebohodom je Zveličar še enkrat zatrdil to, kar je bil rekel Petru. Iznova mu pravi: „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce!“ (Jan. 21 15. 16. 17.)

Kar se tiče apostolov, jasne so po vsem Jezusove besede. V evangeliju sv. Janeza v 20. poglavju, v 21. in 22. vrsti čitaš, kako govori Zveličar po svojem vstajenju zbranim apostolom: „Kakor je Mene oče poslal, tako Jaz vas pošljem, Prejmite sv. Duha!“ V evangeliju sv. Mateja v 28. poglavju, v 19. in 20. vrsti beremo, kako jim je govoril po svojem vstajenju: „Torej pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta, in Sina in svetega Duha. Učite jih izpolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal. In glejte! Jaz sem z Vami vse dni do konca svetá.“ V evangeliju sv. Luke v 10. poglavju, 16. vrsta se pripoveduje, kako Zveličar razpošilja svoje dvainsedemdesetere učence, rekoč: „Kdor vas posluša, Mene posluša, in kdor vas zaničuje, Mene zaničuje.“ V evangeliju sv. Janeza v 3. poglavju, v 18. in 36. vrsti beremo važne besede, katere Jezus ponavlja in povdarja: „Kdor vanj (v Sina Božjega) veruje, ne bo sojen; kdor pa ne veruje, je že sojen.“

To so Odrešenikove besede. Poglejmo Njegova dela.

3.) Le papež in škofje, sedanji poglavarji katoliške cerkve, so pravi nasledniki sv. Petra in drugih apostolov, ker edino oni morejo dokazati nepretrgano nasledstveno vrsto od sv. Petra. Tega ne more nihče utajiti — in sv. Peter je bil, kakor jasno in določno izražajo Kristusove besede: vrhovni poglavar apostolom. Papežu samemu in škofom samim veljajo one Jezusove obljube. Zato le samo pri njih ostane Jezus do konca sveta, da jih varuje vsake zmote v verskih in nravnih stvareh in v delitvi zakramentov.¹⁾ Njim samim je dana oblast poučevati, pridigovati in čuvati Kristusov nauk. Oni so torej pravi in zakoniti pastirji krščanskim na rodod. Le, če njih slušam, če se vedem po njihovem nauku, le potem sem prepričan, da živim v pravi izzveličavni veri.

Dragi prijatelj, le poglej, kako koristno je, ako slušamo na ta način jasno, nezmotljivo božjo oblast

¹⁾ To je, kar razumevamo z izrazom: „nezmotljivost cerkve“. Nič drugega ni torej, nego nezmotljivost Jezusa Kristusa, božja nezmotljivost, ki jo je dal cerkvi.

(avktoriteto) katoliške cerkve.¹⁾ Sedaj katoličan dobro ve, kaj mu je verovati in česa naj se ogiba, če hoče biti kristjan. Dovolj je, da posluša svojega župnika; katerega mu je poslal škof; škofa samega pa je poslal papež, in ta je namestnik Jezusa Kristusa, Njegov vidni zastopnik, po katerem vedno in vedno uči in nezmotljivo odločuje, kaj se mora verovati in kaj ne.

Kako priprosto uravnano in kako lepo! Kako edinstvo izvira iz te avktoritete! Povsod ista vera, isti nauk: v Rimu, v Parizu, v Kini, v Ameriki, v Afriki, v Aziji. Povsod en in isti resnični verski nauk, izhajajoč s prestola Kristusovega namestnika. Povsod isto duhovništvo, kojega vidni poglavar je papež, nevidni pa Jezus Kristus sam. Kamorkoli prideš ista daritev, isti obredi, isti zakramenti, ista sredstva za posvečenje in zveličanje! Tem lepše in nadnaravnejše je to edinstvo, ako se spominjamo, da je krščanska družba, kateri je na čelu papež, razširjena po vsem svetu. — Povsod so katoličani, in to znači, kakor je sveti Avguštin opomnil pred 1500 leti, že njihovo ime, zakaj katoliško se pravi splošno; katolikom se pravi splošni. Katoliška cerkev obsega vse čase, vse dežele, vse narode. Jezus je rekel, da se bode katoliška vera vsem narodom oznanjevala, predno pride sodnji dan. (Matej 24. 14.)

Povsod, kjer se širi katoliška cerkev, širi se ob enem krščanska svetost. Vedno in povsod privede cerkev do vzvišene popolnosti vsakega, ki je vsprejemljiv za njene nauke. Devetnajst stoletij je in še vedno dobiva cerkev novih svetnikov, njen Bog in Ustanovnik Jezus Kristus ni prenehal s čudeži potrjevati in dokazovati svetost svojih služabnikov.

¹⁾ Ne pa da sami tolmačimo sv. pismo kakor bi se nam ljubilo, kar je izmed glavnih načel protestantom. Protestant si torej sam sebi naredi vero. Ali je pa mogoče resnico si napraviti? Ali ni resnica Bog sam? Le Bog je od vekomaj popoln, dovršen. Med protestanti je toliko ver, kolikor glav in celo vsak posameznik si lahko menja vsak dan svojo vero; le sv. pismo si namreč malo drugače potolmači. — Tako je, ako se človek zanaša na svojo slabost.

Protestantizem (kakor že ime kaže, zakaj „protestirati“ se pravi „ugovarjati“) je rušenje tega reda, seveda pod pretvezo reforme t. j. zboljšanja. Že ime protestantizma pomenja prevrat.

Protestantizem je razcepljen na številne ločine (sekte), ki se med seboj sovražijo in so le v tem edine, da mrzijo katoliško cerkev. So pa te le sekte: luterani, kalvinisti, cvinglijanci, valdezi, anabaptisti, pedobaptisti, prezbiterijanci, anglikani, kvekarji, pietisti, metodisti i. dr., vseh skupaj do dvesto¹⁾ ločin. Protestantizem je verska anarhija, verska brezpostavnost.

Protestantizem je zavrgel temelj vere, namreč učno oblast — in torej nezmotljivost učeče cerkve, pravih pastirjev in učiteljev narodov. Tako je napal krščanstvo v njegovem bistvu. Protestantizem tako lepo govori o veri, a v resnici je pa razrušil vero t. j. podložnost pameti in srca božji oblasti (avtoriteti). In zares, protestant veruje le lastni razlagi sv. pisma. Torej odstavlja one, ki jih je Jezus Kristus postavil za sodnike v perečih vprašanjih, in samega sebe postavlja na njih mesto. Protestant veruje svojemu razumu, a ne božji besedi. Vere nima nikake, ima le neko mnenje, ki je pa izpremenljivo, kakor on sam; in temu mnenju veruje. Tako mi je govoril o protestantizmu nedavno učen protestant, ki se je pa vrnil h katoličanstvu.

Radi tega se protestantizem oklene vsakega novega nauka in mnenja. — kakor veter vleče — vsako leto, dà, vsak dan svoje veroizpovedanje. Kar je včeraj učil, danes zavrže, in zastonj iščeš v njem najglavnejših znakov: starosti, edinosti, splošnosti, stalnosti. Rad bi videl protestanta, ki bi vedno enako odgovoril, kaj je resnica, kaj veruješ in kaj mora vsakdo verovati, ako želi ostati kristjan. Že pred 1600 leti pa je rekel Tertulijan Montanu:

¹⁾ Sedaj jih štejejo že nad tristo.

„Ti menjaš svoje mnenje, torej se motiš.“

Časih zbudi protestantizem v svojih spoznavavcih krepotno življenje in to zato, ker si je sredi podrtin ohranil še nekaj resnice. A lahko rečemo, da te krepoti ne vzniknejo iz protestantizma, ampak da obstajajo kljubu protenstanzizmu, v resnici pa so katoliškega izvira in pripadajo sv. cerkvi, ki jo je popustil protestantizem. Čim bolj je kdo protestant, tem manj je krščansko kreposten, a tem bolj protestantje krepostni, čim bolj se približujejo nam. Po vsej pravici se je govorilo o angleškem protestantizmu, da je med vsemi sektami najmanj popačen, ker je bil najmanj reformiran.¹⁾

Protestantizem zameta prav tisto, kar je v veri tolažilnega, nežnega in ginljivega: Prisotnost Jezusa Kristusa v zakramentu ljubezni; sveto izpoved, to sodišče usmiljenosti in odpuščanja; ljubezen do blažene Device Marije, Matere Zveličarjeve; ki jo je dal On sam ob svoji grenki smrtni uri nam za mater; priporočitev do svetnikov, teh naših poveljanih bratov, naših prijateljev, ki so že pred nami šli v večno domovino in nam kažejo pot po svojem zgledu i. dr.

Protestantizem nima nikakega pravega bogoslužja, zakaj to, kar se godi v onem velikem praznem prostoru, ki ga imenujejo cerkev, ni vredno — tega imena.

Ali si že kdaj vstopil vanj? Na prvi mah se ti je zdelo, da so to skupščine polne verskega duha. Če si pa dalje ostal, nisi si misliti mogel, kako da bi bil tu notri Bog s posebno ljubeznivostjo pričujoč.

Glavna napaka protestantizmu je — odkrito govorimo — ošabnost. Zato nima svetnikov, nikdar še ni vzgojil prave usmi-

¹⁾ Zadnjih 30 let opazamo, da dobri in pobožni protestantje — posebno učenjaki — očitno po tem hrepené, da bi se združili s katoliško cerkvijo. Njih vera se le še po imenu imenuje protestanska. V številnih stvareh posnemajo nas. Mnogi se že imenujejo katoličane. Mnogi zlasti na Angleškem časté Device Marijo, verujejo na sv. mašo i. dr. Počasi bode ta zdrav razum in smisel za resnico premagala predsodke in strankarstvo.

ljene sestre t. j. ponižne, ljubeznipolne deklet božje in Njegovih revežev. Protestantski misionarji so pravzaprav le trgovci s sv. pismom. Primerjaj jih z apostoli ali z našimi katoliškimi misionarji, ki so po apostolih podedovali gorečnost, usmiljenost, potrpljenje in vero! Kaka ti razlika!

Protestantski duhovniki pridigujejo brez božjega poslanstva. S kako pravico poučujejo druge? Sami priznavajo, da niso v ničemer kaj več ali kaj višjega nego drugi ljudje. Saj so vsi kristjani duhovniki, pravijo, in po mnenju mnogih tudi vse kristjanke. Odkod imajo torej pravico svojim bratom razlagati besedo božjo? Ali so nezmotljivi? Kot zakonski možje niso več možje božji, zaročniki cerkvi, darežljivi in požrtvovalni možje.

Ponovimo vse v kratkem! Protestantske sekte, tako starejše, ki so nastale pred tremi stoletji, kakor tudi novejše, ki nastajajo v našem času kot pomnožene izdaje taiste vere — one nasprotujejo jasnim besedam Jezusa Kristusa, nasprotujejo zgodovinskemu izročilu vseh stoletij, kakor tudi ideji neizpremenljivosti, edinosti in popolnosti, katero mora imeti vsako delo božjih rok. Radi tega pa tudi ne morejo biti „ena, sveta, splošna cerkev“ ali družba učencev Jezusa Kristusa, katero so ustanovili pred devetnajst stoletji apostoli tega božjega Učitelja.

Čudno je to, da se ni še nikdar slišalo, da bi kak dober, v svoji veri dobro poučen in v resnici pobožen katoličan postal protestant. Nasproti pa so oni protestanti, ki se povrnejo v katoliško cerkev, kar priznavajo protestantimi sami, najučenejši in najpobožnejši ljudje.

Posebno v naših časih se vračajo protestantje ob smrtni uri v naročje katoliški cerkvi; nasprotno se pa še ni nikdar slišalo, da bi kak katoličan postal protestant v tem resnem trenutku, ko stopi duša pred večno Resnico, da jo ta sodi. — Edino ta izkušnja bi zadostovala, da nam pojasni, kako protestantstvo ne more veljati in da je le „katoliška vera edino prava“.

Torej — biti kristjan in biti katoličan je eno ter isto. Zunaj katoliške cerkve ni pravega krščanstva. Že pred 1600 leti je rekel škof in mučenik sv. Ciprijan: „Kdor nima cerkve za mater, ne more imeti Boga za očeta.“

Torej trditi, da je vse eno, naj sem katoličan ali protestant ali razkolnik, je isto, kakor reči: „Jaz imam pravo vero, naj sem pogan, turek, jud ali kristjan.“

XVI. Pošten človek ne sme izpreminjati svoje vere. Ostani pri oni veri, v kateri si rojen.

Odgovor: Res je, ako si rojen v pravi veri t. j. v katoliški veri, potem le ostani katoličan. Ako pa nisi imel te sreče, da dospeš do spoznanja prave vere, tedaj ni ne le dovoljeno, ampak neobhodno potrebno, pod smrtnim grehom je potrebno, da ostaviš zmoto, v koji si rojen in odgojen, in se okleneš resnice.

To ni odpadništvo. Odpadnik je le oni, ki zapusti resnico in se oklene zmote.

Zapustiti zmoto in se okleniti resnice, znači spolniti božjo voljo, delati po svoji vesti, izvršiti najsvejšo dolžnost. Tak korak pa je povsem razborit, zakonit in pravičen. Da, to je čin junaške kreposti, zakaj, kdor se izpreobrne, izpostavljen je skoro vedno zaničevanju in žaljenju, ali vsaj prošnjam in solzam svoje družine, svojih prijateljev ali dosedanjih verskih tovarišev. V takem položaju naj se spominja Zveličarjevih besed, ki jih je govoril ob razpošiljanju svojih apostolov: „Nikar ne mislite, da sem prišel mir prineset na zemljo; ne miru, ampak meč sem prišel prineset. Prišel sem namreč razdvojiti sina od očeta, hčer od matere... In človekovi sovražniki bodo njegovi domači. Kdor ljubi očeta ali mater bolj kot Mene, ni Mene vreden. In kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za Menoj, ni mene vreden. — In bodete sovraženi od vseh radi Mojega

imena; kdor pa vstraja do konca, ta bode zveličan.“ (Matej 10, 34—38 ter 22.)

Slavna protestantka, gospa Stačlova, se je v nekem prepiru uprav radi tega vprašanja, ali se sme premeniti vero, zatekla do doberkupega izgovora, češ: „Jaz hočem živeti in umreti v veri svojih očetov.“ A njen duhoviti nasprotnik jo zavrne: „Jaz pa v veri svojih dedov.“

Naj le protestantje preiskujejo zgodovino, vedno bodo našli oni neizbrisljivi napis, ki je ob enem njihova obsodba: „Protestantizem je 1500 let pozneje nastal, nego krščanstvo.“

XVII. Katoliška cerkev se je preživela.

Odgovor: Katoliška cerkev biva 1900 let in skoraj tako dolgo se sliši to besedovanje. Vsak brezbožnik, vsak odpadnik v vseh stoletjih si je domišljeval, da je doživel konec katoliški cerkvi. Vsakdo misli, da je uprav on pozvan, da zapoje nagrob-nico papeštvu, katoliškemu svečeništvu, sveti maši in starim verskim naukom; — a kljubu temu ni še nikdar do tega prišlo.

Že v prvem stoletju krščanstva je neki rimski namestnik pisal cesarju Trajanu: „Kmalu bode vsled ukazanege preganjanja zatrta ta sekta (krščanstvo), in nič več ne bomo slišali o imenu križanega Boga. In Trajan je že davno umrl, a križani Bog še vedno vlada svet. Tristo let pozneje se je Julijan odpadnik hvalil, da „dela rakev Galilejcu“ t.j., da kmalu uniči Njegovo cerkev in vero. A Julijan je nedolgo potem umrl, Galilejec in Njegova cerkev pa živita še danes.

V šestnajstem stoletju je odpali menih Luter govoril o papeštvu kakor o kaki stari šari. „Papež, papež“, se je ustil, „dokler sem živ, sem zate kuga, a ko umrjem, bodem ti v propast.“ In Luter je umrl in njegova sekta razpada povsod, dočim papež še danes slavi slavje, kakor morebiti nikdar popreje.

Voltaire, ki se je vêdel kot oseben sovražnik Jezusa Kristusa, Voltaire, ki je podpisaval svoja pisma z bogokletnico: „Voltaire Christ-moque“ (Voltaire Kristusov zasramovavec) ali celo prideval si svojo devizo: „Ecrasons l'infâme“ (Uničimo nesramneža t. j. Jezusa Kristusa in njegovo cerkev), je pisal svojemu prijatelju: „Utrujen sem že vedno poslušati, kako je bilo dvanajst ljudi dovolj, da osnujejo katoliško cerkev. A jaz bom dokazal, kako je eden dovolj, da jo poruši.“ Nekemu drugemu je pisal: „Za dvajset let bode z Galilejcem pri kraju.“ Dvajset let pozneje istega dne je ležal isti Voltaire na smrtni postelji v obupu, da se na veke pogubi — zahtevajoč tolažila krščanskega duhovnika. A njegovi prijatelji niso dovolili duhovniku vstopa.

Cerkev je preživela vsa stoletja in še živi in v svojem mirnem razvoju uničuje vse, ki se drznejo njo sramotiti. Prav tako se se zgodi velikim modroslovskim in socialnim sestavom kakor tudi njihovim iznajditeljem, ki same sebe smatrajo z nečuveno bahatostjo za reformatorje Jezusove vere, same sebe pa stavijo na mesto cerkve. Ti ljudje so veliko manj nevarni nego njihovi predhodniki in vendar malo mislijo na svojo slabost. Domišljevajo si, da ustvarajo kaj novega, dočim pogrevajo le stare stvari od Voltaira, Calvina, Lutra, Arija i. dr. Zdi se, da so pozabili, kar je rekel Odrešenik prvemu papežu in prvim škofom — sv. Petru in drugim apostolom — pred svojim vnebohodom: „Pojdite in učite vse narode! Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Matej 28, 19, 20).

Pozabili so menda, kar je rekel Jezus prvaku apostolov: „Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala.“ (Matej 16, 18.) Mislijo li ti ljudje, da bodo podrli, kar je Bog sezidal?

Ne, katoliška cerkev se ni „preživela“ in se ne bode preživela, dokler ne izpolni svojega poslanstva, dokler se svet ne preživi. Ko pa izpolni sv. cerkev

svoje poslanstvo, — takrat se je pa tudi svetu ura iztekla. (Matej 24, 14.) Cerkev se ne boji ničesar, ona si je v svesti svojega božjega postanka in svoje moči. Svoje sedanje nasprotnike bode pokopala veliko mirneje in še z veliko manjim trdom, nego je pokopala njih predhodnike.

XVIII. Čisti evangelij in prvotno krščanstvo hočem.

Odgovor: Jaz tudi hočem čisti evangelij, dragi prijatelj, tudi jaz nočem ničesar drugzega, a oboje imam, kakor hitro sem dober katoličan. Prav to imaš tudi ti lahko pod istimi pogoji.

Ako si dober katoličan, tedaj izpolnuješ evangelij v pravi njegovi čistosti ter imaš isto krščanstvo, iste dolžnosti kakor prvi kristjani, zakaj čas ni premenil krščanstva. Le nekatere zunanje oblike so postale drugačne; jedro je isto, popolnoma isto, odkar krščanstvo obstaja.

Oni razvoj in ona preosnova, radi koje nekateri kratkovidni ljudje domnevajo da je današnje krščanstvo različno od prvotnega, sta vzniknila iz bistva stvari same; opažata se pri vseh božjih delih,

En sam izgled. Ali je človek v prvem, desetem, tridesetem letu drug, vselej bistveno različen od prejšnjega? Gotovo ne. Vedno je isti stvor, ki se le počasi razvija in le počasi do popolnosti svoje bitnosti dospeva.

Isti red velja v nadnaravnih božjih delih. Katoliška cerkev je bila za časa apostolov kakor v kali, ni se še mogel opaziti ves njen sijaj, vsa njena moč in vsa njena veličina. Tekom stoletij se je sve to sijajno razvilo in odkrilo. Preiskavanje krščanske starodavnosti dokazuje našo trditev. In uprav to preiskavanje in proučavanje je dovelo v naročje katoliški cerkvi veliko število protestantov in celo brezvercev. V ostankih prvih treh stoletij krščanske cerkve je najti namreč jasne sledi in začetke vseh naših kato-

liških naprav, kakor: Vrhovno poglavarstvo rimskega škofa, kot naslednika sv. Petru; njegovo duhovno oblast kakor tudi drugih škofov, apostolskih naslednikov, sijaj pri bogoslužju, daritev sv. maše z vsemi obredi, ki je vidimo še danes in ki večinoma segajo nazaj v prav v apostolske čase; češčenje blažene Device Marije, češčenje svetnikov, češčenje relikvij, podob; sedem zakramentov, zlasti sv. izpoved i. dr.

Nedavno so našli v rimskih katakombah, (t. j. v rovih pod Rimom) največ v onih sv. Neže, ki je iz sredine drugega stoletja, cele kapele z več oltarji, v katerih so počivale kosti mučenikov s podobami, s slikami Blažene Device, s škofovim prestolom, s škropilnicami za blagoslovljeno vodo, z izpovednicami i. dr.

Potemtakem zlorabijo neuki svet vsi, ki mu govorijo, da je prvobitno krščanstvo drugačno od sedanjega. Vedno je bilo istovetno kristjan in katoličan. Dobri katoličani sedanjega časa se ne razlikujejo od dobrih katoličanov prvih stoletij po ničemer drugem nego po obleki; vera, srca in dobra dela so ostala taista.

Vsi heretiki so si prisvajali isto pravo, koje si tudi danes prisvajajo ljudje, ki se smatrajo za izboljšatelje družbe in vere. Ponavljajo le, kar sta pred tremi stoletji učila Luter in Calvin, češ: Mi hočemo izboljšati krščanstvo, privedi je hočemo k prvobitni čistosti. A katoliška cerkev in njeni duhovniki so popačili resnico, vero in Kristusov nauk. Mi edini učimo ta pravi nauk in ga hočemo svetu vrniti. Zato vsakdo nas slušaj in nas ubogaj; potem bo konec človeški revščini in se prične nova doba.“

Pustimo jih čenčati, a ne verujmo jim niti besedice! Odgovorimo jim manj z besedami, nego s čistostjo svojega življenja! Dober kristjan, svetnik, to jim je najboljši protidokaz.

XIX. Jaz verujem na svoj način. Vsakemu je svobodno verovati, kakor hoče in kar hoče. Kar verujem, to ne briga nikogar drugega. Jaz služim Bogu na svoj način.

Odgovor: Ali ni morda ta tvoj način, s katerim Bogu služiš, tak, da mu prav nič ne služiš? Nekateri ljudje razumevajo svobodo vesti to, da bi svobodno živeli brez vesti. Ne, nikomur ni svobodno služiti Bogu kakor njemu drago, ampak vsakdo mora služiti Bogu tako, kakor Bog hoče, da se mu služi, in nič drugače.

„Ti se brigaj za svoje bogoslužje“, se čuje. — A vedi, da je še nekdo drug, namreč cerkev, ki za to skrbi. Zakaj Bog je cerkvi zapovedal, da te pouči, kako mu služi. „Pojdite“, rekel je Jezus prvim škofom, svojim apostolom, „učite vse narode... Učite jih izpolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal. In glejte. Jaz sem z Vami vse dni do konca sveta.“ (Matej 28, 19, 20.) „Kdor vas posluša, Mene posluša; in kdor vas zaničuje, Mene zaničuje. Kdor pa Mene zaničuje, zaničuje Njega, ki me je poslal.“ (Luka 10, 16.)

V 13., 14. in 15. poglavju smo videli, da je krščanska ali kar je to isto: katoliška vera edino prava vera; edino ta skazuje potemtakem vsemogočnemu Bogu pravo čast.

Po uku katoliške cerkve se pa tako-le služi Bogu:

1.) Vse moramo verovati, kar cerkev uči, kar je vsebina apostolske vere in kar se razlaga v katoliških katekizmihi.

2.) Izpolnovati moramo božje in cerkvene zapovedi.

3.) Vaditi se moramo v krščanskih krepostih — v čistosti, ponižnosti, krotkosti, samozatajevanju, poslušnosti i. dr. — in varovati se moramo vseh grehov, ki so naproti tem čednostim.

4.) Rabiti moramo sredstev, ki je ponuja sv. cerkev svojim otrokom, namreč molitev in sv. zakramente.

Vsak človek, ki ne služi na ta način Bogu, ne služi Mu v resnici pravi nič. Le tak mu še služi tudi prav, ki je v drugi veri in živi brez lastne krivde v tej zmoti ter izpolnjuje zapovedi te svoje vere in živi po naradni postavi. Sicer pa vsak, ki hoče Bogu služiti na svoj način, izkazuje Bogu čast, katere Bog noče; k Bogu želi priti po drugi poti nego mu jo je Bog predpisal. Na videz ima vero, v resnici je pa nima.

Ni vse eno, da služiš Bogu, kakor hočeš, še manj pa ti je na prosto dano, da mu prav nič ne služiš.

XX. Duhovniki so ljudje, kakor drugi; tudi papež in škofje so ljudje. Kako morejo biti ljudje nezmotljivi? Boga hočem poslušati, a ne drugih ljudi, ki so ljudje kakor jaz?

Odgovor: To je prav tako, kakor če bi navaden vojak rekel: „Cesarju bom pač pokoren, ne pa generalu, polkovniku, stotniku i. dr.; zakaj ti so prav tako cesarjevi podložniki, kakor jaz“. Tega zavriniti, bi ne bilo težko, a moja naloga tudi ni težja.

Res je, da je cerkev iz ljudi, papež, škofje, duhovniki so ljudje. A so ljudje, katerim je Jezus Kristus dal duhovno oblast in božje poslanje, da učé. Radi tega so ljudje, a nikakor ne ljudje, kakor tudi drugi.

Apostoli, prvi škofje, so bili poslani po Jezusu Kristusu k ljudem kot njegovi zastopniki, prav tako tudi njihovi nasledniki. Ako sem njim pokoren, nisem pokoren človeku, ampak Bogu; ako jih pa zaničujem, zaničujem Boga in Gospoda Jezusa Kristusa. „Kdor vas posluša, Mene posluša, kdor vas zaničuje, Mene zaničuje; kdor Mene zaničuje, zaničuje Njega, ki me je poslal.“ (Luk. 10, 16.)

Ne podvržeš se, dragi prijatelj, ljudem, ako duhovnika poslušáš, ampak vsemogočnemu Bogu, ki ti

po duhovniku zapoveduje. Edina razlika med božjimi in cerkvenimi zapovedmi je v tem, da so božje zapovedi dane neposredno od Boga, a cerkvene pa posredno po Njegovih odposlancih. O b a k r a t p a j e B o g t i s t i , k i t i t o z a p o v e d u j e .

Kot človek je papež zmotljiv, a kot namestnik Jezusa Kristusa na zemlji je nezmotljiv, zakaj Bog ga navdihuje z resnico, da uči krščanske narode brez zmot. Dobro je, ako pripomnimo, da je papež, da je cerkev nezmotljiva le v stvareh, ki se tičejo vere t. j. razlage cerkvenih dogem in glede pravdnosti. V vsem tem pa podpira cerkev Jezus Kristus, naš Gospod in Zveličar in skrbi, da ona ne uči ničesar, kar bi bilo nasprotno resnici ali dušnemu zveličanju krščanskih narodov. „J a z o s t a n e m z v a m i d o k o n c a s v e t a .“ (Matej 28, 20.) E d i n o v t e m j e s v . c e r k e v n e z m o t l j i v a .

Ako se tiče pokorščine v verskih stvareh, tedaj se ne smemo prav nič ozirati na osebne lastnosti papeža, škofov, ali duhovnikov, ampak na njih oblast: na papeževo, škofovo, duhovnikovo posvečenje in čast. Radi tega ne smejo napake, časih celo pregrehe duhovnikov (ki so pa, hvala Bogu, zelo redke) zmanjševati v našem srcu spoštovanja in časti do vere in ljubezni do vere. Te slabosti pripadajo človeku, a nikakor ne duhovniku. One ne morejo oskruniti duhovniške časti, ta je vedno sveta in božanska. Niti Judov zločin ni onečastil apostolskega dostojanstva! Radi tega je sveta maša, odveza i. dr. slabega duhovnika prav tako veljavna, kakor sv. maša, odveza najčistejšega duhovnika. Posvetitev sv. hostije se zgodi, k a d a r m a š n i k i z g o v o r i d o t i č n e b e s e d e , i n p r a v t a k o s e g r e h i o d p u s t e ; t u p a n i č n e o d l o č u j e , n a j ž e b e s e d e i z g o v o r i t a a l i o n i d u h o v n i k . S l a b d u h o v n i k j e s i c e r k a z n i v , a n j e g o v o d u h o v n i š k o d o s t o j a n s t v o j e v s e l e j i s t o . N j e g o v o d u h o v n i š k o d o s t o j a n s t v o j e o d K r i s t u s a i n n i h č e m u g a n e m o r e z m a n j š a t i a l i u n i č i t i !

***XXI. Ni zveličanja zunaj katoliške cerkve!
Kaka nestrpnost! Toliko kruti uredbi ne
morem pritrjevati.***

O d g o v o r: Seveda ne moreš, dragi prijatelj, pritrditi, ker prav ne razumevaš tega stavka. G o t o v o misliš: „K d o r n i katoličan, bode na veke pogubljen.“ A tudi pri tej priliki se lahko učiš, da mnogi grajajo cerkev, ker je ne razumevajo. Ako porabimo te besede v smislu, kakor jih pojmi in uči sv. cerkev, potem so zelo enostavne, sam zdrav človeški razum jih nareka. „Ni zveličanja razum v katoliški cerkvi“, je isto, kar reči: Kjer ni luči, je tema; kar ni dobro, je slabo; kar ni živo, je mrtvo; kar ni resnično, je zlagano i. dr. Kaj je v teh rekih nejasnega, težavnega?

Beseda „Ni zveličanja razum v katoliški cerkvi“, zaznamuje, da smo pod smrtnim grehom obvezani verovati, kar uči prava vera t. j. katoliška vera, in živeti po njenih zapovedih. Z drugimi besedami se to pravi: „Ti grešiš in pogubiš svojo dušo, da le prostovoljno zavržeš resnico, ko si jo spoznal kot resnico.“ Kaj je na tem toli strašnega? Ali je opravičeno potem upitje, da je cerkev nestrpna in grozovita?

Ni eden protestant ni eden razkolnik ali prizrženec kake druge vere ni bil obsojen radi tega, ker je protestant, razkolnik ali sploh drugoverec. Ako je brez lastne krivde v zmoti t. j. ako mu ni bilo mogoče spoznati prave vere, tedaj ga sv. cerkev smatra za svojega otroka. Ako je torej živel po zapovedih, katere je smatral za prave božje zapovedi, tedaj ima pravico do nebeškega blaženstva, prav tako, kakor bi bil katoličan.

Hvala Bogu, še vedno je lepo število protestantov in sploh drugovercev, ki névede živé v zmoti, celo drugoverskih duhovnikov je mnogo takih. Presvetli gospod de Chéverus, škof v Bostonu, je izpreobrnil dva taka zelo učena in zelo pobožna protestantska duhovnika. Ko sta sprejela katoliško

vero, povedala sta vrlemu škofu, da do onega časa, ko sta njega spoznala, nista imala prav nikakih dvomov o resničnosti protestantske vere. — Sicer se pa nočemo vznemirjati o tem, kako bode Bog sodil drugoverce, malikovavce, divjake i. dr. Saj dobro vemo, da je Bog neskončno dober in da hoče blaženstvo vsem ljudem, a vemo tudi, da je Bog neskončno pravičen. Služimo Mu torej, kakor vemo in znamo in ne brigajmo se za drugo.

Jean Jacques Rousseau, ki se je prvi smatral za apostola verske strpljivosti, je v tej stvari, kakor skoraj v vseh drugih, katere je razpravljaj, zmešal s svojo zgovornostjo in s svojim umstvovanjem najenostavnejše pojme človeškega uma. Ako bi se bil, namestu da se je skrival pod imenom „Savojskega vikarja“, ¹⁾ raje posvetoval s svojim župnikom o verskih stvareh, tedaj bi bil lahko spoznal, kako zavija in pači katoliški nauk in kako lahmišljeno da ga obsoja. A temu ošabnemu lažimodrijanu ni bilo do tega, ampak hotel je le, da ljudje o njem govoré in da ga slavé.

Dve bistvene stvari je zamenjal Rousseau: nestrpnost glede na nauk z nestrpnostjo gledé na o se b e. Ko je vse to pomešal, jel je kričati o cerkveni krutosti in njenem barbarstvu.

Seveda, ako bi cerkev to učila, kar se jej očita, potem bi bila trda, in grozovita, in težko, da bi jej kdo veroval. A cerkev tega ne uči. — Cerkev je le tedaj nestrpna, ako to neobhodno zahtevata pravica in resnica. Vselej pa je zelo usmiljena do oseb, nestrpna je le do naukov, kakor Bog tudi grešnika ljubi, a sovraži njegove grehe.

¹⁾ Rousseau je morebiti še nevarnejši nego Voltaire, ker ne kaže tako naravnost in tako ostro svojega sovraštva do vere. Rousseau ni celo tako hudoben in nejeveren kot pa Voltaire. Njegov slog je bolj gostobeseden, bolj resen nego Voltairjev in tako zna bolj zakrivati svoje zofistične zaključke. Voltaire in Rousseau tudi zunaj Francoskega do današnjega dne nista popolnoma izgubila še svojega vpliva. Napoleon je zelo črtil oba, rekel je: „Njuni sodobniki so bili pač majhni, da so taka človeka mogli imenovati velika.“

Nestrpnost proti krivim naukom je celo bistven znak prave vere. Neka sveta dolžnost je, da uči resnico, a resnica je absolutna, neizpremenljiva. Ves svet se mora podvreči resnici in se po nji ravnati, a resnica se ne uklanja nikomur. Vsakdo, ki ni v resnici, je v zmoti. Tu ni pogajanj, ni izjem; vse ali nič. Razun resnice ni ničesar drugega nego zmoti.

Edino katoliška cerkev je od nekdanj neuklonljiva in neizpremenljiva v nauku, in to je najjasnejši dokaz njene resničnosti in božanskega poslanja njenih služabnikov. Strpna proti slabostim, a nestrpna je bila vedno in bode vedno proti zmotam. „Ako kdo ne veruje, kakor ga jaz učim, bodi proklet (anathema sit)“, t. j. bodi izobčen iz sv. cerkve — tako piše sv. cerkev v svojih odlokih, ki jih je sklenila na velikih cerkvenih zborih.

Le resnica more s toliko oblastjo in močjo govoriti.

Ali so oni, ki z Rousseauom dolžé cerkev, da je kruta in nestrpna, ali so čitali, kar piše Rousseau v svojem delu „le contrat social“? Tam pravi: Vladar sme iz države izgnati vsakega, kdor ne veruje dogem tistodeželne vere. Ako pa je kdo preje priznal te verske resnice, a se pozneje vede tako, kakor da ne veruje vanje, naj se kaznuje s smrtjo! (Knj. 4. pogl. 8)

Kaka strpnost! Pač je sv. cerkev malo drugače strpna nego oni — ki se drznejo grajati jo in jo poučevati.

XXII. Ali je pekel? Ali se je že kdo vrnil iz pekla?

Odgovor: Brezdvombeno se nihče še ni vrnil. A tudi ti se ne vrneš, dragi prijatelj, ako prideš vanj.

Ako bi bilo mogoče priti iz pekla, priti samo enkrat, tedaj bi ti svetoval: „Noter pojdi in se prepričaj.“ A ker je to nemogoče, zato ti kličem: „Varuj

se, da ne prideš v pekel in ne hodi po potu, ki pelje vanj!“ Ker ni torej mogoče tega poskusa, tedaj je brezumno izpostavljati se toliki nevarnosti.

Ti praviš: „Ni pekla“ — ali si pa tudi o tem gotov? Dokaži mi vendar! Zakaj do tega prepričanja še ni nihče prišel, niti največji brezbožniki. Rousseaua so nekoč vprašali: če je pekel? A odgovoril je: „Tega ne vem.“ Voltaire je pisal svojemu prijatelju, ki si je domišljjal, da dokaže nemožnost pekla, takole: „Zelo ste srečni! Jaz še dolgo ne pridem tako daleč.“

Ti mi drugega ne moreš odgovoriti nego „morebiti“. A jaz te zavračam s strašno resnico. Jezus Kristus, Sin Božji, ki je človek postal, pravi, da je pekel, in sicer grozovit pekel, „kjer ogenj nikdar ne ugasne“ — in te besede trikrat zaporedoma ponavlja. (Glej evangelij sv. Marka 9. pogl. vrsta 43, 45, 47.)¹⁾ Komu rajši verjameš? Ali človeku, ki še ni nikdar resno proučaval vere, ki napada, česar ne pojmi, ki naposled ne more priti do nikakršnih stalnih zaključkov nego vedno le dvomi... Ali Onemu, ki je o sebi rekel: „Jaz sem Resnica; nebo in zemlja bodo deta prešla, a Moje besede ne bodo prešle.“ (Matej 24, 35.)

Pomisli, kdo tu govori o večnih peklenskih kaznih, to ponavlja petnajstkrat na različnih mestih svojega evangelija. — Jezus je, oni dobri, oni mili, usmiljeni Jezus, ki skesanim grešnikom tako rad odpušča grehe, isti Jezus, ki je brez najmanjšega očitania sprejel greš-

¹⁾ Petnajstkrat govori Zveličar o večnem ognju. Vzemi evangelij in beri pri sv. Marku v 9. poglavju zadnjih 8 vrst. Tu pravi Jezus, da je bolje vse izgubiti, vse pretrpeti nego pa „priti v pekel v neugasljivi ogenj: kjer njih črv ne umrje in njih ogenj ne ugasne.“ Čitaj pri sv. Mateju v 25. poglavju, vrsta 41-46, kjer govori Jezus o zadnji sodbi: „Potlej poreče tudi tistim, kateri bodo na levisi: Poberite se izpred Mene, prokleti! v večni ogenj, kateri je pripravljen hudiču in njegovim angelom... In ti pojdejo v večno trpljenje, pravični pa v večno življenje.“ Pri sv. Janezu v 15. poglavju v 6. vrsti beremo: „Ako kdo v meni ne ostane (po milosti), vržen bo venkaj, kakor mladika (vinske trte), in bo usahnila; in pobrali jo bodo in v ogenj vrgli, da zgori.“

nico Magdaleno, ženo prešestnico, cestinarja Caheja in na križu visečega desnega razbojnika. Ti si drzno domišljaš, da veš bolje nego Jezus, kaj je usmiljenje, kaj je dobrotā?

V tem slučaju bolj nego v katerem drugem uvidaš, da ne razum, ampak srce, grešno nagnenje človekovo je, ki te sili misliti narobe. To so strasti, ki se bojé pravice božje in zato hoteč umoriti glas vesti vpijejo: A, kaj — božje pravičnosti ni, ni pekla!“ Toda to vpitje strasti ne zamori resnice. Ako taji slepec luč, ali luč radi tega sveti kaj manj? Naj brezbožnik priznava ali ne priznava pekla, vendar pekel je kot kazen za greh, in ta pekel je večn.

To prepričan je ima ves človeški rod. Uverjenje da je pekel, jetako vkoreninjeno v naših srcih, da, je nahajamo pri vseh starih in novih narodih, prav tako pri malikovavcih v severo-amerikanskih gozdovih kakor pri olikanih kristjanih. Ta verska resnica je tako utemeljena v krščanstvu, da se ni še nobena krivih ver, ki so nastale tekom časa v katoliški cerkvi, niti podstopila tajiti pekla. Med mnogimi krivimi nauki, ki se nahajajo v verskih ločinah, je ostal nauk o peklu nedotaknjen, čist. Da, krive vere popisujejo pekel še strašneje nego sv. cerkev. Največji modrijani, največji veleumi, ne samo pri kristjanah — kar se samo ob sebi razume — ampak tudi med pogani, kakor: Virgilij, Ovidij, Horacij, Platon, Sokrat, celo brezbožni Colz, ta Voltaire tretjega stoletja, vsi so priznavali, da je pekel.

Sicer pa je nauk o večnih kaznih v peklu popolnoma v ravnotežju z naukom o večnem plačilu v nebesih. V prvem se nam razodeva neskončna pravičnost božja, v drugem pa njegova neizmerna dobrotā. Ali bomo božjo pravičnost izpustili iz božjih lastnosti? Povem ti še enkrat: zato tajé božjo pravičnost, ker se je bojé!

O, ko bi ti mogel naštetī vse zločine, katere je preprečil strah pred peklom, tedaj bi čudeč se priznal, kako prepotreben je ta nauk.

Lahko bi ti navedel še mnogo dokazov o večnosti kazni v peklu, toda bodita dovolj navedena dva dokaza, namreč: avtoriteta Jezusa Kristusa in cellega človeštva.

Verujmo torej stanovitno vse skrivnosti sv. vere in živimo tudi po tej veri! Ljubimo Boga, častimo Ga, posnemajmo Jezusa Kristusa, bodimo dobri kristjani — in ni se nam treba bati pekla.

XXIII. Bog je predober, da bi me pogubil.

Odgovor: Saj ni Bog, ki te bode pogubil, ampak sam se boš pogubil. Bog ni kriv večnih kazni, kakor ni kriv tvojih grehov, ki zaslužijo pekel.

A zakaj Bog greh dopušča?

Zato, ker te je obdaril z največjim darom, namreč z razumom, po katerem si mu podoben, in ker ti je določil večno blaženstvo. In uprav radi tega ne postopa s teboj, kakor z nemo živino, ki nima duše in ki je ustvarjena le za to zemljo. Ne bilo bi prav, ako bi ti posilil te darove; ampak sam moraš rabiti svoj um, da prostovoljno pridobiš in zaslužiš blaženstvo. Radi tega je nam Bog poleg razuma dal tudi prostovoljo t. j. možnost, da volimo dobro ali slabo, kakor nam ugaja, da poslušamo ali ne poslušamo glasu božjega, ki nas kliče. Ta npravstvena prostost je največja čast in ljubezen, ki jo je nam Bog izkazal. Ako jo zlorabimo, tedaj je edino naša krivda in ne Njegova.

Ako ti dam orožje v roke, da braniš svoje življenje, ali ni to dokaz, da te ljubim? Ako pa proti moji volji kljub vsem opominom in naukom, kako je rabiti, s tem orožjem samega sebe raniš ali usmrtiš, — mar sem potem jaz kriv? Ne, ne jaz, ampak ti sam si kriv.

Prav tako dela z nami Bog. Na izbiro nam daje, naj volimo dobro ali slabo, a na vsak način nam nudi le to, kar je dobro. Poučuje nas, opominja, pozivlja, preti, obsiplje nas z milostmi, pomaga, vse stori, le

siliti nas noče, ker bi s tem rušil delo svojih rok. Bog namreč ceni darove, ki nam jih je podelil sam.

Pogubljeni človek je sam kriv svoje nesreče, zakaj sam si je pripravil pogubljenje. Pogubil ga ni Bog — pogubil se je sam. Bog dá vsakemu le to, kar si je sam izvolil, ali življenje ali smrt; nebesa kot plačilo za krepost, pekel kot plačilo za greh.

Kdor torej pravi: „Bog je predober, da bi me pogubil“, podoben je onemu človeku, ki je nekega dne prišel na kolodvor v Ljubljano, da bi se odpeljal v Celje na Štajersko. Pokazali so mu vlak, ki je bil tjakaj namenjen. A mož vidi še drugi vlak, prvemu sličen, toda mnogo lepši in pripravnejši, zato vstopi. Sprevodnik to zapazi, priskoči in mu reče :

„Mož, vi se motite, saj greste menda v Celje?“

„Seveda“.

„Potemtakem ste v napačnem vozu; ta vlak gre v Trst.“

„Ali res? Ali potem ne morem priti v Celje?“

„Kako bote prišli v Celje, ako se peljate prav na nasprotno stran, v Trst?“

„E kaj“, reče mož, jaz tega nič ne verujem. Ta vlak je prav tak, kakor oni in tudi lepši in pripravnejši. Ravnateljstvo je pa že tudi toliko pravično, da me ne bode dalo tja odpeljati, kamor ne nameravam iti. Jaz torej ostanem v tem vlaku, ki mi bolj ugaja. Pustite me v miru in glejte, da pridem v Celje.“

Med tem poteče čas. Vlak se začne premikati in popotnik je prišel proti večeru res v — Trst.“

Prav tako je popotovanje v našem življenju. Dva pota sta, pot kreposti in pot greha. Seveda je pot greha večkrat prijetnejši, vabljivejši, zlasti v začetku. A eden teh potov pelja v pekel, kjer se sladkosti izpremené v bridkosti, drugi pa vodi proti nebesom, kjer se težave izpremené v radosti. Kdor pa hoče priti v nebesa, mora tudi kreniti na pot, ki tjakaj pelja.

Ako torej kreneš po potu proti peklu, tedaj bodi prepričan, da tudi prideš v pekel, kakor je oni preprosti popotnik zares prišel v Trst.

Katoliški duhovnik je pa ljubeznjivi vodnik, ki te svari pred vsako zmoto. Toda koliko ljudi je, ki ne poslušajo duhovnika, kakor ni oni popotnik poslušal sprevodnika! Koliko se jih pogubi radi svoje neposlušnosti in svojeglavnosti!

XXIV. Duše ne omadežuje to, kar človek užije, Bog nas ne bode kaznoval radi koščka mesa. Ob petkih meso jesti ni nič bolj pregrešno, kakor ob drugih dnevih.

Odgovor: Res je, da meso ne omadežuje duše, in da ni nič bolj pregrešno meso jesti ob petkih kakor ob drugih dnevih, toda greh, radi katerega bodeš kaznovan, je nepokorščina, ki te zapeljuje, da ješ meso ob prepovedanih dnevih. Ob petkih je pregrešno le, ker prelamljaš zapoved, ki je dana samo za ta dan in ne za druge dneve v tednu. Greh je upornost proti zakoniti postavi cerkvenih pastirjev, katere moramo vsi poslušati, nepokorščina proti Onemu, ki jih je razposlal, rekoč: „Pojdite; Jaz vas pošiljam, — kdor vas posluša, Mene posluša; kdor vas zaničuje, Mene zaničuje.“ (Glej evangelij sv. Luka, poglavje 10, vrsta 3 in 6.)

Ne gre se ne za meso, ne za dan, ne za želodec, ampak za srce, ki greši, ker se neče podvreči zakoniti, res lahki zapovedi.

Razun tega, da smo dolžni izpolnovati vse božje in cerkvene zapovedi, je treba pomniti, da niso te zapovedi nastale po slučaju, po kaki poljubnosti ali kar tja v eden dan, ampak nastale so iz modrih in važnih razlogov. Tako ima na primer zapoved o zdržanju od mesa v petkih to svrho, da nas spominja Zveličarjevega trpljenja in smrti. Ta abstinenca je javna pokora kristjanom — in istinito jako lahka.

Le površen in neuk človek more to naredbo smatrati za nepotrebno. Skoro nevrjetno je, koliko že sama ta zapoved, ako se izpolnjuje, pripomore, da ne zaidemo z verske poti.

Sicer nas cerkvene zapovedi vežejo pod smrtnim grehom, a vendar niso ostre in krute. Cerkev je naša mati, a nikakor ne vladeželjna gospodarica. Ako imaš tehten razlog, si obenem posta oproščen (dispenziran). Taki razlogi so: bolezen, telesna slabost, težko delo, revščina, nemožnost pripravi si postnih jedil, starost i. dr.

Da si bolj gotov, je dobro, da se posvetuješ s svojim župnikom ali izpovednikom, ki sta zapovedim razlagavca.

Ta opazka, ki se lahko uporablja tudi pri vseh drugih cerkvenih zapovedih, izpričuje, kako mila in modra je cerkev, ki je dala te zapovedi. In zato hočemo cerkvi biti pokorni. Pustimo jih, naj se posmehujejo, ki nas o tem nočejo razumeti. A mi pa hočemo izpolnovati te zapovedi, ki so tako priproste in naši duši vendar tako koristne.

XXV. Bog ne potrebuje mojih molitev. Brez moje molitve vé, česar potrebujem.

Odgovor: Res, Bog je vseveden; a zelo napačno bi bilo iz tega sklepati, da ti ni treba moliti. Seveda Bog ne potrebuje tvojih molitev, zakaj tvoja molitev ne izpremeni prav nič njegovega neizpremenljivega, brezkončnega blaženstva. Toda zahteva pa, da Mu čast izkazuješ, da se Mu zahvaljuješ, da Ga moliš; in ker si Njegova stvar, Njegov otrok, dolžan si Mu tudi molitve. On je početnik tvojih misli, torej ima pravico do njih in ker hoče, da nanj misliš, moraš to tudi storiti. Prav tako ti je podaril srce, tedaj ima enako pravico do tvoje ljubezni in zahteva, da mu prostovoljno in iz ljubezni daruješ svoje srce. Seveda, Bog ve vse tvoje potrebe še bolj nego ti sam. Ne razkladaj Bogu svojih potreb zato, da bi jih izpoznal,

ampak da se ti sam spominjaš svoje slabosti in da nikdar ne zabiš svoje odvisnosti od Njega.

Radi tebe je molitev zapovedana, a ne radi Boga. On zahteva, da Ga prosiš in moliš, ker je prav, da izkazuješ Bogu svoje spoštovanje, da misliš na Onega, ki vedno na te misli; da ljubiš Onega, ki je največje dobro in ki je tvoj prvi in največji dobrotnik. A zapovedana je tudi radi tega, ker je dobro, koristno in potrebno, da moliš Boga — kaj je pač vzvišenejšega, sladkejšega, priprostejšega in lažjega nego je molitev!

Molitev je najblaže človekovo opravilo na svetu. Molitev posveti in oplemeni vsa naša dela in stori, da so dostojna razumnega bitja.

Molitev je človeška misel, ki se pozivlje k Bogu, k najdostojnejšemu predmetu naših opravil.

Molitev je človeško srce, kadar se združuje z Bogom, ki je sama dobrota, sama popolnost, sama ljubezen, ki nas edino zadovoljiti more.

Molitev je otrok, ki se razgovarja s svojim ljubeznjivim Očetom.

Molitev je prijateljica, ki zaupno občuje s svojim Prijateljem.

Molitev je pomiloščena grešnica, ki je usmiljenja izprosila od Onega, kateri je rekel: „Ne bodem od sebe odbil onega, ki pride do Mene.“

Molitev je tolažnica v vseh bridkostih in težavah; molitev je naše notranje sreče zaklad, kojega nas ne more nihče oropati. Da, molitev je v nas, molitev smo mi sami, kadar mislimo na Boga in Ga ljubimo.

O molitvilah ko isto rečemo, kar o božji ljubezni. Ona je prav tako sladka; in Bog, ki velewa moliti, velewa le zato, da bi bili enkrat blaženi. Tudi naš Zveličar, ki je prišel na svet le zato, da bi nas osrečil, ni nič drugega bolj priporočal nego molitev. Evangelij sv. Luke nam poroča (18, 1), kako je učil: „Da je treba vedno moliti in ne j en j a t i.“ To se pravi: „Navadi svojo dušo, da misli predvsem na Boga in da Ga ljubi.“

Molitev je podlaga krščanskemu življenju. Molite torej iz polnega srca, ne samo z ustnicami, ampak iz vse svoje duše. Zahvaljujte se Bogu vsak dan zjutraj in zvečer. Sv. Vincencij Pavlanski je nekoč rekel: „Ne pričakuj ničesar od človeka, ki ne opravlja zjutraj in zvečer svojih molitev.“

Moli v nadlogah, moli v nevarnosti, moli v izkušnjavah. In če si grešil, moli, da zadobiš odpuščanje. Moli pri vseh svojih opravkih in sploh ob vsaki priliki.

Nobena molitev ni pred Bogom mala in nobena se ne izgubi brez zasluženja za večnost. Ako bodeš rad in pridno molil, bodeš čist in dober, in mir bodeš užival v svojem srcu. Sredi vseh nadlog tega življenja bodeš imel notranjo tolažbo, ki te bode krepila, in kadar umrješ, žel boš sad svojega molitvenega truda. Jezus Kristus ti bode rekel, kakor je obljubil vsem pravičnim: „Prav, dobri in zvesti hlapci! Ker si bil v malem zvest, postavil te bodem nad veliko; pojdi v veselje svojega Gospoda!“ (Matej 25, 23)

XXVI. Čemu klicati na pomoč Blaženo Devico in svetnike? Kako nas morejo ti slišati?

Odgovor: Kako pa je to, dragi prijatelj, da ti mene slišiš?

„Kako? Z ušesi“, praviš.

To že vem, a po tem ne vprašam, ampak vprašam te le, kako me moreš slišati z ušesi? Govorim z ustnicami, te prouzročajo nekako gibanje zraka, ta zrak prehaja v tvoje uho do koščice, ki je obdana s kožico, do bobenčka, kakor pravimo — in ti slišiš, kar govorim. Kako se to zgodi? Kaka zveza je pač med onim malim zračnim udarcem na bobenček in med mojimi mislimi, da izve onjih tvoja duša? Ako bine bili temu priča vsak dan, gotovo bi ne verovali, a izvestno je tako.

No, kadar mi razjasniš, kako je to, da ti, ki si par korakov od mene oddaljen, mene slišiš in na neki način stopiš z menoj v duševno zvezo, ako ti kaj povem, tedaj ti hočem tudi jaz raztolmačiti, kako Blažena Devica in vsi svetniki slišijo moje prošnje.

Isti Bog, ki provzroči, da ti mene slišiš, provzroči tudi, da me svetniki slišijo, kadar jih kličem na pomoč. Kako to Bog stori, ne maram vedeti, a gotovo vem, da je tako.

Njej, ki je kraljica nebes in zemlje, ki jo je povzdignil nad vse stvari in si jo izbral na čudovit način za svojo Mater, njej, ki jo je dal nam za mater, priprošnjico in zaščitnico, njej, Preblaženi Devici, je dodelil, da sliši prošnje in potrebe svojih otrok, ki se zatekajo v njeno materinsko naročje. Mater Marijo On vedno posluša, ker jo bolj ljubi nego vse druge stvari. Po njej dohaja On k nam, prav kakor je prišel na dan svojega včlovečenja. Na najgotovejši način pridemo k Jezusu, ako se priporočamo priprošnji in zaščiti Blažene Device Marije. Po Mariji k Jezusu!

Ona zakriva našo nevrednost in našo nepopolnost. Vse to vem, in to mi je dovolj. Nič ni sladkejšega, nič ljubkejšega in tolažilnejšega nego ljubiti presveto Devico, njej se izročiti, njo v tugi klicati na pomoč. Zakaj, ako njo častimo in kličemo na pomoč, gotovo naredi iz nas dobre, čiste in ponižne kristjane, navduši nas za molitev in našo dušo napolni z mirom in nebeško radostjo.

Vem, ako ljubim Bl. Devico in jej služim, posnemam le — dasi nepopolno, samega Jezusa Kristusa; saj jo je ljubil in je služil nekdaj na zemlji.

On je prvi ljubil svojo sveto in dobro Mater bolj nego vse druge stvari. On jej je prvi služil s svojimi rokami; prvi jej je izkazoval največjo čast in najpopolnejšo pokorščino.

Na večer pred svojo smrtjo je rekel: „Dal sem vam zgled, da tudi vi tako storite, kakor sem jaz storil.“ (Ivan 13, 15.) Potemtakem je moja sveta dolžnost, da ljubim sveto Devico

Marijo. Le to mi je žal, da nimam v sebi srca Jezusovega, da bi Mater Božjo tako mogel ljubiti, kakor bi jo moral ljubiti.

Kar sem uprav sedaj govoril o Bl. Devici Mariji, velja razmerno tudi o svetnikih. Svetniki niso to, kar je Mati Božja, a so pa božji ljubljenci, božji zvesti otroci.

Ako torej kličemo svetnike na pomoč, da bi za nas pri Bogu prosili, tedaj delamo to čisto naravno, prav tako, kakor bi prosil nepokoren sin svojega pametnejšega brata, da pomiri razžaljenega očeta. Ta drugi brat bi dosegel, kar bi prvemu ne bilo mogoče.

Tu ni mesto, da bi razpravljali o češčenju Blažene Device in svetnikov, a nekaj hočem vendar le omeniti. Sovraštvo proti češčenju Matere Božje in svetnikov je splošen znak vsem verskim zmotam. Kdor zapusti Marijo, zapusti kmalu tudi Jezusa; nihče se še ni poboljšal, kdor je zanemarjal Marijino češčenje.

V resnici pa moramo pomilovati one, ki ne poznajo in ne ljubijo svoje Matere, ki nočejo priznati one, katero si je Jezus Kristus izvolil in jo ljubil. Saj je tesno zadinjena z Njegovim včlovečenjem, z jaslicami, z Njegovim detinstvom, Njegovo skrito mladostjo, z Njegovim javnim življenjem, z Njegovim trpljenjem in našim odrešenjem, ona, ki je tudi v nebesih deležna pred vsemi Njegove slave in Njegovega gospodstva. Torej ubogi protestantje!

Oni, ki Marije ne časté, morali bi osupniti, ako bi pogledali nazaj v krščanska stoletja. Ta jih obsojajo, saj dokazujejo resničnost Marijinega prerokovanja: „Od sehal me bodo srečno imenovali vsi narodi!“ (Sv. Luka 1, 48.) Ali je katero stoletje, v katerem bi se Marija ne bila častila?

Katoliški narodi kar tekmujejo: kakor v češčenju Sinu Božjega, tako tudi v češčenju Matere Božje. Nikjer ne nahajamo Kristusa osamljenega kakor so ga hoteli ugledati Marijini nasprotniki. Vselej v zvezi z Marijo nam stopa pred oči Kristus tak, kakršen se je kazal prerokom; kakršen se nam javi v evangeliju, rojen iz

Marije Device kot dete, ki je počivalo pod njenim srcem in potem na njenem naročju; Kristus, ki je tri-deset let izpolnoval vse dolžnosti najposlušnejšega sinu do svoje matere; umirajoč na križu vpričo nje; na križu viseč in kako Ga ona mrtvega še sprejme v svoje materinsko naročje, preden Ga v grob polože.

O, le naj se ti sinovi brez matere, ti otroci brez srca, ti zaničevavci Device Marije, ti tujeverci, naj se le ozró nazaj v starodavno preteklost — potem bodo pa drugače govorili o Mariji.

Med vsemi veleumi, od sv. Petra do Leona XIII., od sv. Ignacija, Ireneja, Epifanija, Cirila, Ambroža Avgušтина do današnjega dne ne bodo našli nikogar, da bi ne bil slavil Marije. Nobenega slavnega moža ni v znanstvu, ne v slovstvu, ne v lepih umetnostih, da bi ne bil vsaj nekoliko pripomogel k Marijini slavi.

Ali naj mi ostanemo mrzli kljubu toliki ljubezni, ki se izkazuje Mariji? Kdaj se nam bodo odprle oči? Ali ne uvidimo naposled, da je samo ona cerkev prava, v kateri se Mati Božja tako po otročje ljubi in tako veličastno slavi?

XXVII. Zakaj se pa še dandanes ne godé čudeži?

Odgovor: Čudež je dogodek, ki ga lahko opazujemo s svojimi čuti, a je očevidno nad naravnimi močmi. Čudeže dela le Bog; čudež dokazuje vpliv božje roke na stvari tega sveta na nenavaden način.

Vprašas me, dragi prijatelj: „Zakaj se dandanes ne godé čudeži?“

Odgovarjam ti:

- 1.) Čudeži se še dogajajo in sicer ne po malem;
- 2.) čisto naravno je, da se dandanes ne dogaja toliko čudežev nego v prvih stoletjih krščanstva.

- 1.) Čudeži se še dogajajo.

Jaz sam, ki ti govorim v tej knjižici, bi ti lahko navedel več oseb, na katerih so se dogodili pravi verodostojni čudeži, kakor n. pr. hipno ozdravljenje ne-

ozdravljivih bolezni. Toda rajši ti hočem navesti dokaz, ki ima občno veljavo.

Protestantski Anglež je bival za papeža Benedikta XIV. v Rimu. Razgovarjal se je z nekim kardinalom o katoliški veri, napadajoč jo in kot neresnične zametujoč vse čudeže, ki so se zgodili na priprošnje svetnikov. Malo pozneje je dobil isti kardinal v proučevanje spise, ki so se nanašali na kanonizacijo nekega božjega služabnika. Te spise izroči kardinal ob prvem zopetnem obisku temu protestantu, proseč ga, naj je skrbno prouči in potem naj izreče čisto odkritosrčno o njih svojo sodbo. Za nekaj dni Anglež spise vrne, in ko ga kardinal vpraša, kak utis je vsa stvar nanj naredila, odgovori: „Zares, prav ničesar ne morem ugovarjati. Ako so vsi čudeži svetnikov, ki jih je kanonizovala vaša cerkev, tako zanesljivi, tedaj moram stvar premišljevati . . . Edino Bog more kaj takega delati, in priznati bi moral potem, da je Bog z vami.“

„Tako?“ pravi kardinal. „A glejte, v Rimu smo bolj neverni nego vi; vsi ti dokazi nam niso zadoščali, in nasvet, naj se božji služabnik proglasi za „svetnika“, je bil zavržen.“ Protestant je pri tem odgovoru kar osupnil. Dal se je natančno poučiti v katoliški veri, in preden je Rim zapustil, povrnil se je v katoliško cerkev.

Ista strogost vlada še dandanes, ako hočejo v Rimu proglasiti koga za svetnika. In ker sv. cerkev še dandanes proglašuje svetnike, torej se še dandanes dogajajo čudeži. A nihče ni imenovan za svetnika, ako se ne dokaže po strogi preiskavi vsaj pet čudežev, ki so se zgodili po njegovem poizvedovanju. Zato trdimo z vso pravico, da se še godé čudeži.

2.) Seveda dandanes se manj čudežev dogaja nego v prvih stoletjih krščanstva.

Uzroki z a t o s o:

- a) ker je ponehal pravi namen čudežev: prva izpreobrnitev sveta in ustanovitev sv. cerkve;
- b) uprav dosega tega namena bi bila nemogoča brez čudežev — to pa dokazuje resničnost teh čudežev za vse čase. Brez velikih čudežev bi kaj takega sploh mogoče ne bilo.

Samo vera potrjena s čudeži je namreč mogla prepričati čutnosti vdani poganski in trdovratni judovski svet: α) O božanstvu Kristusa revnega, križanega učitelja in ustanovitelja; β) o resničnosti Njegovega nauka, ki je popolnoma nasprotoval njih vkoreninjenim nazorom; γ) o božanskem poslanju apostolov in njih naslednikov.

Ako bi se pa noben čudež obtem zgodil ne bil, bila bi upravičena preobrnitev tega sveta h krščanstvu izmed vseh čudežev tisti, ki je najtežje razumljiv.

3.) Dva nadnaravna in božanska dokaza za istinitost krščanske vere sta: čudeži Kristusovi in Njegovih apostolov ter izpolnjenje Kristusovih prorokb. Prvi kristjani so videli čudeže, a niso videli izpolnitve njegovih prorokb. Vendar so bili obvezani verovati v te prorokbe¹⁾ in to radi čudežev, katere so videli.

A mi, ki nismo videli teh čudežev, pa vidimo, da so se Jezusove prorokbe ali že izpolnile ali pa se še izpolnujejo. Take prerokbe so: razdejanje Jeruzalema, razpršenje, a vendar ohranitev judovskega ljudstva med drugimi narodi, preganjanja in zmage sv. cerkve, neprestano poveljstvo sv. Petra in njegovih naslednikov — in to, kar vidimo, nas sili, da verujemo čudeže, katerih nismo videli.

Radi očitih čudežev so prvi kristjani verovali i prorokbe; in radi izpolnjenih prorokb verujemo i mi čudeže. — Prvim kristijanom so bili čudeži poglobiti dokaz za božanstvo vere, a nam mora izpolnitev prorokb biti resničen dokaz božanstvenosti naše svete vere.

Pomni pa, da je naš dokaz še jasnejši nego oni prvih kristijanov, zakaj kolikor več časa je preteklo, odkar so se izpolnile prorokbe, toliko trdnejši je ta dokaz. Tako n. pr. je neomahljivost Petrove stolice in

¹⁾ Verovati se pravi: priznavati kako stvar za resnično po izpričevanju koga drugega.

razpršenje in vendar ohranjenje judovskega naroda celih 19 stoletij jasnejši dokaz, nego bi bil, ako bi se bilo godilo to samo pred tremi ali štirimi stoletji. In ako bode svet še nekaj tisoč let stal, bode imel ta dokaz za 3 — 4000 let še večjo važnost, nego jo ima danes.

Ni se treba torej čuditi, če je dandanes manj čudežev nego v prvih časih krščanstva.

XXVIII. Čemu govoriti latinski? Čemu govoriti v tujem jeziku?

Odgovor: pridiguje se povsod v domačem jeziku in to je dovolj. Kar se pa tiče sv. maše, ki je pravzaprav služba božja, tedaj je pač ljudstvu vse eno, naj se zakramentalne besede, ki se itak izrekajo natiho ma, izgovarjajo slovenski, latinski ali hebrejski.

Dovolj je, da se cerkvene molitve prevajajo v domače jezike in da so pripravne tudi molitvene knjige za vsak stan in starost.

Sicer so pa vsakemu katoličanu že toliko poznati obredi pri sv. maši, strežnikova pozvanjanja, mašnikova premikovanja i. dr. . . . , da ve, kaj se na oltarju godi in da lahko sledi mašniku pri sv. maši.

Pomisli vendar, dragi prijatelj, kako vzvišena in veličastna je misel, da ima vesoljna cerkev eden skupni jezik!

Po celem svetu, kamor pride katoličan, je kakor da bi bil doma. Ako si v najbolj tuji deželi med najbolj tujim narodom v cerkvi, tedaj ti ni prav nič tujega. Če torej stopiš v cerkev, slišiš, kar si slišal v domovini. Pobratimstvo, ki nastaja iz enega skupnega cerkvenega jezika, je neka skrivnostna in močna vez.

Tudi moramo priznati, da je latinski jezik zares jasen, lep in veličasten jezik. Ne samo to, da je latinski jezik, — jezik nekdanjih svetovnih premagavcev, Rimljanov, ampak postal je tudi jezik civilizacije, jezik znanosti, — in radi tega se sme imenovati kralj jezikov, in ne po nezaslužnem mu gre to dostojanstvo, da je jezik vere.

Naša sv. vera je neizpremenljiva, in uprav radi tega bi jej težko ugajal jezik, ki se vedno izpreminja. (Vsak živ jezik se več ali manj izpreminja.) Vsakdo, ki se je le nekoliko učil, dobro ve, koliko se današnji slovenski jezik razločuje od onega, ki se je pred več stoletji govoril. Bere naj n. pr. samo brizinške spomenike, in prepričal se bode, da je res tako.

Razun teh izprememb, ki se dogajajo v živih jezikih, so še druge, ki so zelo važne. Tekom časa se jezik tako izpreminja, da dobé nekatere besede popolnoma drug pomen. Ako bi torej cerkev uvedla domačo govorico v liturgijo, lahko bi nekateri lepi liturgični izrazi s časom izraževali smešne, nedostojne stvari.

Oglejmo si stvar, od katere strani hočemo, cerkveni jezik mora biti neizpremenljiv. In zato rabi cerkev latinski jezik.¹⁾

XXIX. Zakaj prejemajo duhovniki plačo za svoja opravila? Svete stvari se vendar ne smejo prodajati.

Odgovor: Seveda, svete stvari se ne smejo prodajati. Dragi prijatelj, ti se motiš, ako misliš, da duhovniki prodajajo sv. mašo, sv. zakramente i. dr., ker jim moraš večjidel plačati, ako jih rabiš ob važnih in svetih opravilih svojega življenja.

Ta navada, ki se nam zdi morebiti na prvi pogled napačna, je popolnoma opravičena; mislim, dragi prijatelj, da ti to z malimi besedami razložim.

Duhovnik ni prevzel te častne službe zase, ampak v čast božjo in v blagor drugih ljudi. On je služabnik božji, služabnik vsega krščanstva. Njegova sveta dolžnost je, da skrbi za zveli-

¹⁾ Sicer pa katoliška cerkev dovoljuje vstop tudi drugim jezikom v liturgijo, tako n. pr. smo uprav mi Slovani s tem počaščeni, da se tuintam v staroslovenskem jeziku peva ali bere sv. maša. — Samoumevno se je moglo dovoliti to le mrtvem jeziku, kar je n. pr. staroslovenski — saj ga nihče več ne govori.

čanje svojih bratov in sestra s tem, da jih uči Boga izpoznavati, ljubiti Ga in mu služiti. Ker se popolnoma posveti temu vzvišenemu poklicu, od reče se vsem domačim prijetnostim, vsaki družinski sreči in sploh vsem sredstvom, s katerimi bi si služil vsak danji kruh, kakor n. pr. trgovini, ročnim delom, obrtu i. dr. Popolnoma se posveti svojim ovčicam. Ali ni potem prav in dostojno, da verniki preskrbujejo duhovniku v nadomestilo potrebni živež, ker žrtvuje zanje vse svoje življenje? Dasi je duhovnik, vendar ostane človek. In zares, verno ljudstvo je od Jezusa Kristusa vsa stoletja rado dajalo svojim duhovnikom, česar so potrebovali. Način, kako so dajali, se je izpreminjal, a stvar je taista obstajala.

Dandanes je duhovniška stalna plača nezadostna. Zato verniki sami dajejo nekatere doklade kot štolnino. Tako n. pr. pri blagoslavljanju poroke, pri pokopavanju mrliča in za maše umrlim plačujejo duhovniku gotov znesek. Toda pomni dobro, da se ti zneski plačujejo ob priložnosti teh opravil, nikakor pa ne za opravila sama. Tudi ne smemo misliti, da je ves denar, ki gre cerkvi, župnikov.

Pri onih odličnih porokah, pri onih slovesnih pogrebih, ki večkrat toliko stanejo, gre večina denarja, ki se plača, cerkvi, v cerkveno hranilnico, katero upravljajo pošteni in cdlični možje. Iz te hranilnice se plačuje, kar je potreba za cerkev, za oltarje, stvari pri službi božji, petje i. dr. Seveda so ljudje, ki misljo, da dobivajo duhovniki ob takih dnevih mastno plačilo, a morda je plačlio onih, ki so nevoščljivi duhovnikom, mnogo mastnejše.

Mislim, dragi prijatelj, da si uvidel, da ne plačuješ svetih stvari, ampak da daješ le to, kar po pravici hvaležen moraš dajati onemu, ki se je popolnoma posvetil tvojemu zveličanju.

XXX. Duhovniki so si izmislili izpoved.

Odgovor: Lahko je to reči, a težko dokazati. Ne, niso si duhovniki izmislili izpovedi. Jezus Kristus, naš

Gospod, On, ki je postavil duhovnike, je postavil tudi izpoved kot sredstvo za odpuščanje grehov.

Odpri, dragi prijatelj, evangelij. Pri sv. Janezu v 20. poglavju v 19. in naslednjih vrstah bereš: „Kadar je bil tedaj večer tistega dneva, prvega v tednu (po vstajenju Gospodovem), in so bile duri zaklenjene, kjer so bili učenci zbrani radi strahu pred Judi, prišel je Jezus, in je v sredo med nje stopil, in jim rekel: Mir vam bodi! In ko je bil to rekel, pokazal jim je roke in stran. Učenci so se obveselili, ker so videli Gospoda. Tedaj jim je zopet rekel: Mir vam bodi! Kakor je Oče Mene poslal, tudi Jaz vas pošljem. In ko je bil to izgovoril, dihnil je v nje, in jim rekel: Prejmite svetega Duha. Katerim bode grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih bode zadržali, so jim zadržani.“ Teh besed Zveličarjevih ni treba razlagati. Naš Gospod je izročil ž njimi prvim svojim duhovnikom oblast grehe odpuščati. Dostojanstvo duhovnikov in ž njim združena oblast bode trajala do konca sveta, zakaj naš Gospod je rekel svojim apostolom: „Jaz sem pri vas vse dni do konca sveta.“ (Matej 20, 28.) Ta oblast je tako neomejena, da se od takas grehi odpuščajo le po odvezi duhovnikovi in ako ima človek resnično željo izpovedati se grehov pri prvi priložnosti.

Zadnje besede sem navlašč dostavil, zakaj ako je človeku nemogoče izpovedati se svojih grehov božjemu namestniku, tedaj lahko zadobi neposredno od Boga odpuščanje grehov po popolnem kesu. Neobhodno potrebno pa je, da človek sklene s svojim popolnim kesom pokoriti se zapovedim Jezusa Kristusa in se pri prvi priložnosti izpovedati grehov. V takih izrednih slučajih odpušča Bog sam grehe z ozirom na zakrament svete pokore.

Toda izpovednik ne more odpustiti grehov, katerih ne ve. Ako spokornik poklekne pred duhovnika, ta še ne ve, da je oni grešil. Neobhodno potrebno je, da grešnik razodene svoje dušno stanje in prizna svoje grehe, in sicer tako, da more izpovednik presoditi, ali se mu naj grehi odpusté ali se

mu naj pa pridržé toliko časa, dokler se boljše ne pripravi. To je izpoved in nič drugega.

Sedaj uvidiš, dragi prijatelj, da so one besede Kristusove tako določene in jasne, da bolj jasne ne morejo biti, in zdrav razum ti mora reči: Nihče drug ni postavil izpovedi nego Jezus Kristus. Kdor to zanika, ne pozna niti evangelija niti zgodovine. V prvih stoletjih krščanstva so se verniki javno ali zasebno izpovedavali pred božjim služabnikom, da so zadobili sveto odvezo, tako uči zgodovina. V vseh časih in na vseh krajih je bila sv. izpoved kot božja naredba v navadi.

Nasprotniki katoliške cerkve, ki so zavrgli zasebno izpoved, ker jim je zoprna, so se zastonj trudili, da bi med duhovniki našli onega, ki si je izmislil izpoved. Nekateri, ki ne poznajo zgodovine, so trdili, da si je izpoved izmislil Inocencij III l. 1215. v lateranskem koncilu. To je bil 12. veliki cerkveni zbor in 4. v lateranu.

Zares se glasi 21. kanon tega zbora tako le: „Vsak vernik naj se vsaj enkrat v letu izpove vseh svojih grehov predpostavljenemu izpovedniku, in ko zadobi pokoro in jo izvrši, naj prejme o velikonočnem času zakrament sv. Rešnjega Telesa.“ S tem pa še ni rečeno, da izpovedi preje ni bilo, ampak izpoved je bila že preje po vesoljni katoliški cerkvi. Da je pa preje sveta izpoved bila zapovedana, zato imamo nebroj dokazov.

Krog 70 let pred omenjenim cerkvenim zborom je umrl slavní cerkveni učitelj Rihard Sanktviktorski, in ta piše: „Da se ljudje sramujejo izpovedati se, to je samo človeški strah; človeški strah pa nasprotuje božji milosti.“

L. 1072., torej 150 let pred onim koncilom, je umrl sv. Bernard. On piše: „Kaj ti pomaga, ako se samo na pol izpoveš? Kdor pri izpovedi kaj zamolči, ta se laže Bogu.“ Leta 847. je Rabanus Maurus, nadškof mogunški, v svoji pokrajinski sinodi v Moguču ukazal: „Duhovniki naj umirajoče izpovedujejo in jim nalagajo pokoro — (katero naj seveda opravijo, kadar ozdravijo) — in jim naj

šele po izpovedi in odvezi delé zadnjo Popotnico in zakrament sv. Poslednjega Olja.“

Sto let pred Rabanom Maurom je nadškof Bonifacij, veliki apostol nemškega naroda, prav tako v Moguču zaukazal: „Pri vsakem stotniku v vojski bodi duhovnik, da izpoveduje vojake v šotoriščih in na bojnem polju.“

Skoro ob istem času je zapovedal Chrodegang škof v Mecu: „Trikrat na leto se je izpovedati; kdor hoče, lahko še večkrat, menihi pa vsako soboto.“

Ako je bila torej 500 let pred lateranskim zborom izpoved zapovedana, torej si papež Inocencij gotovo ni izmislil izpovedi.

Skoro 300 let preje je papež Leon Veliki spominjal narode k pokori: „Izpovejte se, povejte skrivoma svoje grehe duhovnikom, zakaj le tako bodete zadobili od Boga odpuščanje grehov.“

V četrtem stoletju je sv. Ambrož, nadškof milanski, večkrat govoril vernikom o potrebi sv. izpovedi, in on sam je bil eden najboljših izpovednikov. Prav tako govori mnogo o izpovedi njegov učenec sv. Avgustin.

In že preje je zahteval sv. Atanazij, škof aleksandrijski, da se naj verniki izpovedujejo grehov, katere so storili v mislih in željah.

Sv. cerkveni oče in mučenik Ciprijan, ki je kot škof v Kartagi l. 258. umrl, opominja kristjane, naj se izpovedujejo svojih pregreh in jih vzpodbuja z zgledom onih, ki so le za trenutek mislili darovati bogovom, a so se s skesanim srcem približali duhovnikom božjim, da bi se izpovedali grehov, in res so odkrili svojo vest, položili svoje breme pred njihove noge in prosili „blagodejnega zdravila, da ozdravijo“.

Že sv. Irenej, škof lijonski na Francoskem, pripoveduje o grešnikih, ki so se vsled izpovedi izpreobrnili, in o drugih zopet, ki so obupali, ker niso hoteli iz sramežljivosti izpovedati se svojih grehov. Sveti Irenej pa je živel v 2. stoletju po Kristusu; bil je učenec sv. Polikarpu, sv. Polikarp pa sv. Janeza apostola.

Tudi sv. Klemen papež, ki je umrl mučeniške smrti koncem prvega stoletja, govori o potrebi izpovedi kot o stvari, ki je vsem znana.

Dejanje apostolsko pripoveduje v 19. poglavju in 18. vrsti: „In veliko vernikov je prišlo, in so se izpovedali in povedali, kar so storili.“

Vidiš, dragi prijatelj, kako se ujema sv. evangelij z zgodovino! Po teh dokazih svetnikov in cerkvenih očetov, katere morajo priznati tudi nasprotniki svete cerkve, smem trditi: Izpovedi ni nihče drugi si izmislil, nego Oni, ki je ustanovil cerkvene zbore, Oni, ki si je izmislil cerkev, Oni, ki si je izmislil vero; Oni, ki je ustvaril človeka in ves svet: in Ta je večni Sin Božji, ki je človek postal, da je odrešil človeški rod.

In edino iz usmiljenja je postavil tudi izpoved, da je nam zagotovil odpuščanje grehov, da tako dodeli našim dušam mir.

Zakaj, ako smo prosili Boga odpuščanja grehov, tedaj smo si le tega svesti, da smo prosili, a prepričani nismo, da nam je tudi grehe odpustil. A kadar slišimo duhovnikove besede: „Jaz te odvežem tvojih grehov v imenu Očeta, Sina in svetega Duha“, in ako smo storili, kar je v naši moči, tedaj smo popolnoma prepričani, da je očiščena naša duša. Jezus Kristus je rekel: „Katerim bode grehe odpustili, so jim odpuščeni.“ (Janez, 20, 22.)

Poleg tega postanemo pri zakramentu sv. pokore, kakor pri vseh drugih zakramentih, deležni zaslug Kristusovih. Jezus Kristus sam izpopolnjuje naše pomanjkljivo kesanje. Ako pa bi bili sami sebi prepuščeni, tedaj prejmemo milost božjo primerno svojim zaslugam, ki so itak jako male.

Ko je naš Gospod Zveličar postavil zakrament sv. pokore, ni nič drugega storil, nego da je sprejel v vero to, kar je prav naravni nagon, prav naravna potreba našega srca. Vsakemu se namreč duša nekako olajša in opraviči, ako razodene drugemu svoje napake. Kdo še ni želel v nadlogah in težavah prijatelju odkriti svojega srca?

In to se godi pri izpovedi. Greh je ona nadloga, ki nam teži srce. Izpovednik je prijatelj, je tolažnik v tej tugi. Da, še več, on sam ne le olajša nadlogo, nego jo popolnoma odstrani in nam dodeli mir in zadovoljnost. Ali ne boš priznal, dragi prijatelj, da nam je Bog z ustanovitvijo sv. izpovedi izkazal velikansko dobroto?

„Duhovniki so si izmislili izpoved“ je prazna lažnjiva fraza in ne pomeni nič drugega nego: „Jaz se ne maram izpovedovati, ker sem:

1.) ošaben ali razkošen človek in me je že groza, ako le pomislim na svoje grehe, in ker

2.) se nočem poboljšati in opustiti svojih pregreh.

Ali ni to res? Dokažite vi, nasprotniki izpovedi, ako sem se motil?

XXXI. Kaj pa koristi izpoved?

Odgovor: Izpoved ima gotovo dober namen, ker je božja naprava, in Bog ne dela ničesar brez dobrega namena.

Vprašaj, kaj izpoved koristi? Pojdi, izpovej se, in prepričal se bodeš sam, kaj izpoved koristi.

Kaj pa koristi izpoved? — Le vprašaj onega mladeniča, ki je bil udan najgršim strastem, kateremu je razorala razkošnost že obraz ves je premenjen na duši in na telesu. Od kod ta izpremema? Izpovedal se je in sedaj gre večkrat k izpovedi — preje pa je izpoved zanemarjal.“

Kaj pa koristi izpoved? Vprašaj onega roko-delca, ki je še pred kratkim tako zanikerno živel, ki je posedal po gostilnah, a sedaj živi tako redno, trezno in čisto, da je lahko izgled svojim tovarišem roko-delcem. On sam, njegova žena in njegovi otroci vedó dobro, kaj koristi izpoved.

Kaj pa koristi izpoved? — O, le vprašaj ono ubogo ženo, ki jo nesreča tare na vseh konceh, ki ima mnogo otrok, a mož ž njo neusmiljeno ravna. Nesrečnica je že menila — kaj, ko bi si končala to življenje

— toda misel na svoje otroke in na Boga jo je zadržavala od tega čina. Slednjič gre k izpovedi — kaj jej izpovednik govori? — Ne vem, Bog ve, a vidim jo, kako se vesela vrača domov. Zadovoljnost jej navdaja srce, odslej prenaša potrpežljivo svojo nesrečo, mirna je proti možu, naj ta še tako grdo ž njo ravna In mož se jej začetkom čudi, potem jo zopet začne ljubiti in slednjič gre tudi on k izpovedi. In zdaj računaj: en samomor manj, ohrani se mati peterim ali šesterim otrokom, lepa sloga in končno ena krepostna družina več!

Poglej onega posla, ki je že mnogo let pri vsaki priliki goljufal svojega gospodarja. Vest mu ne dá miru, poišče si duhovnika. Gospodar je opazil, da se manjšajo izdatki, čeprav se niso zmanjšale potrebe. Kar nekega dne dobi iz nepoznate roke lepo vsoto denarja. Ta posel je izmaknjeno vrnil. Pomisli torej: eden zločinec manj, odstranjena je sramota od kake morda poštene družine, in gotovo je eden zvest služabnik več.

Rad bi vedel, kaj koristi izpoved? Pojdi v ono občino in vprašaj ondote reveže. Bogati posestnik, ki je tamkaj, ni maral doslej za reveže, zapravljal je sam svoje velikansko premoženje, a šel je k izpovedi in glej, sedaj je oče revežem. O, ondotni ubožci dobro vedó, kako je koristna izpoved.

Izpoved je še tudi skrivna zakladnica kreposti. Ona daje mir človeškemu srcu, a brez srčnega miru ni sreče. Izpoved prepreči mnogo zločinov in nesreč, poživi ubogega grešnika, ki je odpal od Boga radi svoje slabosti. Ona tolaži umirajočega v trenutku, ko mu je stopiti pred sodni stol božji.

O, kako bi se v kratkem času preobrazila naša lepa slovenska domovina, ako bi se vsakdo skesano in odkritosrčno izpovedal!

Orožniki in sodnija bi ne imela skoraj ničesar več opraviti. Ona cerkvena zapoved: „Izpovej se vsaj enkrat v letu“, preobrazila bi svet in ga ozdravila vseh napak.

Po sadu spoznaš drevo! Edini veliki sovražniki izpovedi, kakor vere sploh, so strasti.

XXXII. Ničesar si ne morem očitati: nisem moril, nisem kradel, nikomur nisem nič žalega storil. Prav ničesar ne vem, da bi se izpovedal.

Odgovor: Ali je to, dragi prijatelj, zaključek izpraševanja tvoje vesti? Zares, ali si ti izreden človek, ali pa nisi temeljito izprašal svoje vesti. Kaj drugega ni mogoče. Toda oprosti, da ti izrečem svoje mnenje; prepričan sem, da si slaboten človek, kakor so vsi drugi in potemtakem je oni „ali“ opravičen.

Ti meniš, da ti ni ničesar očitati? Toda le malo bolj izprašuj svojo vest. Prav res bi bilo čudno, da bi jaz bolj poznal tvojo vest nego jo ti sam.

1.) No — najprvo, v kakem razmerju si z Bogom? Gotovo ne moreš utajiti, da si mu „nekaj“ dolžan. On ni zastojnj tvoj Stvarnik, tvoj Oče, tvoj Gospod, tvoj zadnji namen. Ali Ga častiš, ali Ga moliš, ali se Mu zahvaljuješ za dobrote? Ali izpolnuješ Njegove zapovedi? In če jih ne, ali Ga prosiš odpuščanja?

On, Gospod, bi ti moral biti vse, a ti je morebiti le nekoliko? Glej uboge poganе in divjake, ki obožavajo svoje malike; ti pa, ki poznaš pravega Boga, ali ne živiš tako, kakor da bi Ga ne bilo?

Tega gotovo preje še pomislil nisi, ko si se ustil, da si ne veš ničesar očitati, da se ti sploh ničesar ni izpovedavati?

2.) In kako izpolnuješ svojo dolžnost do bližnjega, ali si v vsem vesten? Le roko na srce! Zakaj tudi tu je vse polno pregreškov. Odkritosrčna in dejanska ljubezen do bližnjega, udanost in prijaznost do drugih, usmiljenje do revežev, potrpljenje proti napakam drugih ljudi, spoštovanje njihovega dobrega imena, pripravnost odpuščati jim žaljenje, dober zgled, dolžnost do sodržavljanov, tvoje družinske dolžnosti kot sin, kot oče, kot soproj; dolžnosti, ki jih mora imeti dober gospodar ali dober posel; dolžnosti dobrega, zvestega prijatelja, ki jih ima delavec i. dr. Kaj ne, to je dolg zamek dolžnosti, kaj ne da? Toda ali izpolnuješ vse

te dolžnosti? Mislim, da si tu lahko dobiš nekaj tvarine za prihodnje izpraševanje vesti in za prihodnjo izpoved?

3) In kar se tiče dolžnosti, ki jih moraš imeti do samega sebe, mislim, da si marsikaj smeva povedati.

Glej, ti imaš neumrljivo dušo; kako skrbiš za njeno zveličanje? Ali ne živiš tako, kakor da bi je ne imel, in če storiš kako dobro delo, iz katerega namena pa storiš to? Hudoben namen pokvari še tako plemenit čin. Torej ali delaš dobro zato, da storiš božjo voljo, ali zato, da imaš od tega kak osebni dobiček, morebiti zato, da te svet hvali in slavi? Dalje, ali sta ti poznati kreposti: zmernost in čistost? Ako bi tvoj sin delal pred teboj to, kar ti delaš pred Bogom, morda bi ga spodil kot nevrednega sina iz svoje hiše?

In kar je pri drugih pregreha, ali ni tudi pri tebi?

Bodi prepričan, da bi si še dolgo lahko na ta način izpraševal vest, zakaj še dolgo bi ne prišla do konca. Toda bodi to dovolj, da se prepričaš, kako imaš kljubu domišljevani nedolžnosti in popolnosti mnogo razlogov za dolgo in temeljito izpoved. Jaz sem ti le nekoliko označil glavne napake. A ti, mislim, si tudi pripravljen se jih izpovedati, kakor hitro je pripoznaš. Gotovo veš za kakega dobrega duhovnika? Pojdi k njemu, sprejel te bo z veseljem in te v imenu božjem odvezal grehov. Nikar se ne obotavljaj, koj pojdi. Seveda prvi korak je težaven, a težkoče izginejo, veselje pa ostane.

„Toda dolgo, dolgo že nisem bil pri izpovedi“, tako se izgovarjaš.

Potemtakem si še bolj potreben izpovedi.

„Imel bi preveč povedati.“

Tem bolje. Izpovedniki imajo velike grešnike, ki v resnici obžalujejo svoje grehe, še veliko rajši, nego male.

„Toda kako naj se vseh svojih grehov domislim?“

Nič ne de. Povej, kar ti je mogoče se spomniti, obžaluj vse grehe, tudi one, ki se jih ne spominjaš. In

Bog, ki noče od tebe drugega nego dobro voljo, ti bode vse odpustil. Glavna stvar pri izpovedi je resnično kesanje.

Poslušaj me, pojdi in se izpovej. Bodeš videl, da bodeš potem srečen in zadovoljen; saj prava sreča je v tem, da imaš mirno srce. A mirnega srca nima, kdor nima čiste vesti.

XXXIII. Poznam takoimenovane pobožne ljudi, ki hodijo k izpovedi. A ti niso nič boljši, nego drugi ljudje.

Odgovor: Ako je temu tako, tedaj 1. ni ta človek v resnici pobožen ali pa je vsaj premalo poučen v verskih stvareh. Dela se le na zunaj pobožnega, a zanemarja duha, ki je pri tem glavna stvar; 2. ta človek ima morebiti toli uporno naravo, da je niti močen vpliv tega sv. zakramenta ne izboljša; 3. ali pa — in to je skoro gotovo — ne obsojaš li tega ali onega nepristransko in postopaš krivično proti njemu?

Toda pomni dobro, dragi prijatelj, da kristjan, dasi je kristjan, ostane vendarle vedno človek. Slabosti in napake po izvirnem grehu popačene narave ima tudi kristjan, zato ni njegovo življenje vedno v soglasju z njegovimi načeli, željami in sklepi.

Dasi vera ne izkorenini vseh napak, dasi ne odpravi takoj in docela vseh nepopolnosti, vendar zmanjša njih število in moč in jih počasi tudi uniči. Saj nam vera zapoveduje, da se moramo neprenehoma bojevati proti strastem in slabostim, ona nam nudi sredstva, preprosta, a jako dobra sredstva, da ne postanemo samo dobri, ampak tudi popolni; v kolikor to dopušča človeška slabost. Glej svetnike: sv. Frančiška Saleškega, sv. Frančiška Ksaverija, sv. Vincencija Pavlanskega i. dr. Kaj so vsi ti bili? Pravi kristjani, drugega nič. Junaške in poštene duše, ki redno rabijo ponujana si sredstva, odstranijo sčasoma svoje napake, napredujejo v duhovnem, življenju in postanejo dobri, izvrstni kristjani.

Gotovo pa je, da so navadno oni, ki zaničujejo pobožne ljudi, sami desetkrat bolj hudobni in sprijeni. Vidijo pezdor v očesu svojega bližnjega, a bruna v svojem očesu ne opazijo.

Vera vedno izpopolnuje ljudi. Ako ni kateri kristjan brez napak, tedaj bi te napake prav tako imel, ko bi ne bil kristjan; a le, da bi mnogo mnogo večje bile.

XXXIV. Kako more biti resnično pričujoče Kristusovo Telo v posvečeni hostiji? To je nemogoče.

Odgovor: Nato ti le to odgovorjam:

Telo Kristusovo je pričujoče v posvečeni hostiji, torej je mogoče. Telo Kristusovo je pričujoče v posvečeni hostiji, zato moraš to verovati, dasi ne razumeš, kako se zgodi.

Da, Jezus Kristus je resnično in bitno pričujoč v sveti hostiji. Po posvetitvi po sv. maši ni več v mašnikovih rokah kruh, nego je Telo in Kri našega Gospoda Jezusa Kristusa s podoboma kruha in vina.

Da te o tem prepričam, dragi prijatelj, ne bom ti nabral premnogih prič od apostolskih časov do danes, ne bom ti dokazoval, da so vedno kristjani živo verovali Kristusovo pričujočnost v posvečeni hostiji. Tudi ne bom razkladal, da so največji duhovi, najtemeljitejši učenjaki, ponižno in s prepričanjem molili Jezusa Kristusa v tem presvetem zakramentu, ker bi naji vse to zavedlo na predolge razgovore, a to ni moja želja. Moja želja je, da bivava pri veri. Navesti ti hočem Kristusove besede, v katerih sam pravi in zatrjuje, da je presveti zakrament — *O n s a m*, da je to Njegovo Telo in Njegova Kri. Jezus je o tem dvakrat govoril. Nekako eno leto pred svojim trpljenjem in smrtjo je obljubil to veliko skrivnost. Predvečer svojega trpljenja pa je to obljubo izpolnil in postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa.

1. V šestem poglavju svojega evangelija pripoveduje sveti Janez, kako je Jezus čudežno nasitil 5000 ljudi s peterimi kruhi in dvema ribama. Drugi dan je ljudstvo prihitelo za Jezusom v Kafarnavm. Ko so ga našli, govoril jim je Jezus besede, katere hočem tu navesti. Najprej zahteva od ljudstva vero, ker je stvar, o kateri hoče govoriti, velika verska skrivnost.

Pri svetem Janezu v šestem poglavju 47. vrsta se glasi:

„Resnično, resnično Vam povem: Kdor veruje v Mene, ima večno življenje.“

Vrsta: 48.) „Jaz sem kruh življenja.“

51.) „Jaz sem živi Kruh, ki sem prišel iz nebes.“

52.) „Ako kdo jé od tega Kruha, živel bode vekomaj; in Kruh, ki Ga bom Jaz dal, je moje meso za življenje sveta.“¹⁾

53.) Judje so se tedaj prepirali med seboj, rekoč: „Kako nam moreta Svoje meso dajati v jed?“

54.) Jezus jim je tedaj rekel: „Resnično, resnično vam povem: Ako ne bode te jedli Mesa Sinu človekovega in pili Njegove Krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“

55.) „Kdor jé Moje Meso in pije Mojo Kri, ima večno življenje, in Jaz ga bom obudil poslednji dan.“

56.) „Zakaj Moje Meso je res jed in Moja Kri je res pijača.“

57.) „Kdor jé Moje Meso in pije Mojo Kri, ostane v Meni in Jaz v njem.“

58.) „Kakor je Mene poslal živi Oče, in Jaz živim zavoljo Očeta, tako bo tisti, ki mene jé, živel zavoljo Mene.“

¹⁾ Pomni dobro, da Jezus Kristus tu le obljublja skrivnostni Kruh, in ga še ne daje; saj pravi: ki ga bom Jaz dal.“ Ne smemo torej tega mesta razlagati, kakor ga razlagajo protestantje, češ da govori tu Jezus o svojem nauku. Svoj nauk je Jezus že dal in ga še daje; kar pa je kdo dal in še daje, tega ne obljublja več.

Kaj praviš k tem besedam, dragi prijatelj? Ali Mu ne veruješ, ko govori tako jasno in odločno, da je sv. Rešnje Telo res Njegovo Telo in Njegova Kri? Da, ta trditev ne more biti jasneje izražena, kakor je in protestantje se zastonj trudijo več nego 300 let, da bi te Kristusove besede razlagali kako drugače.

2. Kakor so besede, s katerimi je Jezus obljubil evharistijo, jasne solncu enako, prav tako so tudi jasne besede, s katerimi je postavil to najsvetejšo skrivnost.

Evangelisti Matej (26, 27), Marka (14, 22), Luka (22, 19), pripovedujejo o zadnji večerji Gospodovi: „Po večerji je vzel Gospod kruh v svoje svete roke, zahvalil, blagoslovil, ter razlomivši Ga dal svojim apostolom rekoč: V z e m i t e i n j e j t e v s i o d T e g a, T o j e n a m r e č M o j e T e l o.“

Ali ni to dovolj določno rečeno? To, kar imam v rokah, kar vam dajem, je — kaj je? — to je M o j e T e l o.

Nato je apostolom, ki so bili prvi duhovniki, dal oblast in ukaz isto storiti, kar je On storil. Pristavil je namreč besede: „Kolikorkrat bode to storili, storite v Moj spomin“ t. j. storite, kar sem Jaz sedajle storil.

Vsi pametni in razboriti ljudje, poslušajte in s o d i t e b e s e d e: T o j e M o j e T e l o!

Kar se mene tiče, moram priznati, da so mi te besede dovolj. One ne dokazujejo samo, da je Jezus Kristus resnično in bitno pričujoč v sveti hostiji, ampak mi dokazujejo tudi, da je On pravi Bog, zakaj še nikdar ni noben človek tako govoril in mogel govoriti.

Razun tega ti, dragi prijatelj, dve jako preprosti opazki utrdijo vero v skrivnost presvetega Rešnjega Telesa.

Prva je:

a) Telo Jezusa Kristusa je v sveti hostiji pričujoče na nadnaraven način, na poveličan način, v stanju slave; povsem je različno od stanja človeškega telesa, v katerem mi živimo. Kar bi bilo

nemogoče v umrljivem, zemskem, trpljivem, minljivem stanju, to je mogoče v nebeškem, netrpljivem, neumrljivem stanju. V tem obojem je velika razlika!

Tako n. pr. železo, baker ali kaka druga kovina, dokler je v navadnem, trdem surovem stanju, ne more imeti oblike, ki jo ima tvorilo. Vrzi pa kovino v ogenj, razžari in raztopi jo, potem jej lahko daš obliko, kakršno hočeš. Zakaj je to sedaj mogoče, kar je bilo preje nemogoče? Zato, ker se je izpremenilo stanje kovine. — Po tem izgledu poučeni lahko govorimo, kako je mogoče, da je Jezus Kristus pričujoč v zakramentu sv. Rešnjega Telesa.

Druga opazka je še bolj važna.

b) Narava nam na premnogih zgledih dokazuje pretvarjanje ene snovi v drugo, kar se nam zdi na prvi pogled nemogoče. Najboljši zgled je ta, kako mi hranimo svoje telo. Kruh, ki si ga povžil, se je po čudovitem delovanju prebavljajočih organov premenil v tvoje meso, v tvojo kri, v tvoje telo. Bistvenost kruha se je premenila v bistvenost tvojega telesa. Kar dela Bog v nas vsak dan, zakaj bi ne mogel delati na nadnaraven način v sveti hostiji?

Sedaj uvidiš, kako ni nemogoče, da premeni Bog po svoji vsemoččnosti kruh in vino na naših oltarjih v Telo in Kri našega Gospoda Jezusa Kristusa. Prepričaj se tudi, da cerkev učeč to, ne uči nobene nemogoče stvari, ki bi nasprotovala človeškemu razumu. Tako bi se dozdevati utegnilo le kakemu nevednemu in nepremišljenemu človeku.

A ti bi, dragi prijatelj, rad vedel, kako se zgodi ta veliki čudež? Tedaj ti odgovarjam: tega ne vem. Vem pa, da tega niso vedeli ni največji učenjaki, ker je verska skrivnost, skrivnost božja. Mi drugega ne vemo, nego, da je tako, in to je nam dovolj.

Jezus Kristus, Kralj duš, Življenje kristjanov, Poglavar cerkve, Pribežališče grešnikov, dobri in ljubeznivi Zveličar, Tolažnik v vseh nadlogah, je po svoji pričujočnosti v sveti hostiji vedno med svojimi otroki. Ker je Bog in človek, zato je On tista živa

vez, ki nas združuje s svojim Očetom in z našim Očetom. Jezus časti svojega Očeta na popoln način in nadomešča, kar nedostaja naši molitvi, našim ponižnim prošnjam.

Neprenehoma prosi usmiljenja za grehe, ki jih dela svet. On je prisoten pri vseh ljudskih rodovih, ker jih ljubi, ker je vse odrešil, On je pričujoč pri njih, da sprejema od njih molitev, čast in ljubezen.

Ako je torej zakrament sv. Rešnjega Telesa skrivnost vere, tedaj je še bolj skrivnost ljubezni!

Verujmo, ljubimo, častimo!

XXXV. V cerkev k maši hoditi ni treba. Doma prav tako lahko molim Boga.

Odgovor: Torej doma pridno moliš? Oprosti, dragi, meni se zdi vsekako, da ti prav tako malo moliš doma kakor v cerkvi.

A ne vpraša se, ali molim doma prav tako kakor v cerkvi, nego vpraša se: ali Bog hoče, da Ga ob nedeljah in praznikih molim ne doma, ampak v cerkvi pri sv. maši? Odgovor je: Dobro vedi, da Bog hoče poslednje.

Gotovo se še spominjaš, ko sva že govorila o cerkvenih zapovedih in da smo dolžni poslušati in izpolnovati zapovedi duhovnih pastirjev v katoliški cerkvi, ker jih je Jezus Kristus pooblastil dajati take zapovedi, rekoč: „Kdor vas posluša, Mene posluša, kdor vas zaničuje, Mene zaničuje.“ (Luka 10, 16; Matej 10, 40.)

Ker nam cerkev zapoveduje biti ob nedeljah in praznikih spodobno in pobožno pri sv. maši, torej je nepokorščina proti Jezusu Kristusu, nepokorščina proti Bogu samemu, ako nočeš izpolnovati te zapovedi.

Ta zapoved je zelo resna ter je dana iz važnih vzrokov. Eden teh vzrokov je potreba javnega bogoslužja. Mi ne živimo vsak zase, mi živimo kot kristjani t. j. kot udje velike verske družbe, kot udje

katoliške cerkve, ki jo je sam Bog postavil. Kakor ima vsak posamezen človek dolžnosti proti Bogu, tako jih ima tudi katoliška cerkev kot celota poedincev.

Javno bogoslužje krščanske cerkve je v tem, da smo pri sv. maši. Tu se vsi zbiramo in združujemo z Bogom ob dnevih, ki so v to odločeni, deloma od Boga Očeta samega, deloma od našega Gospoda Jezusa Kristusa, deloma od njegovih apostolov in naslednikov.

Kdor se ob takih svetih trenutkih ne priklopi ostali krščanski družini — in ta je celo krščanstvo, v malem pa je vsaka cerkvena občina — kdor se od nje loči, ta se odpoveduje svojemu krščanskemu imenu, odpoveduje se predpravicam, ki je ima kot kristjan, kot otrok božji, kot učenec Jezusa Kristusa, kot ud katoliške cerkve.

Torej je smrt en greh, kdor ni brez posebnega vzroka ob nedeljah in praznikih spodobno in pobožno pri sv. maši. Ako pomislimo, kaj je sv. maša, kako velik, vzvišen in svet je ta čin, tedaj se nam mora zdeti ta greh tem večji in grši.

Sv. maša je središče vse naše sv. vere. Sv. maša je nekrvava ponovitev daritve Jezusa Kristusa, ki je središče naše sv. vere, ki je Bog kristjanov, začetek in konec vseh stvari. Pri sv. maši je Jezus Kristus pričujoč, živ, poveličan, v svojem božanstvu in človečanstvu, ter ponavlja iznova najimenitnejši in največji čin svojega življenja, svojo daritev.

Jezus Kristus je velika žrtev za odrešenje sveta. Po grehu se je odvrnil človek od Boga; njegova molitev ni bila nič več tako Bogu všeč. Jezus Kristus, Sin Božji, je postal človek, je za nas trpel in za nas umrl. On je nas odrešil. On vdahnil našim dušam sv. Duha, ki jim daje večno življenje. Kadar smo združeni z Jezusom Kristusom po božji milosti t. j. kadar njegov duh oživlja in posvečuje naše duše, tedaj imamo v sebi kal večnega življenja, in ako nas v takem stanju najde smrt, pridemo gotovo v večna ne-

b e s a. Jezus Kristus je torej naš Zveličar, žrtva za naše zveličanje. Vse Njegovo življenje je bilo neka priprava za to veliko žrtev, ki jo je daroval na lesu svetega križa na veliki petek Bogu Očetu.

A glej — sv. maša ni nič drugega nego nekrvava ponovitev te daritve Kristusove na križu. Med daritvijo na križu in daritvijo sv. maše ni bistvenega razločka. Daritev je ista, toda le podoba je druga. Duhovnik daritelj je isti t. j. Kristus, ki je bil na Kalvariji vidljiv, na oltarju pa je nevidljiv, darujoč se po duhovniku, svojem namestniku. Daritev je ena in ista: Jezus Kristus krvav na Kalvariji, nekrvav in skrit v sveti hostiji na oltarju. A te razlike so zunanje in nebistvene, stvar pa, bistvo, daritev je ena in ista.

N a š d o b r i Z v e l i č a r j e h o t e l, da vsi ljudje lahko prisostvujejo činu Njegovega odrešenja, da vsakdo osebno prejme od Njega blagoslov. Pri sv. maši, ko izgovori mašnik posvetsilne besede, stopi Jezus Kristus na oltar, da se iznova daruje svojemu nebeškemu Očetu, da Ga v našem imenu moli, da se Mu v našem imenu zahvaljuje, da Ga prosi v našem imenu odpuščanja, da od Njega izprosi v našem imenu vseh milosti in vseh dobrin, ki jih potrebujemo.

Na skrivnostne in božje besede, ki jih pri posvetitvi izgovori mašnik ali bolje rečeno Jezus Kristus sam po svojem služabniku, se ponovi vsak dan na naših oltarjih isti čudež ljubezni, ki ga je storil Jezus Kristus na veliki četrtek pri zadnji večerji. Kruh in vino se namreč spremenita v Telo in Kri Jezusa Kristusa tako, da ostane le podoba kruha in vina. Zato je po povzdigovanju le Telo in Kri Kristusova na oltarju. Jezus Kristus je tu v svojem poveličanem Telesu pričujoč v tem sv. zakramentu.

Povzdigovanje je glavni del sv. maše, ker se v tem trenutku Jezus Kristus daruje svojemu nebeškemu Očetu ter ponavlja darovanje svojega trpljenja in svoje smrti v naše odrešenje, v naše zveličanje, kakor se je prvikrat daroval na križu na Golgati. Vse, kar se godi

pred povzdigovanjem, je kot priprava, a kar se potem, je dopolnjenje in zahvala za presveto daritev.

Odslej, mislim, dragi prijatelj, že veš dobro, čemu je hoditi v cerkev. Pridi torej, pridi s svojimi brati, pridi k svojemu Odrešeniku in Zveličarju. Zate prihaja iz nebes, zate se žrtvuje. On te ljubi, On te blagoslavlja. — In ti, ki Ga tako potrebuješ, ki brez Njega ne moreš rešiti svoje duše pogina, bežiš od Njega, Ga zaničuješ? Ti nizka opravila, malenkosti, nepotrebности više ceniš od Njega, najvišega, najboljega ti prijatelja? Ne, ne, tega nič več! Kesaj se, poboljšaj se, izpolnuj svoje dolžnosti, ki so lahke, važne in potrebne. Pojdi vsako nedeljo in vsak praznik v cerkev k sveti maši, da pomisliš, kako si preživel pretečeni teden, in da se ojačiš za prihodnji teden. Bog te bo blagoslovil in ti bodeš srečen.

XXXVI. *Saj nimam časa.*

Odgovor: Ali imaš časa za jed?

„Gotovo.“

I zakaj pa ješ?

„Čudno vprašanje! Jem zato, da ne umrjem, zakaj hrana je telesu življenje.“

Kaj je več vredno, tvoja duša ali tvoje telo?

„Zopet tako čudno vprašanje! Gotovo je več vredna moja duša.“

Dobro, potemtakem skrbi vsaj toliko za dušo, kolikor skrbiš za telo. Ti imaš čas, da skrbiš za telo; — a za svojo neumrjočo dušo pa praviš, da nimaš časa skrbeti?

Recimo, ko bi ti gospodar ne dal toliko časa, da bi se okrepčal z jedjo, kaj bi ti storil? Brez dvoma bi pustil gospodarja in delo in bi rekel: prvo je, da živim.

Tako je; jaz ti pa rečem: Najprvo, preje nego da skrbiš za življenje svojega telesa, ti je skrbeti za življenje svoje duše, zakaj duša je brezumno plemenitejša od svojega telesa. Duša je, ki te dela človeka,

zakaj po telesu smo živalski; le duša dela človeka, le po njej se ločimo od drugega stvarjenja.

Le vera daje duši življenje, zakaj le vera spaja dušo z Bogom.

„Saj nimam časa živeti po veri“, mi slednjič še ugovarjaš? O, vzemi si, dragi prijatelj, čas za to prvo, najbolj potrebno, najbolj važno opravilo; dobi za vsako ceno ta čas ter živi po veri. Noben človek na svetu nima pravice, da te odvrča od tega opravila, nihče, niti tvoj gospodar niti tvoj učitelj niti tvoji stariši, kratko: nihče. In ako bi se kdo drznil ropati ti to pravico, tedaj se moraš vesti po izreku apostolovem: „Boga se mora bolj poslušati nego ljudi.“

„A moj stan me zadržuje, da ne morem skrbeti za svojo dušo“, tako mi zopet ugovarjaš.

Ali je to res? Vprašam te resno, dobro pomisli, kaj mi odgovoriš! Ako potem po resnem pomisleku pritrdiš, da je res tako, tedaj je neobhodno potrebno, da svoj stan izpremeniš in drugega izvoliš. In zakaj to? Naše življenje je tako kratko, dočim je večnost večna. Večnost mora biti prva, misel na večnost mora voditi naše življenje. Kaj koristi človeku, ako ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?

Toda bodimo odkritosrčni! Ali je res, da v svojem stanu ne moreš živeti krščansko, da ne moreš skrbeti za svojo dušo? Ali ti je res stan na potu, ako opravljaš jutranjo in večerno molitev, ako tekom dneva večkrat svoje srce povzdigneš k Bogu in mu daruješ svojo molitev, svoje delo, svoje potrebe? Tvoj stan te ne sili, da kolneš Boga, da zlorabiš božje ime, da pohajaš v krčme in gostilne. Ako bi le svoj čas boljše porabil, prav lahko bi skrbel za dušno zveličanje in prav lahko bi izpolnoval vse dolžnosti, ki jih moraš izpolnovati kot kristjan.

Prav tako te ne zadržuje stan, da ne bi šel na večer pred velikimi prazniki po dokončanem delu k izpovedi, kjer bi se oprostil svojih grehov in navdušil za krepostno življenje. Sedaj vidiš, ljubi prijatelj, da ima človek vedno dovolj

časa, da to stori, česar je po vesti dolžan; treba je le trdne, resne volje in vstrajnega delovanja.

Ne govori: „Saj nimam časa; ne gre ne tako lahko, kot bi želel.“ Morebiti je to res, toda pomisli, da Bog gleda le na naše srce in na našo dobro voljo. Da ljubimo Boga, da se greha varujemo, da se kesamo svojih napak, zato ne potrebujemo mnogo časa. Prav tako ne potrebujemo mnogo časa, da opravimo vsak dan svoje molitve, da gremo ob nedeljah in praznikih k sv. maši; saj ne trpi dlje nego pol ure, da gremo štirikrat ali petkrat v letu k izpovedi in k sv. obhajilu. A poznam mnogo ljudi, ki prejemajo vsak mesec sv. zakramente, pa radi tega ne zanemerjajo svojih navadnih dolžnosti. Na Slovenskem pa to ni nič posebnega. Vsak teden jih pri nas veliko prejema sv. zakramente in še po večkrat na teden. Ako oni to morejo, zakaj bi ti ne? Delaj, kakor oni delajo, in tudi ti postaneš dober kristjan. Kot takemu so ti pa zagotovljena nebesa. Bodi prepričan: kdor noče darovati Bogu svojega časa, temu tudi Bog večnosti ne bode podaril.

XXXVII. Ne morem, je pretežko.

Odgovor: Le rajši reci: ne maram. Vse more, kdor hoče — to velja pa prav posebno o vesti in zveličanju.

Lahko bi, toda navdušenja ti manjka. Bojiš se truda, zato se umikaš in strašiš. Pravo krščanstvo daje tudi junaštvo. Dober kristjan je enak hrabremu vojaku, ki se tembolj junaško bojuje, čim večji so naporji sovražnikov. Kristjan zaupa na Jezusa Kristusa in iz tega zaupanja črpa vse svoje junaštvo. Ako izpodrknje in pade, začne iznova in še bolj neustrašeno svoj napor.

„Ne morem.“ Lenuh, ki se mu zjutraj zdeha in ki se premetava po postelji, namestu da bi vstal in šel na delo, pravi tudi: „Ne morem.“

Prišel bo dan, ko uvidiš da bi bil lahko sedaj; a tedaj ti ne bo več časa, zakaj čas za zveličavna dela je potekel. Ta dan bo prišel. Stal boš pred sodnjim stolom Jezusa Kristusa in iz Njegovih ust boš čul: „Poberite se izpred Mene, prokleti! v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom. (Mat. 25, 41.) Tedaj razumeš, da bi bil lahko, a žal prepozno.

Sicer pa imaš, dragi prijatelj, popolnoma prav, da ne moreš ukrotiti svojih strasti, ako nimaš za to potrebne moči. Ne, ne moreš opustiti napak, ki so ti vsled navade postale tako rekoč vrojene, ako ne porabiš sredstev, ki jih je zapustil Jezus Kristus svoji sv. cerkvi.

Ta sredstva so: molitev, obhajanje nedelj in praznikov, vežbanje v krščanskem nauku, prejemanje svetih zakramentov, izpovedi in sv. obhajila, ogibati se greha in grešnih priložnosti, slabih knjig.

Dà, ako ti ta sredstva niso mar in sicer skrbno, resno in vstrajno mar, potem gotovo ne moreš živeti čednostno. A s pomočjo teh sredstev je vsaka stvar lahka in prijetna.

O, koliko je ljudi vsake starosti in vsakega stanu, ki imajo še hujše strasti nego ti, a s pomočjo teh sredstev so jih ukrotili. Marsikdo je v večjih nevarnostih nego ti, in vendar premaga vse težkoče in zapreke. Zakaj bi jih tudi ti ne premogel? Junaštvo velja! Kdor hoče, ta more! Ako le resno hočeš, pa si lahko dober kristjan.

XXXVIII. Pa se bodo drugi norčevali iz mene. Človek vendar ne sme biti posebnež. Kakor so drugi, tak moram biti tudi jaz.

Odgovor: Brez zamere, dragi prijatelj, ali si človek ali koza? Koze gredo druga za drugo in če skoči prva v prepad, skoči druga, tretja, četrta, vse po vrsti, kar ena stori, to stori tudi druga. Ali naj

tako nesvestno in neumno delajo tudi ljudje? In vendar koliko je ljudi kot koze! Koliko jih drvi proti peklu zato, ker drve tudi drugi.

Ti praviš: Clovek ne sme biti posebnež? In vendar, pravim ti, mora biti posebnež, ker je potrebno živeti ločeno od sveta, ne sicer iz ošabnosti, niti iz mržnje do sveta, ampak, ker hočemo biti krepotni sredi med popačenim svetom.

Žali Bog, da je večina ljudi popačenih, a krepotnih malo. Zato odločujejo popačeni javno mnenje. Kdor torej hoče hoditi po pravi poti, ta je prisiljen, da se od njih loči in postane posebnež. Komur je na srcu večni blagor, ta mora po tej poti.

Jezus Kristus je jasno učil: „Pojdite noter skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, katera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po nji hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, katera pelje v življenje, in malo jih je, kateri jo najdejo.“ (Matej 7, 13, 14.)

Zopet drugod pravi Jezus: „Ne bojte se onih, kateri telo umore, duše pa ne morejo umoriti; temveč bojte se veliko bolj tistega, kateri more dušo in telo pogubiti v pekel.“ (Matej 10, 28.)

Pri drugi priliki je zopet rekel: „Kdor se Mene in Mojih besedi sramuje, tega se bo tudi Sin Človekov sramoval, kadar pride v svojem veličanstvu“. (Luka 9, 26.) „Kdor pa bo stanoviten do konca, bo zveličan“, (Matej 24, 13) t. j. kdor bo stanoviten kljubu vsemu zasramovanju in slabim zgledom.

In kdo tako opominja, kdo preti in obljublja? Naš največji Sodnik, Oni, ki ni izgovoril besede brez pomena, ki je sam rekel: „Nebo in zemlja bodeata prešla, a Moje besede ne bodo prešle.“ (Matej 24, 25.)

Potemtakem, dragi prijatelj, ako nočeš biti pogubljen, moraš živeti med svetom a ne s svetom, torej moraš biti posebnež. Tega si ne smeš šteti v nikako nečast.

„Pa me bodo drugi zasmehovali“, tako mi ugovarjaš. Kaj zato? Saj nimaš nikake škode od tega.

Tebi bi bilo lahko jih zasmehovati, ker so zares smešni. Kdo naj zasmehuje? Ali norec modrijana, ali modrijan norca?

Ako bi te kdo zasmehoval, ker ješ ali ker po nogah hodiš in ne po glavi, — ali bodeš radi tega nehal jesti, ali boš morda jel pa po glavi hoditi? Gotovo ne, in zato ne, ker veš, da je to, kar delaš, prav in pametno, a nasprotno bi bili neumno. Toda koliko bolj bi bilo neumno pogubiti svojo neumrlo dušo le zato, da storiš po volji kakemu izprijencu, takemu po volji ki ga pravzaprav zaničuješ v dnu svojega srca.

Pohvala iz ust takih ljudi bi bila za nas sramota, a njih graja in zasmeh je nam v čast.

Vendar si ne smeš pretiravati te stvari. Nikar ne misli, da bi bil popolnoma osamljen, ako hočeš Bogu služiti. Res je, slabih ljudi je vedno več nego dobrih, vendar je število dobrih večje, kakor si domišljuješ. Vera zopet stopa tudi privišjih slojih človeška družbe na svoje častno mesto.

Bodi torej dober, prijazen in ljubezniv do vsakega, smejaj se, kjer se moreš brez greha smejati — in potem te bodo pustili, da delaš in živiš po svoji volji. A ne smeš se ustrašiti takoj, ako te kdo nekoliko zasmehne ali po strani pogleda.

Pusti druge, naj dirjajo v propast, če hočejo, a ti reši svojo dušo! Naj se smeje, kdor se hoče. Kdor se zadnji smeje, smeje se najbolje.

XXXIX. Krščansko življenje je preveč dolgočasno in preveč žalostno. Človek se mora vsemu odreči, in poleg tega biti še v vednem strahu. To ni pravo življenje!

Odgovor: Tu pa le po časi prijatelj! Ne prenašli se! Tako hudo tudi ni. Krščansko življenje ne zahteva od tebe, „da se vsemu odpoveš, da vedno živiš v strahu.“ Ti stvar pretiravaš. Da, cerkveni zakon je

jarem, toda Jezus Kristus ki ga je nam naložil pravi: „Moj jarem je sladek in Moje breme je lahko.“ (Matej 11, 13).

Gotovo poznaš tudi dobre kristjane. Ali so v resnici tako žalostni, čmerni in nesrečni? Prav nasprotno je res. Povem ti, kar poznam dobrih kristjanov, vsem se na obrazu odseva neka notranja zadovoljnost, poštenost in veselost tako, da človeku dobro de, ako jih vidi.

Seveda, ako hoče kdo biti dober kristjan, ta mora nad seboj čuti in se ogibati vsakega razveseljevanja, ki škoduje kreposti. Ne tajim, da je boj volje proti strastem večkrat težaven in hud. Toda ali je kak stan na svetu, ki bi bil brez boja, brez zatajevanja? Da si dosegel svoj poklic, da si si priskrbel vsakdanji kruh, moral si prestati mnogo neprijetnosti in težkoč in tudi še sedaj imaš marsikaj potrpeti. Še celo, kadar se greš razveselovat, še takrat te stane nekaj požrtvovanja, in ti hočeš, da da bi ne bilo za največjo in najvažnejšo stvar, za zveličanje duše, ničesar potrpeti.

Svet vidi, kako kristjani molijo, se pokore, dajejo revežem milodarov, zatirajo svoje strasti in se odrekajo čutnem razveseljevanju. Vse to vidi svet in zato si domišljuje, da je življenje kristjanov neprijetno in strogo. A to je le na videz. V notranjost poglej in videl boš, kako je to življenje vse drugače. Kristjan je v svoji duši vesel in zadovoljen in radostno prenaša vse križe. Ali ni dober sin y notranjem vesel, ako se zavolje svoje matere odreče kaki malenkosti? Krščansko mišljenje, krščanska ljubezen osladi vse žrtve, prav kakor izpremene čebele v med zoperni sok, ki so se ga nasrkale na strupenem cvetu. Poskusi živeti res krščansko in prepričal se boš, kako resnične so te moje besede.

To so stvari, ki se ne dajo opisati, ampak samo čutiti. Le spominjaj se svojih mladih dni! Malo je ljudi, da bi ne bili srečni vsaj dan prvega svetega obhajila okusili one čiste sreče božje ljubezni. Tudi ti si bil

srečen ta dan in zakaj? Bil si čist, nedolžen, pobožen, ali kratko, bil si dober kristjan.

O, vrni se, in postani to, kar si bil tačas, in zopet boš srečen. Bog tvoje mladosti še živi in je vedno isti, On se ni izpremenil, a izpremenil si se ti. On te še vedno ljubi in pričakuje, kdaj se vrne izgubljeni sin. Ne boj se Ga, On je tvoj, dobri Zveličar in Pribežališče skesanih grešnikov. Kdor pride k Njemu, ga On ne bo zavrgel.

Sprejmi torej lahki in sladki jarem, jarem krščanskega življenja, in zopet najdeš mir in srečo srca, edino pravo veselje na svetu, a po smrti pa večno veselje v nebesih.

XL. Mladina se mora iznoreti.

Odgovor: Dobro, le navžij se mladih let, a v čem pa je to vživanje? Mar v pijanosti? ali v tem, da zapravljaš svoj denar, svojo čast, svoje zdravje in svojo večno srečo v družbi slaboživečih ljudi? ali v tem, da se Bog žali? Zares, čudno je pravoslovje. V svetem evangeliju ne vem temu pravoslovju prostora; a tudi mu zdrav človeški razum nasprotuje.

Da, navžiti se je treba mladosti s tem, da delamo to, kar je prav in dobro, in da se varujemo tega, kar je slabo, da torej verno izpolnujemo dolžnosti svojega stanu. Edina razlika med mladostjo in starostjo je v tem, da je mladost živahnejša in krepkejša in radi tega mora mladost tudi živahneje in krepkeje izpolnovati svoje dolžnosti in delati dobro.

Minuti mora tudi mladost, a minuti mora tako, da je bila Bogu in ljudem všečna, da je predhodnica častiti in blagoslovljeni starosti. Treba je že v mladosti sejati, da bo imela duša kaj žeti ob času smrti.

Ali more biti kaj lepšega na svetu nego čista, nedolžna, sveta mladost? Ne, nič ni bolj ginjaivega in ljubeznjivega nego mla-

dost, ki izpolnuje svoje dolžnosti. O, da bi vsa krščanska mladina poznala to svoje dostojanstvo! Za nikako ceno ne bi hotela dati svoje čistosti! Izgubljena se nikdar ne povrne. Nedolžnost izgubljena — je ura zamujena.

Da, tudi kesanje vrne duši zadovoljnosti in miru; — a kes ni nedolžnost!

Da bi vedela mladost! Da bi mogla starost!

XLI. Pozneje, ko ne bom imel več toliko dela, bom izpolnoval svoje verske dolžnosti. Pozneje se izpovem; prav gotovo pa ob smrtni uri. Ne bojte se, ne umrjem brez svetih zakramentov.

Odgovor: Torej kasneje, praviš?

„Da, zares.“

Ali pa veš, dragi prijatelj, da boš pozneje mogel izpolnovati verske dolžnosti, ali veš, da ti bo to mogoče ob smrtni uri? O, koliko jih je že reklo prav kakor ti: „Jutri, pozneje“, a niso dočakali tega „jutri“, prehitela jih je smrt, sodba, večnost . . .

Koliko se jih ni hotelo izpovedati, ko so imeli priliko; a ko so se hoteli, — se niso mogli.

Ti praviš, da se hočeš izpovedati na smrtni postelji? Kaj pa, če te smrt prehití, preden se izpoveš?

„Saj je Bog usmiljen“, tako mi odgovarjaš.

Da, Bog je usmiljen, in zato ti nudi uprav danes odpuščanje grehov, dasi ga ne zaslužiš. A dobro pomisli: isti Bog, ki je skesanemu grešniku obljubil odpuščanja grehov, mu ni obljubil jutrišnjega dneva. Ne, uprav nasprotno. On nas je tudi opominjal, da bodimo oprezni, ker smrt bo prišla iznenada. Poslušaj, dragi prijatelj, kaj pravi tvoj Gospod Jezus Kristus (Matej 24.):

(Vrsta 42.) „Cujte, tedaj, ker ne veste, katero uro pride vaš Gospod.“

44.) „Torej bodite pripravljeni; ker ob uri, ki je ne veste, bo prišel Sin Clovekov.“

50.) „Da, prišel bo Gospod onega hlapca; a v dan, ko se ne nadeja in ob uri, ki je ne vé.“

51.) „In zavrzel bo nezvestega hlapca . . . in tam bo jok in škripanje z zobmi.“

Bil je mladenič, ki je govoril, kakor ti: „Izpo-vedal se bom že pozneje. Ne bom ne umrl brez svetih zakramentov.“ Naenkrat je zbolel. Mati mu je govorila o neumrljivi duši, o duhovniku in izpovedi. Mladenič je še imel vero, a dolgo časa je že zanemarjal svoje verske dolžnosti. Tudi sedaj se še obotavlja ter odlaša izpoved. Slednjič se odloči za izpoved. Naglo gredó po duhovnika. Bilo je že zvečer, in duhovnik je bil slučajno malo poprej poklican k drugemu bolniku. Iščejo ga in iščejo, končno pride duhovnik domov in takoj odhiti k bolnemu mladeniču, a bilo je — prepozno. V groznih mukah in v še večjem obupu je mladenič izdahnul svojo dušo.

O, kolikokrat se sliši, da je ta ali oni umrl nagle smrti. Mislim, da bi bilo odveč navajati razne primere. Vsak dan slišimo, da je tega in tega kap zadela, ali se je potopil, ali padel in si vrat zlomil i. dr. In ti kljubu temu odlašáš na jutrišnji dan, dasi se gre za zveličanje tvoje duše!

Deček je nedavno pristopil prvikrat k svetemu obhajilu. Ta srečni dan je sklenil resno: „Ako bom kdaj tako nesrečen, da storim smrtni greh, tedaj se hočem še isti dan izpovedati, predno ležem k počitku.“

In zares, pripetila se mu je nesreča. Bila je sobota, in poleg tega še slabo vreme, in duhovnik je bival daleč. Izprva si je mislil deček: „Rajši pojdem čez nekaj dni.“ Naenkrat pa se spomni svoje slovesne obljube in neki notranji glas mu šepeta: „Stôri, kar si obljubil, pojdi k izpovedi!“ Še se obotavlja. V svojem srcu bojuje hud boj, slednjič pade na kolena in moli Češčeno Marijo, da bi ga Bog razsvetlil in mu dal pravo izpoznati. Vstane in se napravi na

pot. Ko se je vračal od izpovedi domov, sreča ga gospa, ki ga vpraša, odkod da prihaja. Z veselim obrazom ji pove, končno jo zagotovi, da bode lahko spal po noči, ker je vsled izpovedi zopet v milosti božji.

Mati ga je ob nedeljah navadno pustila, da je dalj časa spal. Tako tudi to jutro. Ob sedmi uri potrka na vrata njegove sobe in ga pokliče. Čez četrto ure ga zopet kliče. A, ker se ne oglasi, gre v sobo: „No, zaspanč, ali te ni sram, ura je polu osmih!“ K postelji pristopi, prime ga za roko, a roka je — ledena. Mati se ustraši, in se zgrudi na zemljo. Njen otrok je mrtev, telo mu je že mrzlo.

Srečen, da ni odlašal izpovedi do drugega dne!

Bodi tudi ti, dragi prijatelj, ko čitaš te vrstice, tako moder in stori tudi tako.

Konec.

Morebiti boš, dragi bratec, slišal med ljudmi ali čital v časnikah še druge „ugovore“ zoper sv. vero. Navel sem ti tukaj le one, ki so najbolj razširjeni. Naj bodo ugovori taki ali taki, vsi so le zvijaški zaključki, le na videz resnica. Ni resnice proti Resnici.

Ako bi pa bil še kak ugovor, tedaj ti, dragi prijatelj, svetujem, pojdi do vrednega duhovnika (saj jih je, hvala Bogu, dosti med nami). Ne boj se ga, sprejel te bo gotovo prijazno. Razođeni mu svoj ugovor in poslušaj, kaj ti odgovori.

Skušaj pa, da se dobro poučiš v veri: čim bolj jo boš izpoznal, tem bolj jo boš ljubil. Marsikdo jo sovraži, ker je ne pozna, ker si jo misli popolnoma drugačno kakor pa je v resnici. Zato govori proti veri.

Želim, da bi bili ti razgovori, ki sem jih imel s teboj, tvoji duši v zveličanje.

Ako je kaka točka, ki te ne prepriča koj, čitaj jo zopet in dobro razmišljuj. Če se ti pa navedeni

dokazi zdé premalo podprti, tedaj vedi, da je to le moja krivda, ne pa resnice, ki sem jo hotel zagovarjati.

Želja, da kolikor mogoče kratko odgovarjam, in pa moje male zmožnosti so vzrok, da sem bil kje nekoliko površen.

O, ko bi se mi bilo posrečilo, da bi ti bil okrepil stem spisom vero, vzbudil ti ljubezen do čednosti in gorečnosti, za dušno ti zveličanje. To je bil edin namen tem vrsticam. Moj trud bi potem ne bil zastonj. Moja knjižica bi bila dobro delo.

Naj ljubi Bog blagoslovi tebe, dragi bravec, in naj slednjič blagoslovi tudi mene!

Sedaj se pa, dragi bravec, s teboj poslavljam. Z Bogom, na svidenje! Na svidenje, ako je božja volja, v nebesih. Amen!

VSEBINA.

	Stran
Predgovor.	
Uvod	1
I. Nikar vedno o veri govoriti	2
II. Saj ni Boga!	5
III. S smrtjo je vsega konec	7
IV. Slučaj vlada svet, sicer bi ne bilo toliko nereda na zemlji. Koliko nepotrebnih in slabih, koliko nepopolnih stvari! Bog se ne briga za nas	11
V. Vera je le za ženske	15
VI. Da sem le poštenjak, pa je dobro. To je najboljša vera; ta vera zadostuje	16
VII. Moja vera je: stôri dobro svojemu bližnjemu	19
VIII. Bolje bi bilo, da bi se vera pobrigala za sedanje zemsko življenje, namestu da toliko govori o bodočem življenju. Na tem svetu naj bi cerkev širila blaženstvo	21
IX. So učenjaki, ki nimajo nikake vere	27
X. Duhovniki opravljajo svoje rokodelstvo, — pustite je, naj govoré	31
XI. Jaz ne verujem ničesar drugega, nego kar razumem. More li pameten človek verovati verske skrivnosti?	34
XII. Rad bi veroval, toda ne morem	38
XIII. Vsaka vera je dobra	39
XIV. Ali je Jezus Kristus res več nego velik modrijan, človeštvu velik dobrotnik ter velik prerok? Ali je v resnici pravi Bog?	44
XV. Veliko ugodneje je biti protestant nego li katoličan. Pa saj je to skoro vseeno: katoličan ali protestant, kristjana sta oba!	52
XVI. Pošten človek ne sme izpreminjati svoje vere. Ostani pri oni veri, v kateri si rojen	60
XVII. Katoliška cerkev se je preživela	61
XVIII. Čisti evangelij in prvotno krščanstvo hočem	63
XIX. Jaz verujem na svoj način. Vsakemu je svobodno verovati, kakor hoče in kar hoče. Kar verujem, to ne briga nikogar drugega. Jaz služim Bogu na svoj način	65
XX. Duhovniki so ljudje, kakor drugi; tudi papež in škofje so ljudje. Kako morejo biti ljudje nezmotljivi? Boga hočem poslušati a ne drugih ljudi, ki so ljudje kakor jaz!	66
XXI. Ni zveličanja zunaj katoliške cerkve! Kaka nestrpnost! Toliko kruti uredbi ne morem pritrjevati	68
XXII. Ali je pekel? Ali se je že kdo vrnil iz pekla?	70

XXIII. Bog je predober, da bi me pogubil	73
XXIV. Duše ne omadežuje to, kar človek užije, Bog nas ne bode kaznoval radi koščka mesa. Ob petkih meso jesti ni nič bolj pregrešno, kakor ob drugih dnevih.	75
XXV. Bog ne potrebuje mojih molitev. Brez moje mo- litve vé, česar potrebujem	76
XXVI. Čemu klicati na pomoč Blaženo Devico in svet- nike? Kako nas morejo ti slišati?	78
XXVII. Zakaj se pa še dandanes ne godé čudeži?	81
XXVIII. Čemu govoriti latinski? Čemu govoriti v tujem jeziku?	84
XXIX. Zakaj prejemajo duhovniki plačo za svoja oprava- vila? Svete stvari se vendar ne smejo prodajati	85
XXX. Duhovniki so si izmislili izpoved	86
XXXI. Kaj pa koristi izpoved?	91
XXXII. Ničesar si ne morem očitati: nisem moril, nisem kradel, nikomur nisem nič žalega storil. Prav ničesar ne vem, da bi se izpovedal	93
XXXIII. Poznam takoiimenovane pobožne ljudi, ki hodijo k izpovedi. A ti niso nič boljši nego drugi ljudje	95
XXXIV. Kako more biti resnično pričujoče Kristusovo Telo v posvečeni hostiji? To je nemogoče	96
XXXV. V cerkev k maši hoditi ni treba. Doma prav tako lahko molim Boga	100
XXXVI. Saj nimam časa	103
XXXVII. Ne morem, je pretežko	105
XXXVIII. Pa se bodo drugi norčevali iz mene. Človek vendar ne sme biti posebnež. Kakor so drugi, tak moram biti tudi jaz	106
XXXIX. Krščansko življenje je preveč dolgočasno in preveč žalostno. Človek se mora vsemu odreči, in poleg tega biti še v vednem strahu. To ni pravo življenje!	108
XL. Mladina se mora iznoreti	110
XLI. Pozneje, ko ne bom imel več toliko dela, bom izpolnoval svoje verske dolžnosti. Pozneje se izpovem; prav gotovo pa ob smrtni uri. Ne bojte se, ne umrjem brez svetih zakramentov	111
Konec	113

